

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
SOCIALINĖS GEROVĖS IR NEGALĖS STUDIJŲ FAKULTETAS
SOCIALINĖS PEDAGOGIKOS IR PSICHOLOGIJOS KATEDRA

Socialinės pedagogikos magistrantūros studijų programa

Rosita Šatovaitė

**SOCIALINĖS PEDAGOGINĖS PAGALBOS MODELIAVIMAS: GEROS
MOKYKLOS KONCEPCIJA**

Magistro darbas

*Darbo vadovas –
Prof. dr. A. Juodraitis*

2015

Magistro darbo santrauka

Mokslinėje literatūroje, švietimo sistemą reglamentuojančiuose dokumentuose yra pateikta informacija apie socialinės pedagoginės pagalbos teikimą, tačiau praktiškai neanalizuotas socialinės pedagoginės pagalbos teikimas geros mokyklos koncepto kontekste. Skirtinguose teisės aktuose nėra vieningai išdėliota aiški geros mokyklos vizija. Analizuojant mokslinę literatūrą, teisinę duomenų bazę, aptinkami geros mokyklos sampratos vieningi bruožai, tačiau neakcentuojama pagalbos teikimo svarba kintančioje mokykloje. **Tyrimo objektas** – socialinės pedagoginės pagalbos modeliavimas geros mokyklos koncepcijos kontekste. **Tyrimo tikslas** – atskleisti socialinės pedagoginės pagalbos teikimo ypatumus, modeliuojant inovatyvios ir saugios institucijos kūrimo prielaidas. **Tyrimo uždaviniai:** 1) išanalizuoti mokslinę, pedagoginę literatūrą, teisinę duomenų bazę ir pateikti teorinius socialinės pedagoginės pagalbos aspektus; 2) pristatyti geros mokyklos koncepto bruožus teisinės duomenų bazės ir praktinės veiklos kontekste; 3) iširti socialinės pedagoginės pagalbos teikimo ypatumus, modeliuojant inovatyvios ir saugios institucijos kūrimo prielaidas. **Esminiai žodžiai:** pagalba, socialinis pedagogas, modeliavimas.

Tyrimo metodai: mokslinės literatūros bei dokumentų analizė ir interviu, atliktas su 7 socialiniais pedagogais, 3 tėvais (globėjais), 3 mokykloje dirbančiais specialistais (psichologu, mokytoju, pavaduotoju). Tyrimo rezultatai pagrįsti teksto turiniu, visos grupės respondentų atsakymai į pateiktus klausimus sugrupuoti į kategorijas ir subkategorijas. Gautus duomenis iliustruoja 11 lentelių. Šiame darbe išvardinti kokybiškos, sėkmingai dirbančios mokyklos sinonimai bus tapatinami su gera mokykla.

Atlikto tyrimo rezultatų analizė atskleidė, jog į tikslą orientuota veikla, kuri palaiko stiprius tarpusavio bendradarbiavimo santykius, o pagalbos suteikimo procese specialistai demonstruoja aukštą kompetenciją – yra svarbiausi ypatumai, siekiant kokybiškos socialinės pedagoginės pagalbos suteikimo. Socialiniai pedagogai, dirbdami su mokiniais, kuriems yra teikiama socialinė pedagoginė pagalba, pastebi, jog didelis mokinių skaičius, kuriems reikalinga pagalba mokykloje, tėvų įtraukimas į pagalbos procesą, pačių vaikų pozicija priimant pagalbą, turi sąsajų su socialinės pedagoginės pagalbos teikimo kokybe. Pakeitus šiuos veiksnius, pavyzdžiui, padidinus socialinių pedagogų etatų skaičių, plėtojant pozityvų mokyklos ir tėvų bendradarbiavimą, atrandant naujų bendravimo būdų su mokiniu, galima tikėtis efektyvios socialinės pedagoginės pagalbos funkcionavimo mokykloje. Tyrimas atskleidė, kad socialiniai pedagogai, mokykloje dirbantys specialistai ir mokinių tėvai (globėjai) kaip svarbiausius sėkmingai dirbančios mokyklos bruožus įvardino saugumą, profesionalumą, teigiamą mikro aplinką, bendruomeniškumą. Kuriamas bendruomeniškumo jausmas, pozityvus bendravimas ir bendradarbiavimas – svarbūs mokyklos kaitos elementai.

Turinys

Magistro darbo santrauka	2
Įvadas	3
Žodynas	7
1 skyrius. SOCIALINĖS PEDAGOGINĖS PAGALBOS PRIELAIDŲ ANALIZĖ	8
1.1. Socialinės pedagoginės pagalbos teisinės bazės reglamentavimas	8
1.2. Socialinės pedagoginės pagalbos modeliavimas	10
1.3. Mokyklos socialinio pedagogo veiklos tendencijos (kryptingumas)	11
1.4. Mokyklos socialinio pedagogo profesinės kompetencijos plėtotė	14
2 skyrius. GEROS MOKYKLOS KONCEPTUALIOSIOS NUOSTATOS	17
2.1. Geros mokyklos samprata švietimo sistemą reglamentuojančiuose dokumentuose	17
2.2. Geros mokyklos koncepto bruožai	21
3 skyrius. SOCIALINĖS PEDAGOGINĖS PAGALBOS MODELIAVIMAS: GEROS MOKYKLOS KONCEPCIJA	26
3.1. Tyrimo metodika ir organizavimas	26
3.2. Tyrimo imties charakteristika	29
3.3. Tyrimo rezultatai	30
3.3.1 Socialinės pedagoginės pagalbos modeliavimas mokykloje	30
3.3.2 Geros mokyklos idėjos vertinimas	40
3.3.3 Tyrimo apibendrinimas	46
3.3.4 Hipotetinis geros mokyklose modelis	48
Išvados	49
Literatūra	50
Projektas „Bendradarbiaujanti mokykla“	56
Summary	60
Priedai	61

Įvadas

Temos aktualumas ir naujumas. Pastaruoju metu itin sparčiai besivystančiame ekonominiame ir socialiniame gyvenime atsirandanti kaita Lietuvoje turi įtakos kiekvieno asmens gyvenimui. Švietimo sistemos pastangos skiriamos individo gebėjimams, jų tobulėjimui, savęs pažinimui. Jaunosios kartos socialinis ugdymas tampa vis aktualesniu, todėl švietimo sistema suteikia prioritetą ir išsikelia tikslus, kuriuose orientuojamasi į tai, kaip auklėti motyvuotą individą, sugebantį suprasti save ir kitus aplinkinius asmenis ir žinantį, ko pats siekia gyvenime. Mokykla tampa socialinių paslaugų teikėju, kuriam valstybės pavesta ne tik ugdyti asmenį pagal mokslines paradigmas, bet ir padėti asmeniui susikurti maksimaliai pozityvią socialinę aplinką.

Socialinės pedagogikos tyrinėjimo sritis yra visuomenės auklėjimo potencialo, jos integracijos galimybės, valstybinių ir privačių organizacijų veikla, nukreipta į žmonių kultūrinio lygio kėlimą (Kvieskienė, 2005), todėl mokykloje teikiama socioedukacinė pagalba skirta ją lankantiems mokiniams.

Socioedukacinė (socialinė – pedagoginė) pagalba – tai mokyklos darbuotojų tikslinga, organizuota veikla, susijusi su mokinių socialinių bei pedagoginių poreikių tenkinimu (Švietimo įstatymas, 21 str., 1 dalis, 2003; Bendrieji socialinės pedagoginės pagalbos teikimo nuostatai, 2004). Socioedukacinis darbas apima ne tik socialinės pagalbos teikimo principų, būdų ir metodų visumą, bet ir praktinių gebėjimų išmanymą. Daromas poveikis turi įtakos darbo efektyvumui ir asmens tobulėjimui. Siekiant vaiko gerovės, įvertinami visi žmogiškieji asmenybės komponentai, atskleidžiamos galimybės, kuriamos vertybės. Ši pagalba teikiama pavieniams asmenims, grupėms ar šeimoms siekiant įveikti ar sumažinti gyvenimo sunkumus, įgyti socialinį statusą, adaptuotis socialinėje – kultūrinėje aplinkoje (Berns, 2009; Kučinskas, Kučinskienė, 2000; Leliūgienė, 2003). Lietuvos Respublikos švietimo pakeitimo įstatyme (2011) įvesta vaiko gerovės komisijos sąvoka, kuria nusakomas visapusiškas pagalbos teikimas, prevencinio darbo organizavimas, saugios aplinkos ugdymui kūrimas. Šią pagalbą teikia kompetentingi specialistai: socialinis pedagogas, mokyklos vadovas, psichologas, klasių auklėtojai, mokytojai ir mokykloje dirbantys specialistai.

Visuomenei aiškinant geros mokyklos sampratą, ji tapatinama su kokybiškos, sėkmingos, veiksmingos, rezultatyviai dirbančios mokyklos koncepcija. Mokslininkų (Riehl, 2000; Leithwood, Riehl, 2003; Creemers, Stoll, Reezigt, 2003; Senge, 2008) darbuose geros mokyklos sampratai vartojami „sėkmingos“, „veiksmingos“ ar „kokybiškos“ mokyklos sinonimai. Šiame darbe išvardinti sinonimai bus tapatinami su gera mokykla. Geros mokyklos pasekmė – puiki mokytojų mokymo ir mokinių įsisavinimo rezultatų plotmė.

Užsienio mokslinių šaltinių analizė leidžia tvirtinti, jog socialinės pedagoginės pagalbos

efektyvumui geros mokyklos kontekste jau keliasdešimt metų skiriamas dėmesys. Vienas šio tipo tyrimų pradininkų Edmonds (1981). Vėliau tyrimus plėtojo Mortimore (1991), Sammons (1995), Hillman (1995). Levine, Lezotte (1990) (cit. Stoll, Fink (1998) akcentuoja veiklos sėkmingumą per trokštamo rezultato gavimą. Vėlesniuose Marzano (2003), Scheerens, Glas, Thomas (2003) moksliniuose darbuose atsispindi pozityvūs namų ir mokyklos ryšiai, kurie leidžia mokyklai efektyviai siekti norimo rezultato. Taip pat išryškintas mokyklos darbuotojų bendradarbiavimas ir sutelktumas siekiant vieningo tikslo. Erkki, Pitkanen, Sahlberg (2006), Hudson (2009) tyrimuose nurodoma, jog vienu esminiu geros mokyklos požymiu turi tapti bendradarbiaujanti visa mokyklos bendruomenė. Galima daryti prielaidą, jog vėlesni Hudson (2009) tyrimai aprėpia platesnę mokyklos bendruomenę, į kurią įeina ne tik mokytojai ir mokiniai, bet ir personalas.

Lietuvos mokslininkų darbuose taipogi aptinkami išanalizuoti bruožai, tiriant socialinės pedagoginės pagalbos efektyvumą geros mokyklos aplinkoje. Pažymėtini Bagdono, Jucevičienės (2000) pastebėjimai apie dėmesio sutelkimą ne į pasiektą rezultatą, bet rezultatui į naudojamus išteklius. Urbanovič (2011) disertacijoje analizavo mokyklos autonomijos valdymo modelius ir jų aspektus, kurių sėkmingumas atspindi geros mokyklos požymius. Taip pat pažymėtini Jucevičienės (2005), Targamadzės (2005, 2009), Čiužo (2007), Duoblienės ir Bulajevos (2008) atliktos mokslinės studijos apie mokyklos efektyvumą, mokytojo ir mokinio vaidmenų kaitą besivystančioje mokykloje. Gudyno ir Uginčienės (2006) tyrime gera mokykla yra suvokiama kaip mokykla, kurios mokiniai demonstruoja aukštus ugdymo rezultatus. Lygiai taip pat svarbu parengti vaiką gyventi, prisitaikyti ir priimti sprendimus sparčiai kintančioje neapibrėžtoje aplinkoje. Merfeldaitė (2005, 2007, 2009), analizavo socialinės pedagoginės pagalbos komandos sudėties ypatumus; socialinės pedagoginės pagalbos efektyvumą tėvų požiūriu; tėvų ir mokyklos bendradarbiavimą. Indrašienė, Suboč (2008, 2009), tyrinėjo socialinės pedagoginės pagalbos teikimą vaikams, patyrusiems mokymosi nesėkmes; tėvų požiūrį į socialinės pedagoginės pagalbos organizavimą mokykloje; socialinės pedagoginės pagalbos teikimą nesėkmingai besimokantiems moksleiviams.

Targamadzės (2009) tyrime atskleidžiama geros mokyklos siekiamybė. Tai liudija, jog ši koncepcija nėra įsivyravusi Lietuvos mokyklose, tačiau turi tapti prioritetu. Šios darbo temos mokslinis aktualumas leido iškelti keletą probleminių klausimų: *Kokiais ypatumais, veiklos bruožais turi pasižymėti socialinė pedagoginė pagalba, kuri galėtų būti nuosekliai vykdoma? Kaip turėtų pasikeisti, kuo papildyti mokyklos veikla, jai tikslingai vystant geros mokyklos koncepciją?*

Tyrimo objektas – socialinės pedagoginės pagalbos modeliavimas geros mokyklos koncepcijos kontekste.

Tyrimo tikslas – atskleisti socialinės pedagoginės pagalbos teikimo ypatumus, modeliuojant inovatyvios ir saugios institucijos kūrimo prielaidas.

Tyrimo uždaviniai :

1. Išanalizuoti mokslinę, pedagoginę, literatūrą, teisinę duomenų bazę ir pateikti teorinius socialinės pedagoginės pagalbos aspektus.
2. Pristatyti geros mokyklos koncepto bruožus teisinės duomenų bazės ir praktinės veiklos kontekste.
3. Ištirti socialinės pedagoginės pagalbos teikimo ypatumus, modeliuojant inovatyvios ir saugios institucijos kūrimo prielaidas.

Tyrimo dalyviai: Kokybiniame tyrime apklausti 7 Klaipėdos miesto mokyklose dirbantys socialiniai pedagogai, 3 mokykloje dirbantys specialistai ir 3 tėvai (globėjai). Tyrimas buvo atliktas 2015 m. kovo – balandžio mėnesiais.

Tyrimo metodai :

- Teoriniai: mokslinės literatūros ir dokumentų analizė;
- Vertinimas ir apibendrinimas, padedant išskirti teorines socialinės pedagoginės pagalbos aspektus ir geros mokyklos konceptualiąsias nuostatas;
- Dokumentų analizės metodas. Šiuo metodu nagrinėjama socialinės pedagoginės pagalbos teisinė bazė ir geros mokyklos samprata švietimo sistemą reglamentuojančiuose dokumentuose;
- Kokybinio tyrimo metodas – pusiau struktūruotas interviu. Tyrimu siekiama atskleisti socialinės pedagoginės pagalbos teikimo ypatumus, modeliuojant inovatyvios ir saugios institucijos kūrimo prielaidas;
- Turinio (content) analizė. Šiuo metodu analizuojama interviu metu gauta informacija atskleidžiant, sisteminant ir apibendrinant socialinių pedagogų, mokykloje dirbančių specialistų ir tėvų pateiktus atsakymus į klausimus.

Magistro darbo struktūra.

Magistro darbą sudaro: santrauka lietuvių kalba, įvadas, 3 skyriai, išvados, naudotos literatūros sąrašas (84 šaltiniai), projektas „Bendradarbiaujanti Mokykla“, santrauka anglų kalba, priedai. Gautus duomenis iliustruoja 11 lentelių. Prieduose pateikti klausimai socialiniams pedagogams, mokykloje dirbantiems specialistams ir tėvams, interviu protokolai. Darbo apimtis – 63 psl.

Žodynas

Pagalba – švietimą reglamentuojančiuose dokumentuose apibrėžiama kaip specialistų, mokyklos darbuotojų vykdoma veikla, susijusi su mokinių socialinių bei pedagoginių poreikių tenkinimu, leidžianti didinti vaiko ugdymo(si) kokybę, padidinanti švietimo veiksmingumą. Pagalbos teikimo tikslas – padėti įgyvendinti mokinių teisę į mokslą, užtikrinti veiksmingą mokinių ugdymąsi ir mokymąsi mokykloje bei sudaryti prielaidas pozityviai vaiko socializacijai ir pilietinei brandai (Socialinės pedagoginės pagalbos teikimo tvarkos aprašas (2011)).

Socialinis pedagogas – socialinis pedagogas telkia mokyklos pagalbos komandą, koordinuoja pagalbos įgyvendinimą mokykloje ir už jos ribų bei pats teikia pagalbą vaikams, kai nepakanka klasės auklėtojo ar mokytojo kompetencijos (Socialinės pedagoginės pagalbos teikimo tvarkos aprašas, 2011).

Kompetencija – gebėjimas pagal turimas žinias, įgūdžius, kvalifikaciją ir priskirtus įgaliojimus gerai atlikti tam tikrą veiklą ar pateiktąsias užduotis (Andrašūnienė, 2007).

Iskyrius. SOCIALINĖS PEDAGOGINĖS PAGALBOS PRIELAUDŲ ANALIZĖ

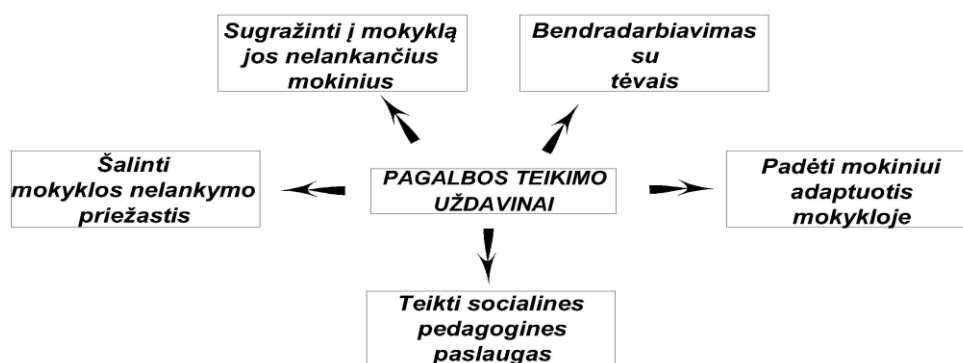
1.1. Socialinės pedagoginės pagalbos teisinės bazės reglamentavimas

Mokykla – vaiko socializacijos institucija, kurios siekiamybė lanksčiai ir objektyviai reaguoti į išskylančius iššūkius, besikeičiančius visuomenės poreikius, veikti sudarant sąlygas kiekvienam vaikui įgyti jo prigimtį atitinkantį išsilavinimą, taip užtikrinant visapusišką socialinės pedagoginės (socioeducacinės) pagalbos mokiniams teikimą (Leliūgienė, 1997; Kvieškienė, 2003). Itin svarbiu tampa šios pagalbos teisinis reglamentavimas, kuris tiesiogiai įtakoja jos sėkmingumo ypatybes.

Socialinei pedagoginei pagalbai mokykloje teikti remiamasi Lietuvos Respublikos (toliau LR) švietimo pakeitimo įstatymu (2011), LR vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymo pakeitimo įstatymu (2011), Socialinės pedagoginės pagalbos teikimo tvarkos aprašu (2011), naujausiais Vyriausybės nutarimais, švietimo ir mokslo ministro įsakymais, kitais teisės aktais.

Socialinė pedagoginė pagalba – mokyklos darbuotojų (socialinių pedagogų, klasių auklėtojų, mokytojų ir administracijos) tikslinga, organizuota veikla, susijusi su mokinių socialinių bei pedagoginių poreikių tenkinimu, leidžianti pakelti švietimo efektyvumą (Švietimo įstatymas, 21 str., 1 dalis, 2011; Bendrieji socialinės pedagoginės pagalbos teikimo nuostatai, 2004).

Socialinės pedagoginės pagalbos tikslas atskleidžiamas LR švietimo įstatyme (2011) – padėti tėvams (globėjams, rūpintojams), jog būtų įgyvendinta vaiko teisė į mokslą, užtikrinti jo saugumą mokykloje: šalinti priežastis, dėl kurių vaikas negali lankyti mokyklos ar vengia tai daryti, sugrąžinti į mokyklą ją palikusius vaikus, kartu su tėvais (globėjais, rūpintojais) padėti vaikui pasirinkti mokyklą pagal protines ir fizines galias ir joje adaptuotis. Būtina pažymėti, jog siekdama šio tikslo įgyvendinimo, mokykla bendradarbiauja su socialinę pagalbą teikiančiomis įstaigomis, sveikatos priežiūros ir teisėtvarkos institucijomis ir konsultuoja mokinio tėvus (globėjus, rūpintojus) ir mokytojus. Socialinės pedagoginės pagalbos teikimo uždaviniai:

1 pav. Pagalbos teikimo uždaviniai, sudaryta autorės remiantis, teikimo nuostatais, (2004)

Socialinės pedagoginės pagalbos teikimo tvarkos apraše (2011) išskiriamos formos, kuriomis bendrojo lavinimo mokykloje suteikiama socialinė pedagoginė pagalba. Įvardijamas individualus su asmeniu, grupėje ir su mokyklos bendruomene darbas. Taip pat apraše charakterizuojamos socialinės pedagoginės pagalbos teikimo rūšys: konsultavimas, tyrimai, mokymas ir švietimas, prevencinės veiklos organizavimas, socialinės pedagoginės pagalbos tinklo kūrimas, tėvų (globėjų, rūpintojų), mokytojų švietimas. Atskleidžiama, jog teikiant socialinę pedagoginę pagalbą, bendradarbiaujama su socialinę pagalbą teikiančiomis tarnybomis, nevyriausybinėmis organizacijomis, sveikatos priežiūros, teisėtvarkos institucijomis, kitais asmenimis.

Teikiant socialinę pedagoginę pagalbą mokykloje remiamasi LR vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymo pakeitimo įstatymu (2010). Vaiko minimali ir vidutinė priežiūra vaikui teikiama švietimo ar kita pagalba ir kitos paslaugos, kuriomis siekiama teigiamų jo elgesio pokyčių. Šio įstatymo tikslas – sukurti vaiko teises ir teisėtus interesus bei visuomenės saugumo poreikius atitinkančią ir elgesio problemų turinčio vaiko socializacijai, ugdymui bei švietimo ir kitos pagalbos teikimui skirtą vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros priemonių sistemą, kuri padėtų vaikui įveikti susiformavusį ydingą elgesį, išsiugdyti prasmingo individualaus ir visuomeninio gyvenimo sampratas. Dokumente nurodomi specialistai, kuriems pavesta realizuoti įstatymo tikslą – psichologas, socialinis pedagogas, socialinis darbuotojas ar kitą atitinkamą kvalifikaciją turintis asmuo, teikiantis pagalbą vaikui.

Valstybinėse švietimo strategijos 2003–2012 metų nuostatose sudaromos sąlygos, jog būtų užtikrinamas švietimo plėtotes prieinamumas, tęstinumas ir socialinis teisingumas. Atkreipiamas dėmesys į šeimų pedagoginio informavimo ir konsultavimo sistemos sukūrimą, bei pradėjimą teikti kryptingos pedagoginės, kultūrinės paramos svarba visoms vaikus auginančioms socialinės rizikos šeimoms.

Dėl pedagoginės ir psichologinės pagalbos teikimo modelio (2003) pirmojo lygmens (mokyklos) paskirtis – teikti pirminę specialiąją pedagoginę ir psichologinę pagalbą arčiausiai vaiko esančioje aplinkoje, ugdymo įstaigos pedagogams teikti metodinę pagalbą, šviesti įstaigos bendruomenę, šeimas ugdymo ir psichologiniais klausimais. Pateikiama siekiamybė, kad kokybiškos švietimo paslaugos, mokymosi visą gyvenimą nuostatos, adekvati ir laiku teikiama psichologinė ir specialioji pedagoginė pagalba yra įmanoma valstybėje, turinčioje ne tik aiškiai apibrėžtus savo plėtros prioritetus, švietimo plėtros gaires, bet ir aiškų specialiosios, pedagoginės ir psichologinės pagalbos teikimo modelį.

Vaiko gerovės valstybės politikos koncepcijoje (2003) apibūdinamos vaiko gerovės problemos, pateikiami vaiko aprūpinimo, apsaugos, dalyvavimo visuomeniniame gyvenime siekiai. Atskleidžiamos svarbiausios problemos, vien jų netolygi socialinė ir ekonominė aplinka bei

pirminės prevencijos paslaugų šeimoms, auginančioms vaikus, stoka ar jų finansavimo mažinimas.

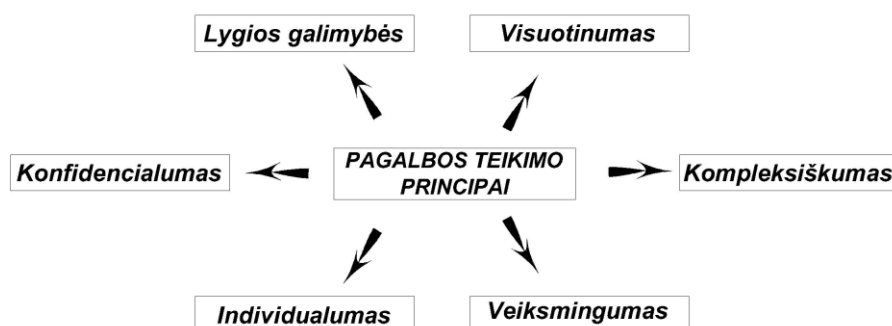
Socialinę pedagoginę pagalbą teikimo tvarką reglamentuojančių įstatymų ir kitų dokumentų analizė leidžia manyti, jog persipynę ir vienas kitą papildantys teisiniai nuostatai yra puiki terpė mokyklos specialistams, teikiantiems socialinę pedagoginę pagalbą, siekti geriausių ir maksimalių rezultatų mokinių labui. Tačiau kintant visuomenėje socialinėms problemoms, iškyla vis naujų ir nenumatytų sunkumų, kuriuos spręsti reikalinga skubi ir kompetentinga specialistų teikiama pagalba.

1.2. Socialinės pedagoginės pagalbos modeliavimas

Pirmiausia tikslinga aptarti, kad socialinės pedagoginės pagalbos sąvoką. Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme (2011) socialinė pedagoginė pagalba suprantama kaip įvairių institucijų bendradarbiavimas, siekiant užtikrinti vaiko teises į mokslą, saugumą ir mokymuisi reikalingas sąlygas.

Merfeldaitė (2007, p. 44) socialinę pedagoginę pagalbą įvardija taip: „tai tikslinga, organizuota, laiko atžvilgiu ribota prevencinė veikla, skirta konkrečioms vaikų socialinėms pedagoginėms problemoms spręsti“. Targamadzė, Valeckienė, Kvieskaitė (2008) socialinę pedagoginę pagalbą charakterizuoja kaip pedagogiškai nukreiptą socialinę pedagoginę veiklą, skirtą mokyklą lankančių vaikų ir jaunuolių auklėjimo ir socialinėms problemoms spręsti. Panašų socialinės pedagoginės pagalbos apibūdinimą pateikia Indrašienė, Suboč (2008). Autorės tvirtina, jog socialinė pedagoginė pagalba – tai priemonė, padedanti vaikus grąžinti į mokyklas, ugdyti jų norą mokytis, įkvepiant vaikui pasitikėjimą savo jėgomis ir optimizuojanti viso mokymosi proceso poveikį asmenybės raidai.

Socialinės pedagoginės pagalbos teikimo tvarkos apraše (2011) pateikiama, kokiais esminiais principais turi būti remiamasi, teikiant socialinę pedagoginę pagalbą. Išskiriama:

2 pav. Pagalbos teikimo principai, sudaryta autorės remiantis, pagalbos teikimo tvarkos apraše (2011)

Lemke (2000) nurodo, jog socioedukacinės pagalbos reikšmė nėra įvertinama. Jos indėlis lemia mokinių ne tik akademinis pasiekimus, tačiau leidžia plėtotis asmenybei. Šiam tikslui būtina „tvirta“ komanda, teikianti visapusišką pagalbą. Socialinės pedagoginės pagalbos komanda

mokykloje padeda išspręsti ne tik mokytojų ir mokinių tarpusavio nesutarimus, bet ir vaikų elgesio – pamokų praleidinėjimo, žalingų įpročių paplitimo, agresijos pasireiškimo, seksualines, neadekvataus savęs vertinimo ir kitas – problemas (Aukštiejiene, 2000).

Merfeldaitė (2007) tvirtina, jog teikiama pagalba privalo būti kompleksinė, pasitelkiant visos mokyklos bendruomenės narių ir socialinių partnerių pastangas, siekiant vieno tikslo. Todėl visos ugdymo įstaigos turi ieškoti ir atrasti jos geriausia būdą, tam kad būtų pasiektas pagrindinis tikslas – užtikrintos mokymo ir mokymosi sąlygos, įgalinančios įgyti kompetencijų ir gebėjimų spęsti problemas bei priimti sprendimus.

Efektyviai socialinei pedagoginei pagalbai reikalingas geras vadybininkas. Reikšmingas švietimo reformos žingsnis – socialinių pedagogų etatų įsteigimas švietimo institucijose. Socialinių pedagogų etatai steigiami švietimo įstaigose nuo 2001 metų rugsėjo 1 d. pagal Švietimo ir mokslo ministerijos „Socialinių pedagogų etatų steigimo švietimo įstaigose 2001-2005 m. programą“. Per šį laikotarpį siekta įsteigti 800 socialinių pedagogų etatų. 2001 m. įsteigti 166 etatus ugdymo įstaigose (Socialinių pedagogų etatų steigimo švietimo įstaigose 2001 – 2005 metų programa, 2001; Kuleš, 2006).

Geroje mokykloje socialinės pedagoginės pagalbos teikime turėtų vykti kardinalūs pokyčiai, orientuoti į mokinio, mokytojų ir kitų bendruomenės narių dermę. Specialistų teikiamas konsultavimas, tarpininkavimas tampa realiu ir laisvai prieinamu, o ne tik garsiai deklaruojamu ir priimtinu tik tam tikriems asmenims. Santykiai grindžiami pasitikėjimu, darbai nėra atliekami padrikai.

Apibendrinant galima teigti, jog socialinės pedagoginės pagalbos efektyvumas priklauso nuo daugybės faktorių, kurie yra persipynę tarpusavyje. Sėkmingai neįvykdžius vieno aspekto iškart nukenčia ir kiti. Pavyzdžiui, pažeidus konfidencialumą iškyla grėsmė tolimesniam pasitikėjimui teikiamai pagalbai. Būtina, jog pagalba būtų kompleksinė ir teikiama be išlygų.

1.3. Mokyklos socialinio pedagogo veiklos tendencijos (kryptingumas)

Švietimo įstaigos esminis tikslas – kokybiško mokslo ir mokymosi sąlygų užtikrinimas. Šiuo metu tokiam tikslui realizuoti būtina socialinė pedagoginė pagalba, kurios ašimi tampa socialinis pedagogas.

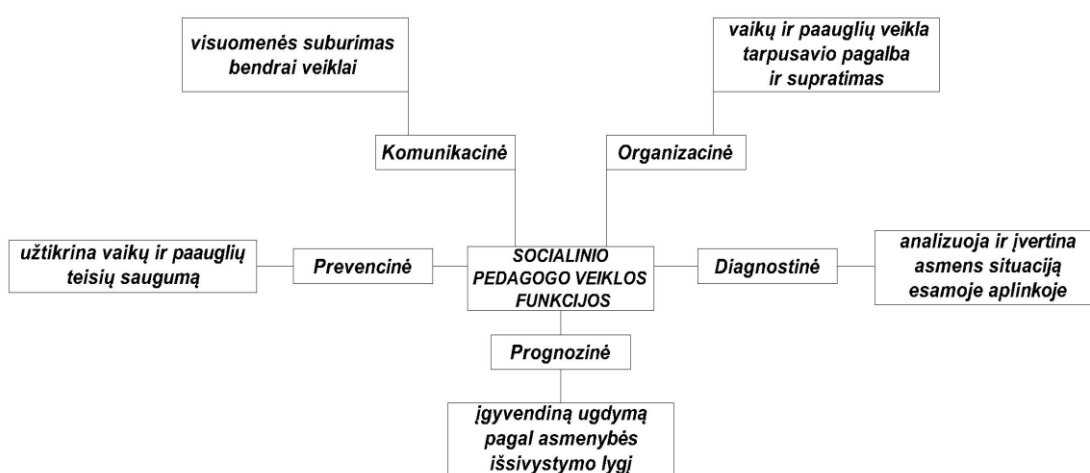
Bendruosiuose socialinės pedagoginės pagalbos teikimo nuostatuose (2004) reglamentuojama socialinio pedagogo kaip šios pagalbos teikėjo ir organizatoriaus funkcija. Socialinis pedagogas koncentruoja pagalbos teikimo grupę (komandą), ruošia pagalbos teikimo planą, koordinuoja jo įgyvendinimą mokykloje ir už jos ribų, bei teikia pats, kai neužtenka mokytojo ar klasės auklėtojo kompetencijos. Svarbu paminėti, jog švietimo įstaigoje dirbantis

socialinis pedagogas reikšmingas mokyklos komandos narys, kurio veikla tiesiogiai susijusi su mokyklos administracija, mokytojais, tėvai ir kitais bendruomenės nariais.

Pagal socialinio pedagogo pareiginę instrukciją (2001), socialinio pedagogo pastangos nukreipiamos padėti vaikams geriau adaptuotis visuomenėje, bendruomenėje, švietimo ar globos įstaigoje, kitose socialinėse įstaigose, vykdančiose ugdymo funkcijas, racionaliau išnaudoti visas teikiamas galimybes lavintis, mokytis ir augti savarankiškais piliečiais. Socialinis pedagogas mokykloje vertina ir padeda spręsti problemas, susijusias su įvairiais vaikams kylančiais sunkumais, vykdo įvairių problemų sprendimo prevencines programas. Kivieskienė (2005) aiškina panašiai – socialinio pedagogo paskirtis – būti vaiko advokatu visose kritinėse situacijose. Tuo remiantis, galima pabrėžti, jog socialiniam pedagogui būtina išklausyti vaiko problemas, stengtis palaikyti vaiką ar jo globėjus, būti tarpininku tarp vaiko ir kitų profesionalų, siekti padėti spręsti iškilusias problemas arba numatyti profesionalus (institucijas), galinčius padėti spręsti problemą, jei pats socialinis pedagogas jos išspręsti negali.

Socialinio pedagogo pareigybė susieja dviejų profesijų skirtybes. Viena vertus, jis – profesionalus pedagogas, gebantis optimizuoti vaiko asmenybės raiškos, sklaidos ir raidos sąlygas. Kita vertus, socialinis pedagogas yra socialinis darbuotojas, teikiantis socialinę bei pedagoginę pagalbą ugdytiniams ir jų tėvams asmenybės raidos probleminėse situacijose (Leliūgienė, 1998, Čepukas, 2001).

Socialiniam pedagogui svarbu mokinio asmeninius veiklos ar elgesio priežastis transformuoti socialinėmis normomis ir panaudoti jas sąveikaujant su mikro ar makrosociumu (Leliūgienė, 1997). Autorė pateikia socialinio pedagogo bendrąsias funkcijas:

3 pav. Socialinio pedagogo veiklos funkcijos, sudaryta autorės remiantis I. Leliūgienė, (2003)

Kiekviena funkcija yra persipynusi su kita. Teikdamas individualią konsultaciją socialinis pedagogas vienu metu gali teikti kelias funkcijas, pavyzdžiui prognozinę ir prevencinę. Backer, Coorebyter (1998) tvirtina, jog mokyklos socialinis pedagogas privalo išmanyti „visko po truputį“. Minimų funkcijų plati amplitudė leidžia tvirtinti, jog socialiniam pedagogui priskiriamas ne tik

ryšių su visuomene palaikymas, bet ir tarpvalstybinių projektų kūrimas, atstovavimas įvairiuose švietimo įstaigos renginiuose, tai, kas anksčiau buvo priskiriama administracijos funkcijoms. Kvieskienė, Indrašienė, Targamadzė ir kt. (2006) tikina, kad socialiniai pedagogai individualų darbą su vaiku pateikia kaip svarbiausią savo darbo funkciją.

Anot Galaguzovos (cit. Leliūgienė, 2003), socialinės pedagoginės veiklos modeliavimas telkiasi ties: prevencine veikla; veikla, susijusia su socialine vaikų reabilitacija. Pastebėtina, kad prevencinė veikla turėtų būti teikiama visose įstaigose ir organizacijose, kuriose vaikai yra pagrindiniai klientai. Pasak Dobranskienės (1997), Bitino ir Šidlauskienės (2001), Mandel (2009) įvardinti socialinio pedagogo veiklą nėra itin lengva, kadangi yra sąlygojama įvairių visuomenės kaitos procesų, kultūrinių skirtumų, bei apibūdinama nevienodais parametrais, tokiais kaip veiklos būdas. Šis apibūdinamas veiksmoždziais informuoti, aiškinti, skatinti, patarti, konsultuoti, planuoti, organizuoti ir t. t. Be to, įvairiai veiklai įgyvendinti socialinis pedagogas realizuoja tokius vaidmenis kaip informatoriaus, pagalbininko, konsultanto, organizatoriaus.

Dobranskienė (1997, 2000) tikina, jog socialinis pedagogas lyginamas su profesionaliu pedagogu, optimizuojančiu mokinio asmenybės raiškos, sklaidos ir raidos padėtis. Organizuodamas įvairių vaikų veiklą, jų laisvalaikį, ugdydamas asmenybę, jis formuoja socialines vertybes, kurių samprata performuluojama, jei mokinys naudojami masinėmis informacijos priemonėmis. Taigi teikiant socialinę pedagoginę pagalbą, profesionalus socialinis pedagogas prisiliečia prie pokyčių mokinio gyvenimo sferose.

Svarbu pažymėti, jog esminis socialinių pedagogų profesinės veiklos tikslas – laiku pastebėti, įvertinti ir spręsti vaikų bei paauglių mokyklos nelankymo, nesimokymo, netinkamo elgesio, bendravimo ir kitas problemas. Šie specialistai veikia siekdami ugdymo proceso tobulinimo, formuoja supratimą apie vaikų psichosocialinio brendimo aspektus ir kaip jį veikia šeima, bendruomenė, kultūra (Šimaitis, 2002). Socialinio pedagogo veikla turi būti nukreipta į konkretų vaiką, į konkrečios jo problemos radimą ir sprendimą. Viena asmenybė veikia kitą – tai intervencija į sąmonę, valią, emocijas, o per jas ir į žmogaus elgesį bei veiklą (Barkauskaitė-Lukšienė, 2002).

Taip pat atskleidžiama, jog socialinio pedagogo veikloje atsispindi asmenybės socialinio, materialinio, kultūrinio gyvenimo lygio formavimas ir įtakojimas, galimybių koregavimas atitinkamam elgesiui visuomenėje (Barkauskaitė-Lukšienė, 2002; Mandel, 2009). Perteikti mokiniams socialines žinias, socialinius įgūdžius ir gebėjimus, elgseną ir formuoti jų vertybes – tai pagrindinis visos mokyklos bendruomenės tikslas ir socialinio pedagogo kaip mokytojo vaidmuo. Tinkama socialinė elgsena ir nuostatos – nelengvas ir ilgai trunkantis išbandymas socialinio pedagogo mokykloje veiksnys.

Geroje mokykloje socialinio pedagogo veiklos specifiškumas atsispindi kitoniškoje

aplinkoje. Socialinis pedagogas tampa ne formaliu pedagogu, o realiu pagalbos teikėju ir vykdytoju, kuriam svarbi kiekvieno mokyklos bendruomenės nario pozicija ir palaikymas. Socialinis pedagogas neturi būti tarp mokyklos vadovybės, mokinių ir mokytojų, nes visi bendruomenės nariai yra vieningi ir susitelkę bendram tikslui. Toks socialinis pedagogas geba „kvėpuoti“ tarp visų šių lygmenų. Šiam specialistui sudaromos sąlygos ne tik tobulintis savo bendruomenėje, bet ir semtis žinių, įgūdžių praktinėse konferencijose, tarp dalykiniuose seminaruose ir kitose socialinio pedagogo kompetencijos kėlimo renginiuose.

Apibendrinant galima teigti, jog socialinės pedagoginės pagalbos įvairialypiškumas iš socialinio pedagogo reikalauja tapti šios srities specialistu – asu, siekiančiu vaiko ir jo socialinės aplinkos maksimalios gerovės. Teikti socialinę pedagoginę pagalbą šios srities profesionalui kaip pedagogui reikalaujama ne tik specialaus pasirengimo, gerų metodikų taikymo ir technologijų įvaldymo, bet ir sėkmingai greitai pritaikomų profesinių kompetencijų iškilusiose sudėtingose situacijose.

1.4. Mokyklos socialinio pedagogo profesinės kompetencijos plėtotė

Socialinio pedagogo pareiginėje instrukcijoje (2001) nurodoma, jog socialinis pedagogas, siekia padėti išspręsti mokiniams kylančias sudėtingas (problemines) situacijas, kartu pasitelkiant mokyklos administracijos darbuotojus, kitus pedagogus, klasių auklėtojus, psichologus, logopedą, tėvus ar teisėtus vaiko atstovus, mokyklos ir vietinę bendruomenę. Tokios veiklos specifiškumas ir jos įvairialypiškumas specialistui kelia aukštus reikalavimus kompetencijai, įgalinančių padėti ir teikti kokybiškas ir kvalifikuotas paslaugas.

Kompetencija įvardijama kaip žinių, gebėjimų ir nuostatų elementų junginys, besivystantis praktinėje veikloje. Kai gebėjimai, įgūdžiai, nuostatos kontekstualizuojami, įvertinami ir pamatuojami, susiejami su asmenybės savybėmis, vertybėmis ir požiūriais, šis sinerginis elementas yra laikytinas kompetencija (Žadeikaitė, Railienė, 2009).

Kompetencijos fenomenas gali būti dalijamas į kitas dalis – kompetencijas (Bowden, Marton, 1998; Trotter, Ellison, 2001; Žydžiūnaitė, 2003;). Kompetencija yra žmogaus kvalifikacijos bei gebėjimo veikti išraiška, kurią lemia individo savybės, vertybės bei jo įgytos žinios, mokėjimai, įgūdžiai, požiūris į darbą. Tai funkcinis gebėjimas adekvačiai atlikti tam tikrą veiklą (Jucevičienė, Lepaitė, 2000; Vaitkevičiūtė, 2001; Laužackas, 2005). Andrašiūnienė (2007) tvirtina, jog kompetencija – tai efektyvios veiklos demonstravimas, gebėjimas atlikti pateiktąsias užduotis, esant realiai ar imituojamai darbo situacijai. Kvalifikaciją ši autorė nusako kaip tam tikrų žinių, mokėjimų, gebėjimų, įgūdžių ir patyrimo visumą, kurių įgijęs žmogus gali kokybiškai (kompetentingai) dirbti atitinkamos rūšies ir sudėtingumo darbą. Majauskienė (2008), Leliūgienė,

Terechovienė (2011) teigia, kad socialinio pedagogo profesinės kompetencijos yra betarpiška sąlyga, siekiant jo veiklos efektyvumo. Šių kompetencijų tarpusavio dermė sudaro bendruosius socialinio pedagogo veiklos pagrindus.

Kvalifikaciniuose reikalavimuose (2001) teigiama, jog bazinį išsilavinimą turintis socialinis pedagogas turi būti įgijęs šių kompetencijų: žinoti pagrindinius vaiko asmenybės vystymosi raidos ypatumus; pedagoginių, psichologinių, biologinių, socialinių, kultūrinių veiksnių poveikio individo raidai mechanizmus; socialines, humanistines, kognityvines, psichodinaminės ir kitas išmokymo teorijas; individualaus elgesio grupėje formavimo bei formavimosi mechanizmus; pagrindines socialines intervencijos teorijas ir metodus; įvairaus amžiaus vaikų asmenybės pažinimo, tyrimo būdus ir metodus; šiuolaikinės socialinės makro- ir mikroaplinkos ypatumus, jos raidos kryptis (politines, ekonomines, demografines, kultūrinės ir t. t.); vaiko teisių apsaugos socialinius, teisinius ir organizacinius pagrindus; socialinių paslaugų, įvairios specializuotos pagalbos teikimo vaikui ir jo šeimai sistemą; socialinio ugdymo ypatumus įvairiomis socialinio ugdymo sąlygomis (mokykloje, šeimoje, globos institucijoje ir t. t.); socialinio pedagogo veiklos ypatumus, reikalavimus jo asmenybei ir profesiniam išsilavinimui; teisės žinių, darbo vadybos pagrindus.

Išvardintos kompetencijos parodo, kokios plačios erudicijos ir kaip holistiškai socialinis pedagogas turi išmanyti ir veikti pagal daugybę aspektų. Žydžiūnaitės, Merkio, Jonušaitės (2005) tyrimas atskleidė, kad socialiniam pedagogui reikšminga savigarba, pasitikėjimas savimi, gebėjimas išsikovoti vietą ugdymo institucijoje, pareigingumas, kruopštumas, komunikaciniai gebėjimai. Jonutyte (2007) tvirtina, jog socialinių pedagogų profesinę sėkmę įtakoja šios savybės: komunikabilumas, pareigingumas, empatiškumas. Leliūgienė, Baršauskienė, Mertinkaitytė (2008) nurodo, jog socialinio pedagogo sėkmę įtakoja aplinkinių palaikymas, pagalba, gera atmosfera, komandinis darbas, bendradarbiavimas, bei socialinių pedagogų motyvacija ir kompetencija bei aprūpinimas darbui reikalingomis priemonėmis. Majauskienė (2008) pateikia, jog socialiniam pedagogui svarbiausios kompetencijos yra šios: išsvermingumas, gebėjimas įsijausti, savarankiškumas, gebėjimas dirbti komandoje, lankstumas, patikimumas, komunikaciniai gebėjimai, gebėjimas spręsti konfliktus, nuovokumas, savikritiškumas, entuziazmas, optimizmas, gebėjimas vadovauti.

Boden, Marton (1998), Jucevičienė, Lepaitė (2000) nurodo, kad socialinio pedagogo profesinę kompetenciją sudaro trys skirtingos kompetencijos: bendroji, pažintinė ir funkcinė. Bendroji kompetencija apibūdinama kaip žinių, įgūdžių, gebėjimų, vertybinių nuostatų, kitų asmeninių savybių, būtinų asmens veiklai ir galimų perkelti iš vienos rūšies į kitą (Jucevičienė, 2005). Jai tapatinamos ir socialinio pedagogo socialinė, mokymosi, efektyvios veiklos, komunikacinė, informacijos valdymo, projektų valdymo, tiriamosios veiklos kompetencijos.

Pažintinė kompetencija – kelių skirtingų žinių, gebėjimų, įgūdžių, vertybinių nuostatų integravimas (Rutkienė, Tandzegolskienė, 2008). Būdinga specialistams, teikiantiems profesijos pasirinkimo ir karjeros planavimo paslaugas asmenims. Funkcinė kompetencija reikalinga atlikti konkrečiai veiklai (Jovaiša, 1998) ir yra priskiriama atlikti pavestai užduočiai. Šiai kompetencijai priskiriamos informavimo, konsultavimo, bendradarbiavimo, asmeninės veiklos vertinimo, pagalbos veiksmingumo, individo, šeimos ir bendruomenės švietimo kompetencijos.

Vertėtų nepamiršti, jog ugdytinios bendrosios profesinės socialinio pedagogo kompetencijos yra: organizavimas ir planavimas, analizė ir sintezė, informacijos valdymas, problemų sprendimas, sprendimų priėmimas, bendravimas, gebėjimas užmegzti ir palaikyti tarpasmeninius santykius, emocinis sąžiningumas ir savitvarda, profesinė savivoka ir savęs vertinimas, profesinio identiteto ir etikos laikymasis, savarankiškas ir nuolatinis mokymasis, kūrybingumas (Ribes, Balsells, Filella, Soldevila, 2009).

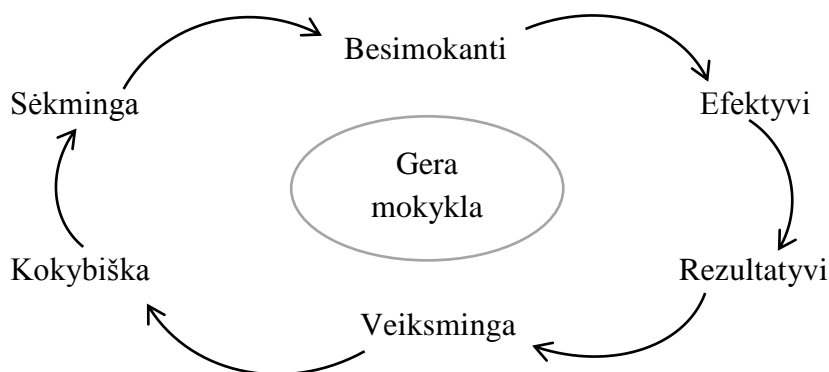
Platus kompetencijų spektras lemia tai, kad socialinis pedagogas turi nuolat įgyti naujų kompetencijų, jas lavinti ir tobulinti, siekti kuo efektyvesnės veiklos: tiek individualiai dirbdamas, tiek komandoje su kitais mokyklos specialistais.

2 skyrius. GEROS MOKYKLOS KONCEPTUALIOSIOS NUOSTATOS

2.1. Geros mokyklos samprata švietimo sistemą reglamentuojančiuose dokumentuose

Dabartinėse Lietuvos švietimo institucijose nacionaliniu lygmeniu dar nėra geros mokyklos sampratos apibrėžimo. Kol nėra tiksliai įvardinto ir apibrėžto koncepto, švietimo sistemos dalyviai neturi vizijos, kas yra kokybiškai dirbanti gera mokykla. Trūksta ne tik supratimo, kaip paversti mokyklą gera, bet ir kokius požymius gera mokykla turėtų turėti.

Vienas naujausių ir vertingiausių tyrimų, atliktų Lietuvoje, yra studija Nacionalinės mokyklų vertinimo agentūros vykdomo projekto „Kokybės vadybos stiprinimas bendrojo lavinimo mokyklose (modelių sukūrimas)“ (2012), projekto SFMIS numeris VP1-2.1- ŠMM-01-V-03-001, dalis. Studijos tikslas – įvairiapusiškai ištirti geros mokyklos sampratą, kad ja remiantis būtų galima parengti kokybiškai dirbančių mokyklų vertinimo modelį. Gera mokykla tyrime tapatinama su sėkmingai, veiksmingai, kokybiškai dirbančios mokyklos samprata. Būtina paminėti, kad įvairiuose strateginiuose dokumentuose ir švietimo veiklą reglamentuojančiuose teisės aktuose galima atrasti tam tikrų geros mokyklos sampratos komponentų. Geros mokyklos sampratos dalys Lietuvos teisiniuose dokumentuose priklauso nuo jų išleidimo laikotarpio, istorinių veiksnių.

4 pav. Geros mokyklos samprata, sudaryta autorės

Tautinės mokyklos koncepcija (1988). Tautinės mokyklos koncepcija buvo sudaroma išskirtiniu Lietuvai Sąjūdžio laikotarpiu. Tuo laiku geros mokyklos samprata – išskirtinai tautinė, griežtai neigianti priklausomybę nuo TSRS švietimo, išryškinama kultūrinė autonomija. Tautinės mokyklos vizija skirta išsaugoti tautą, ginti valstybę. Tautinės mokyklos koncepcijoje nėra tiesiogiai nurodyta, kokiais požymiais turėtų pasižymėti kokybiškai ir sėkmingai dirbanti mokykla. Bet atkreipiamas dėmesys ne į išorinę kokybę, bet į vidinės kokybės puoselėjimo nuostatas (Ališauskas, 2009).

Lietuvos švietimo koncepcija (1992). Lietuvos švietimo koncepcija buvo sukurta atkūrus valstybingumą. Koncepcijoje įtvirtinta, kad reformuota aplinka turėtų suteikti sąlygas ir padėti asmeniui atsiskleisti tiek socialinėje, tiek kultūrinėje erdvėje, ugdyti savimonę, diegti nuostatą, kad

besimokantys yra gimtosios kultūros kūrėjai, atsakingi už jos išsaugojimą. Lietuvos švietimo koncepcijoje minimi tokie geros mokyklos aspektai:

- Glaudus šeimos, mokyklos ir visuomenės bendradarbiavimas;
- Pilietiškumo, tautinės savimonei skatinimas;
- Atvirumas kaitai;
- Orientacija į vaiką, jo poreikius ir gebėjimus;
- Individualios ir grupinės veiklos skatinimas.

Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklų bendrosios programos. Spartūs politiniai, ekonominiai, socialiniai ir kultūriniai pokyčiai įtakoja ugdymo turinio ir bendrųjų standartų atnaujinimą. Nauja bendrųjų programų redakcija išleista 2003 m. (Bendrosios programos ir išsilavinimo standartai). Šiame dokumente pateikiami orientyrai bendrojo lavinimo mokykloms:

- Ugdytiniams sukurtos teigiamos sąlygos įgyti ir plėtoti asmeninę, socialinę, pažinimo ir kultūrinę kompetenciją, kurią sudaro vertybinių nuostatų, gebėjimų, žinių ir supratimo visuma;
- Ugdymo turiniu ir procesu siekiama susitapatinti su mokinių patirtimi ir aktualiais sociokultūriniais jų gyvenamosios terpės poreikiais;
- Ugdytinių sėkmės motyvacija bei socialinės atskirties mažinimas;
- Užtikrinama aukšta ugdymo(si) kokybė.

Vienas esminių ugdymo uždavinių minimas kaip: pilietiškumo, dvasinės kultūros plėtojimas, kūrybinių galių ir kritiško mąstymo ugdymas, darni prigimtinių mokinio galių plėtotė, sąlygų sudarymas reikalingoms pažinimo bei kultūrinėms kompetencijoms, komunikaciniams gebėjimams, sociokultūrinio ir kompiuterinio raštingumo pagrindams įgyti. Bendrosios mokyklų ugdymo programos buvo tobulintos ir koreguotos ir vėliau (pradinio ir pagrindinio ugdymo – 2008 m., vidurinio ugdymo – 2011 m.), tačiau bendrieji ugdymo principai, kuriuos turėtų įgyvendinti sėkmingai veikiančios mokyklos, išliko nepakitę: tai kompetencijų ugdymas, individualizuotas ir integruotas ugdymas, dėmesys mokymosi strategijoms, individualios pažangos vertinimas, sąsaja su gyvenimo realijomis, lankstus turinio planavimas.

Švietimo įstatymas (2011). Lietuvos švietimo įstatymas – tai bazinis įstatymas, valstybės lygmeniu nusakantis Lietuvos Respublikos švietimo sistemos tikslus, principus, sandaros veiklos pagrindus bei valstybės įsipareigojimus švietimo erdvėje. Analizuojant Švietimo įstatymą (2011) paaiškėjo, kad nėra konkrečiai apibrėžiama sėkmingai dirbanti mokykla, tačiau pateikiami geros švietimo sistemos bruožai, kuriais remiantis mokyklos turėtų vadovautis. Taigi geros mokyklos sampratos užuomazgos yra šios: 1) Kūrybingumo ugdymas – mokykla turėtų įvertinti asmens kūrybinius gebėjimus, suteikti pagalbą jam įgyti atitinkamą kvalifikaciją, kompetencijų; 2) Vertybinių nuostatų puoselėjimas – švietimo institucija turėtų išugdyti asmeniui vertybines

orientacijos, perteikti tautinės ir etninės kultūros pagrindus, suteikiant sąlygas tautinei savimonei formuotis; 3) Profesinis orientavimas – mokykla turėtų sudaryti sąlygas profesiniam informavimui, profesiniam konsultavimui, siekti, kad mokinys įgytų karjeros planavimo ir valdymo kompetencijas, kurios yra būtinos šiuolaikinėje visuomenėje; 4) Pagalba mokiniui – geroje mokykloje teikiama psichologinė, socialinė pedagoginė ir specialioji pedagoginė, bei specialioji pagalba, įgyvendinamos sveikatos priežiūros programos; 5) Pagalba mokytojui – geroje mokykloje mokytojams yra teikiama informacinė, ekspertinė, konsultacinė ir kvalifikacijos tobulinimo pagalba; 6) Nuolatinis pedagogų profesinis tobulėjimas – nuolat akcentuojamas pedagogų mokymasis bei kvalifikacijos tobulinimasis, kuris suteikia besitęsiantį mokyklos tobulėjimą; 7) Orientacija į individualius mokinio poreikius – ugdymo turinys individualizuojamas pagal konkrečius mokinio poreikius ir gebėjimus; 8) Savianalizė – mokyklose vykdoma švietimo stebėseną, įsivertinimo procesai, siekiant tobulinti veiklos kokybę; 9) Tėvų ir mokyklos bendradarbiavimas – mokyklos siekimas įtraukti tėvus į ugdymo procesus: nuolat informuoti apie mokinio pasiekimus, barjerus, ugdymosi programų, formų įvairovę, įtraukti į savivaldą; 10) Bendruomeniškumas – mokyklos bendruomenės nariams sudaroma terpė įsitraukti į švietimo institucijos valdymą; 11) Tarptautinis bendradarbiavimas – mokykloms suteikiama galimybė rengti ir vykdyti veiklą tarptautinėje švietimo erdvėje ir tarptautinėse programose.

Analizuojant Švietimo įstatymą galima išskirti, kad gera mokykla apibrėžiama ta įstaiga, kurioje ne tik „sudaromos sąlygos“, tačiau ir energingai kuriama ir naudojama galimybės.

Valstybės švietimo strategijos 2003–2012 m. nuostatos. Valstybės švietimo strategijos 2003–2012 m. nuostatose atskleidžiama švietimo vertė, kuriant žinių visuomenę ir konkurencingą ekonomiką. Išryškintas švietimo vaidmuo, sustiprinant visuomenės kūrybiškumą, kuriant ir saugant tautinį tapatumą ir pilietiškumą, užtikrinant visuomenės brandą ir socialinę lygybę. Strategijos laikotarpiu ugdymo įstaigas, tarp jų ir mokyklas, siekiama tobulinti šiais pagrindiniais aspektais: 1) Atsakingo valdymo diegimas ir strateginis mokyklos valdymas; 2) Orientacija į mokymąsi, ne į mokymą; 3) Ugdymo struktūrų ir programų lankstumas; 4) Mokyklos ir gyvenimo praktikos ryšys; 5) Mokytojų profesinis tobulėjimas; 6) Mokymosi infrastruktūros plėtra.

Mokyklų įsivertinimo metodika. Svarbu paminėti, kad geros mokyklos krypčių randama, pavyzdžiui, mokyklų įsivertinimo metodikoje. Savęs įsivertinimas – tai priemonė, suteikianti mokykloms galimybę įsivertinti savo ugdymą, valdymo kokybę bei profesionalumą. Vadinasi, įsivertinimo sferos ir rodikliai pagrindiniais kriterijais nurodo, į ką turėtų orientuotis gera mokykla, siekianti tobulinti savo veiklą.

Besimokančių mokyklų tinklai (2011). Taigi Lietuvoje nėra vieningo apibrėžimo, kas yra gera mokykla, mokyklos pačios inicijuoja ir bando kurti ir pritaikyti geros mokyklos modelius. Vienas iš tokių projektų – „Besimokančių mokyklų tinklai“, programos „Mokyklų tobulinimo

programa plus“ dalis. Projekte vadovujamasi idėja, kad *gera mokykla – besimokanti organizacija*. Šios programos tikslas – plėsti besimokančių mokyklų tinklą idėją tam, kad besimokančios organizacijos vizija taptų bendra visiems. Besimokanti organizacija charakterizuojama kaip betarpiškai siekianti geresnių rezultatų, siekianti diegti konstruktyvų mąstymą,

Be to, jei iš per pastaruosius dvidešimt metų parašytų švietimo veiklą reglamentuojančių dokumentų iškarpu būtų galima atskleisti geros mokyklos viziją, išryškėtų šie aspektai: tautinės savimonės ir pilietiškumo ugdymas, dėmesys kūrybingumo ugdymui, lyderystės ugdymas, bendruomenės įtraukimas, orientacija į mokinį ir individualius gebėjimus bei ugdymosi poreikius, gebėjimas sparčiai keistis ir nuolat mokytis, perėjimas nuo mokymo prie mokymosi paradigmos, strateginis veiklos planavimas.

Apžvelgiant ateities švietimo veiklos gaires reglamentuojančius dokumentus, būtina pažymėti bazinį valstybės strateginį dokumentą, *Pažangos strategija „Lietuva 2030“*. Joje atskleidžiami ir minimi šie bruožai: kūrybiškumo, pilietiškumo ir lyderystės ugdymas. Visose švietimo įstaigose turėtų būti diegiamos kūrybingumui, ieškojimams ir tobulėjimui atviros mokymosi programos, kompetencijų vertinimo ir įsivertinimo sistemos. Mokyklose kuriama mokymuisi tinkama aplinka, egzaminų sistema keičiama į mokymosi rezultatų kaupimo ir pripažinimo sistemą. Kultūros skatinimas. Plėtojamos aukštos kokybės paslaugos, užtikrinamas kultūros įvairovė ir prieinamumas. Bendruomenių savivalda. Švietimo įstaigose stiprinama bendruomenių savivalda, bendradarbiavimas su nevyriausybinėmis organizacijomis. Taip pat skatinamas bendruomenių lyderių ugdymas bei pilietinių iniciatyvų rėmimas. Kultūrinės ir politinės savivokos ugdymas. Švietimo programos inicijuoja piliečių tautinės savimonės ir savigarbos ugdymą. Veiksmingos mokymosi visą gyvenimą sistemos kūrimas. Siekiant modernizuoti visuomenę, būtinų žinių ir gebėjimų įgijimą bei tobulinimą, būtina sukurti veiksmingą mokymosi visą gyvenimą sistemą, pritaikyti informacinių ryšių ir technologijos galimybes. Judumo skatinimas. Lietuva turėtų skatinti mokinių, studentų bei akademinio personalo judumą, didinti kultūros ir akademinio gyvenimo sklaidą. Palankios mokslo ir tyrimų aplinkos kūrimas. Siekiant sudaryti patrauklias sąlygas aukščiausio lygio mokslininkams ir tyrėjams, Lietuva turėtų investuoti į mokslo ir tyrimų aplinkos gerinimą, stiprinti infrastruktūrą, skatinti mokslo ir verslo bendradarbiavimą.

Vizijoje išryškinamas Lietuvos švietimo įstaigų teikiamas dėmesys aukštesniųjų gebėjimų ugdymui, kuris taptų „šalies gerovės kūrimo ir pažangos veiksniumi, tiesiogiai lemiančiu kūrybiškumą ir inovatyvumą“. Kaip rodo tarptautinių mokinių tyrimų rezultatai, šiuo metu Lietuvoje vyksta priešingas procesas – orientuojamasi į vidutinį mokinių ir vidutinių gebėjimų ugdymą. Todėl galima teigti, kad įgyvendinama švietimo politika nėra siejama su socialiniu teisingumu, o

atsižvelgiama į kūrybiškumą, bei naujoves. Strategijoje eskaluojama esminė Lietuvos siekiamybė – tapimas išmaniaja valstybe: modernia, veržlia, atvira pasauliui, puoselėjančia nacionalinį tapatumą. Taip pat atskleidžiamas švietimo vaidmuo – plėtoti išmanią visuomenę, sudaryti sąlygas jai tapti veiklia, solidaria ir nuolat besimokančia. Dokumente įvardijama, kad šių dienų švietimo sistema nėra itin lanksti, menkai kreipiamas dėmesys į kritinio mąstymo ir kūrybinių gebėjimų puoselėjimą. (Kokybiškai dirbančių mokyklų vertinimo modelio sukūrimo studija, 2012).

Būtina akcentuoti, jog geros mokyklos koncepto užuomazgos švietimo sistemą reglamentuojančiuose dokumentuose yra pastebimos ir apčiuopiamos. Įvardijami pagrindiniai aspektai, tačiau tai atrandama skirtinguose teisės aktuose, nėra vieningai išdėliota aiški geros mokyklos vizija.

2.2. Geros mokyklos koncepto bruožai

Šiuo metu dėl padidėjusio dėmesio mokyklos efektyvumui, iš mokyklų vadovų reikalaujama atsiskaityti, kaip gerai mokytojai moko ir kiek daug mokiniai mokosi. Jie turi atlaikyti sudėtingas mokymosi sąlygas (daugiakultūriniai ir vertybių skirtumai), bei sutelkti visą mokyklos bendruomenę vieningam tikslui (Leithwood, Riehl, 2003). Be to, atkreipiamas dėmesys į mokytojus, kurie laikomi pokyčių svirtimi. Mokytojai yra tarsi pokytis savo klasėse ir jų kasdieninė veikla susijusi tiek su mokiniu, tiek su mokyklos vadovu. Todėl itin reikšminga, kad mokytojas vadovautųsi ir vykdytų veiklą remiantis vienodais principais (Creemers, Stoll, Reezigt, 2003).

Efektyvių ir sėkmingų mokyklų sąvoka užsienio literatūroje analizuojama nuo septintojo dešimtmečio. Edmonds (1981) geros mokyklos sąvoka siejama su įsitikinimu, jog kiekvienas vaikas gali mokytis.

Tikslinga atskleisti geros mokyklos savybes, kurias nurodė Gray, Wilcox (1998). Šie autoriai išskyrė keturis reikšmingiausius elementus, turinčius įtaką sėkmingos mokyklos veiklos plėtojimuisi: 1) dėmesys mokyklos vertybėms – sėkmingos mokyklos žino ir išmano apie save, supranta, kokių tikslų turi siekti. Mokyklos vertybių ir tikslų žinojimas yra vienodas visiems mokyklos bendruomenės nariams. Taip pat imponuojamas visų narių dalyvavimas mokyklos kūrimo procese. 2) Mokymas ir mokymasis yra centrinės mokyklos veiklos – geros mokyklos charakterizuojamos išskirtiniu troškimu ir mokinių drąsinimu siekti sėkmės. Pedagogai kuria didelius lūkesčius, bei mokiniai yra nuolat trokštantys siekti vis geresnių rezultatų. 3) Dėmesys santykiams – sėkmingose mokyklose praktiškai nevyksta konfliktai tarp mokinių ir mokytojų, santykiai remiasi savitarpio pagarba ir lygiavertišku bendravimu. 4) Lyderystė – geroje mokyklose lyderystė būdinga ne tik įstaigos vadovui, bet ir kitiems mokyklos nariams. Didelis dėmesys skiriamas ugdyti ir ugdytis kitiems nariams, siekti tobuliausių rezultatų. Siekiant įvertinti mokyklos veiklos efektyvumą, tikslinga pažymėti ir atskleisti šiuos parametrus: kuri mokinių dalis pasiekia

aukštesnius nei vidutinius rezultatus, kokia mokinių dalis yra teigiamai įvertinami kokia mokinių dalis palaiko gerus tarpusavio santykius su vienu ir daugiau mokyklos mokytojų (Gay, Wilcox, 1998).

Geros mokyklos sąvoką analizavę Sammons, Hillman ir Mortimore (1995) pateikia vienuolika efektyvių mokyklų bruožų, leidžiančių įtvirtinti tokiai įstaigai geros mokyklos vardą: 1) Profesionali lyderystė – mokykloje egzistuoja tvirtas ir kryptingas, įsitraukimu pagrįstas, profesionalus lyderiavimas; 2) Bendra vizija ir tikslai – mokyklos bendruomenę vienijantys tikslai, nuosekli praktika, kolegialumas ir bendradarbiavimas; 3) Mokymosi aplinka – tvarkinga atmosfera, patraukli darbo aplinka; 4) Dėmesys mokymo ir mokymosi procesui – mokymosi laiko maksimizavimas, akcentuojama akademinė veikla, koncentracija į pasiekimus; 5) Tikslingas mokymas – efektyvus organizavimas, aiškūs pamokos tikslai, struktūruotos pamokos, pritaikomos praktinės užduotys; 6) Aukšti lūkesčiai – ambicingi ir visai bendruomenei žinomi lūkesčiai, suteikiamas intelektualinis iššūkis; 7) Pozityvus skatinimas – aiški ir teisinga disciplina, grįžtamasis ryšys; 8) Pažangos stebėseną – mokinių pažangos stebėseną ir mokyklos veiklos rezultatų vertinimą; 9) Mokinių teisės ir pareigos – mokinių pasitikėjimo savimi ugdymas, atsakomybių paskirstymas, darbo priežiūra; 10) Namų-mokyklos partnerystė – tėvų įsitraukimas į vaikų ugdymo procesą; 11) Besimokanti organizacija – personalo mokymasis ir tobulėjimas.

Šie vienuolika bruožų gana plačiai atspindi ir nurodo geros mokyklos sampratą bei besilygiuojančių mokyklų ribą, kurią pasiekus galima įsivardinti gera mokykla. Riehl (2000) „geros mokyklos pasekmė – puikūs mokytojų mokymo ir mokinių įsisavinimo rezultatų plotmė“. Panašiai tvirtina ir Creemers, Stoll, Reezigt (2001) – sėkmingos mokyklos esminis bruožas ir visų mokyklos narių bendras tikslas yra pasiekti aukščiausius tikslus ir pamatyti aiškų jų įvertinimą. Senge (2008) nurodo, kad besimokanti mokykla turi būti suprantama kaip „mokymuisi skirta susitikimų erdvė, paremta visų jos narių siekiu atskirai ir kartu nuolat gauti naujų žinių ir plėsti esamas žinias bei gebėjimus“.

Creemers, Stoll, Reezigt (2001) atskleidė, kad mokyklos, kurios siekia tobulinti savo veiklą, nebijo pokyčių ir klaidų, greičiau pasiekia norimus rezultatus. Pateikiami devyni požymiai, kurie teigiamai veikia ir padeda greičiau tapti gera mokykla – tai vidinis noras pagerinti mokyklą; mokyklos autonomija; bendra vizija; noras tapti besimokančia organizacija; noras tobulinti mokyklos istoriją; nuosavybė; vadovavimas; personalo stabilumas; laikas.

Analizuojant naujausius tyrimus pažymėtina, kad geros mokyklos požymiai atskleidžiami remiantis politine plotme, mažiau dėmesio skiriant pragmatiškumui bei konceptualumui. Coffield, Edward (2009) tvirtina, kad iš esmės geros mokyklos, ar mokyklos, besiremiančios gerosiomis praktikomis, sąvoka yra ginčytina. Atkreipiamas dėmesys, kad mokyklų direktoriai bei mokytojai nedrįsta ar bijo rizikuoti, nes mokiniai gali gauti žemesnius balus, taip užkirsdami kelią geros

mokyklos įsigalėjimui ir įsitvirtinimui.

Aptariant Škotijos geros mokyklos modelį, išskiriama dešimt bendrų bruožų (savybių). Du pagrindiniai bruožai – jaunų asmenų priėmimas į geriausios kokybės mokymosi veikimą, taip pat akcentuojami mokymosi rezultatai. Itin reikšmingu tampa maksimalių galimybių visiems mokiniams pasiekti sėkmę kūrimas. Likusios aštuonios savybės nukreiptos į kokybišką mokymąsi ir aukštus mokymosi rezultatus. Taip pat atskleidžiami keturi švietimo keliami tikslai asmeniui – sėkmingai mokytis, pasitikėti savimi, turiningai bendradarbiauti, tapti atsakingu piliečiu. Šiems siekiams įgyvendinti reikalinga atsakinga mokykla. Škotijos geros mokyklos stereotipui būdingas mokyklos personalo, mokinių, tėvų, kaip vieningos bendruomenės, dalyvavimas kuriant ir įgyvendinant bendrą mokyklos viziją. Geros mokyklos modeliui akcentuojama mokymosi lyderystė. Mokykla dirba kartu su kitomis institucijomis, bendruomenėmis ir tėvais, kad įgalintų jaunus žmones sėkmingai mokytis ir užsiimti profesine veikla. Šiose mokyklose visas mokyklos personalas reflektuoja savo veiklą nustatytais laikotarpiais. Tokioje mokykloje yra vienodai svarbūs personalas ir mokiniai. Akcentuojama, kad reikia laiku teikti jiems reikalingą pagalbą bei įgalinanti juos priimti sprendimus ir atsakomybę už mokymosi tobulinimą. Geroje mokykloje mokiniai yra gerbiami, jiems pavestas aktyvus vaidmuo priimant su jų gyvenimu mokykloje susijusius sprendimus. Taip pat svarbu paminėti, kad geros mokyklos pagrindas yra mokyklos kultūra, skatinanti siekti reikšmingų tikslų ir aukštų mokymosi rezultatų (Kas yra gera mokykla, 2012).

Vertėtų apžvelgti geros mokyklos aspektus Suomijoje. Suomijos švietimo sistemos modelis yra priešingybė kai kuriems vakarietiškiems, tarp jų JAV ar Didžiosios Britanijos, švietimo modeliams, kurių bazinis tiek mokinių, tiek mokytojų motyvavimo įrankis yra ne bendradarbiavimo, o konkurencijos skatinimas. Suomijos geros mokyklos bazę sudaro pasitikėjimo kultūra, darni lyderystė, mokyklos depolitizavimas, kokybiškas ir visiems prieinamas (nemokamas) visų lygmenų mokslas. Taip pat vertinamas ir aukštinamas mokyklos vadovo ir mokytojo profesionalumas, savarankiškumas ir nuolatinis profesinės kvalifikacijos kėlimas, lanksti mokyklos atskaitomybės sistema, mokinių pasiekimų vertinimo sistema, orientuota ne į testus, bet į dalyko esmės supratimą, ir visiems (įvairių socialinių sluoksnių, ugdymosi poreikių ir gabumų) vaikams atvira mokykla, kurioje realiai veikia socialinio teisingumo ir lygybės principai (Erkki ir kt. (2006).

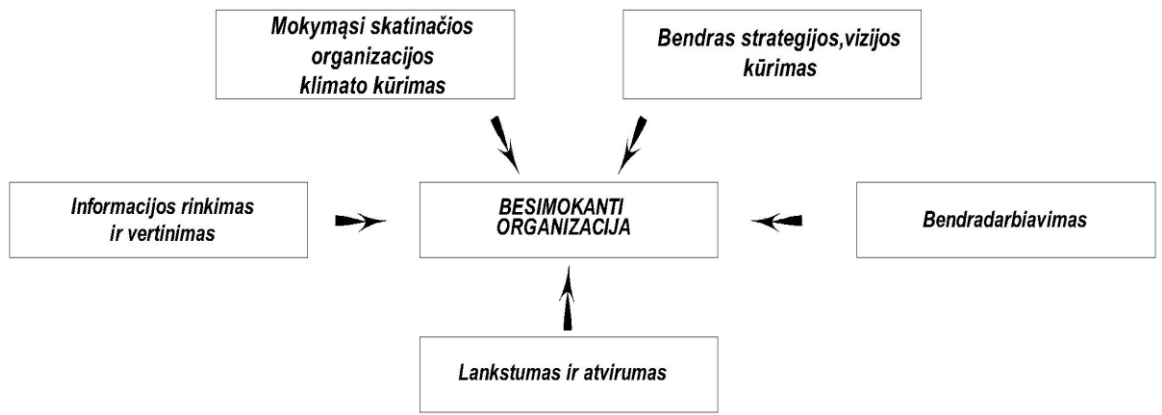
Lietuvių mokslininkų darbuose nagrinėjama mokyklos efektyvumo samprata. Bagdonas, Jucevičienė (2000) tyrime „Bendrojo lavinimo mokyklos veiklos efektyvumo sampratos problema epistemologiniu ir vertinamuoju aspektais“ analizuoja mokyklos efektyvumo sampratos problematiką. Įvardijama, kad efektyviai funkcionuojančios mokyklos pačios išsikelia tikslus ir inicijuoja socialinės vertės bendruomenei kūrimą. Urbanovič (2011) atskleidžia mokyklos autonomijos valdymo modelio funkcijas ir pateikia kryptis, kuriomis vadovaujantis gali būti

didinama mokyklos veiklos efektyvumo linija. Teigiama, kad autonomiškos mokyklos veiklos efektyvumas priklauso nuo tokių veiksnių: mokyklos vadovo vadybinės kompetencijos ir mokyklos bendruomenės įsitraukimo, palaikymo ir pasitikėjimo. Įdomu paminėti tai, kad mokyklos veiklos efektyvumas yra proporcingas atsakomybės kultūros lygiui mokykloje, t. y. kuo labiau atsakomybės kultūra yra integruojama į veiklos procesus, tuo geresni bus mokyklos autonomizavimo rezultatai. Beje, atkreipiamas dėmesys į atsakomybės dalinimąsi tarp mokyklos bendruomenės narių, akcentuojant kiekvieno indėlį.

Gudyno, Uginčienės (2006) atliktas tyrimas liudija, kad mokykla turi būti orientuota į ugdymo gerinimą. Taip pat gera mokykla suprantama kaip mokykla, kurios mokiniai demonstruoja aukštus ugdymo rezultatus. Šiuolaikiniame kontekste aukšti mokymosi pasiekimai nėra vienintelė ir pagrindinė mokyklos siekiama. Itin svarbu parengti asmenį gyventi, prisitaikyti ir priimti sprendimus sparčiai kintančioje neapibrėžtoje aplinkoje. Tam reikalingi ne tik formalūs išmatuojami gebėjimai, bet ir sunkiai įvertinamos asmeninės savybės, tokios kaip kūrybingumas, bendradarbiavimas, atvirumas ir kt.

Analizuojant geros mokyklos sampratą, neretai vartojama besimokančios mokyklos sąvoka. Taip pat mokymąsi suprantamas ir išaukštinamas kaip svarbiausia geros mokyklos prielaida ir sėkmės faktorius. Stoll, Fink (1998) pateikia šiuos besimokančių mokyklų bruožus: 1) mokytojų kaip profesionalų vertinimas. Mokytojų įgalinimas priimti vaikams naudingus sprendimus. 2) Personalo augimo skatinimas. Investavimas į mokytojų mokymąsi. 3) Mokytojų dalyvavimo mokyklos valdyme skatinimas. 4) Bendradarbiavimo skatinimas siekiant nuolatinio tobulėjimo, bet išlaikant mokytojų ir mokinių individualumą. 5) Ieškomi būdai naujų organizacijos narių pritraukimui ir ugdymui. 6) Nuolatinis savo aplinkos stebėjimas ir siekis sėkmingai joje dirbti. 7) Pokyčių nebijojimas. Besimokanti mokykla pirmiausia keičia tai, kas priklauso nuo jos, tada imasi platesnių permainų. 8) Sprendimų, kuriais pasitiki mokiniai, personalas ir tėvai, priėmimas.

Besimokančioje mokykloje jaučiama atvirumo ir pasitikėjimo plotmė, kuri inicijuoja bendradarbiavimą ir pagalbą, o mokyklos personalas yra atviras pokyčiams, nebijo eksperimentuoti su mokymo metodais, gali prisiimti profesines rizikas dėl asmeninio ir mokyklos tobulėjimo. Besimokančioje mokykloje atliekama programų ir jų įgyvendinimo priežiūra ir vertinimas, nuoširdžiai pripažįstamos ir vertinamos pastangos, iniciatyvos ir pasiekimai, o pati mokykla skatina, suteikia galimybes ir skiria išteklius, kad visi mokyklos darbuotojai galėtų mokytis, plėsti savo žinias, vystyti sugebėjimus ir įgūdžius (Silins, Zarins, Mulford, 2002; Riechl, 2000). Simonaitienė (2007) besimokančios organizacijos ypatumus įvardija kaip šiuos:

5 pav. Besimokančios organizacijos ypatumai, sudaryta autorės rementis B. Simonaitienės, (2007).

Taigi, vieningo geros mokyklos modelio nėra pateikta. Atlikti darbai leidžia išvelgti ir atpažinti šios sampratos užuomazgas ar vieningus bruožus, kurie pasikartoja tiek lietuvių mokslininkų, tiek užsienio mokslininkų darbuose.

3 skyrius. SOCIALINĖS PEDAGOGINĖS PAGALBOS MODELIAVIMAS: GEROS MOKYKLOS KONCEPCIJA

3. 1. Tyrimo metodika ir organizavimas

Kokybinio tyrimo pasirinkimas.

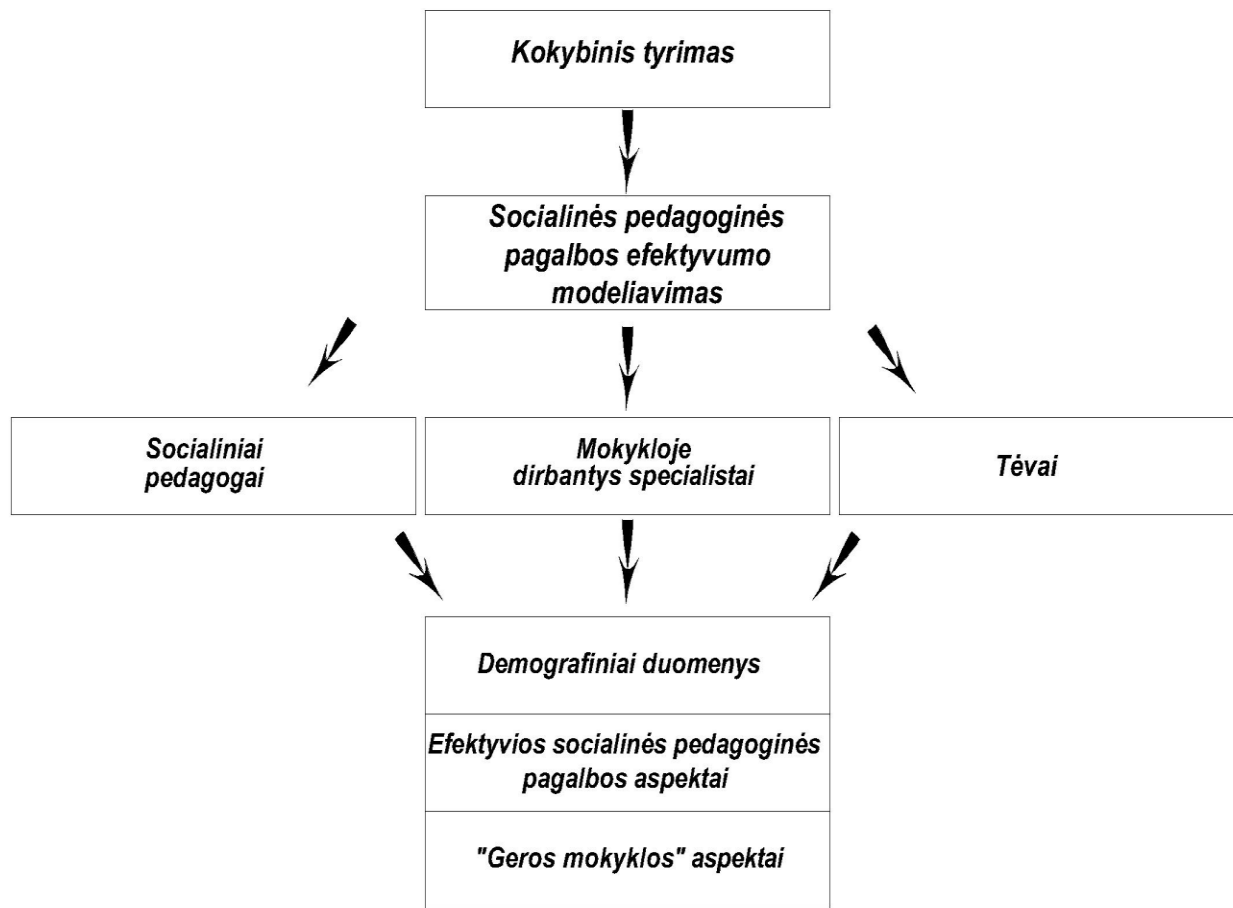
Siekiant ištirti socialinės pedagoginės pagalbos teikimo ypatumus, modeliuojant inovatyvios ir saugios institucijos kūrimo prielaidas, tyrimo tikslui pasiekti pasirinktas kokybinis tyrimo metodas. Pasak Bitino (2006), kokybinio tyrimo paskirtis – gauti duomenų apie mažai tirtą ugdymo reiškinių ir šių duomenų pagrindu kurti hipotetinį, tolesniam tikrinimui skirtą objekto modelį. Valackienės ir Mikėnės (2008), teigimu tai toks tyrimas, kai duomenys nėra pateikiami kiekybine išraiška – skaičiais, tyrimai naudingi siekiant išsiaiškinti esamą reiškinio (požiūrio, elgsenos) kokybę ir nustatyti ją ne išoriškai, o tarsi iš vidaus – per žmogaus asmeninio santykio su tuo reiškiniumi prizmę. Židžiūnaitės (2005), Kardelio (2005), Cicėnienės (2006) teigimu, tiriamojo interviu bruožas yra tas, kad visa informacija gaunama žodžiu. Interviu suteikia platesnes galimybes nuodugniau pažinti tiriamąjį asmenį. Taigi, siekiant gauti duomenų apie socialinės pedagoginės pagalbos teikimą, remtasi kokybinio tyrimo metodu kuris padėjo atskleisti pedagoginės pagalbos ypatumus per tyrėjų asmeninį ir profesinį santykį su socialine pedagogine pagalba.

Kokybinio tyrimo organizavimas.

Tyrimo etika: Prieš atliekant tyrimą iš atrinktų socialinių pedagogų, tėvų (globėjų) ir kitų specialistų, buvo gautas žodinis oficialus leidimas, kiekvienas savo noru sutiko dalyvauti apklausoje. Kiekvienas tyrimo dalyvis žodžiu buvo supažindintas su atliekamo tyrimo tema, tikslais ir uždaviniais. Atliekant tyrimą buvo vadovautasi konfidencialumo, privatumo principais. Buvo užtikrintas kiekvieno tyrime dalyvaujančio asmens bei pačios įstaigos, kurioje vyko tyrimas su socialiniais pedagogais ir kitais specialistais anonimiškumas.

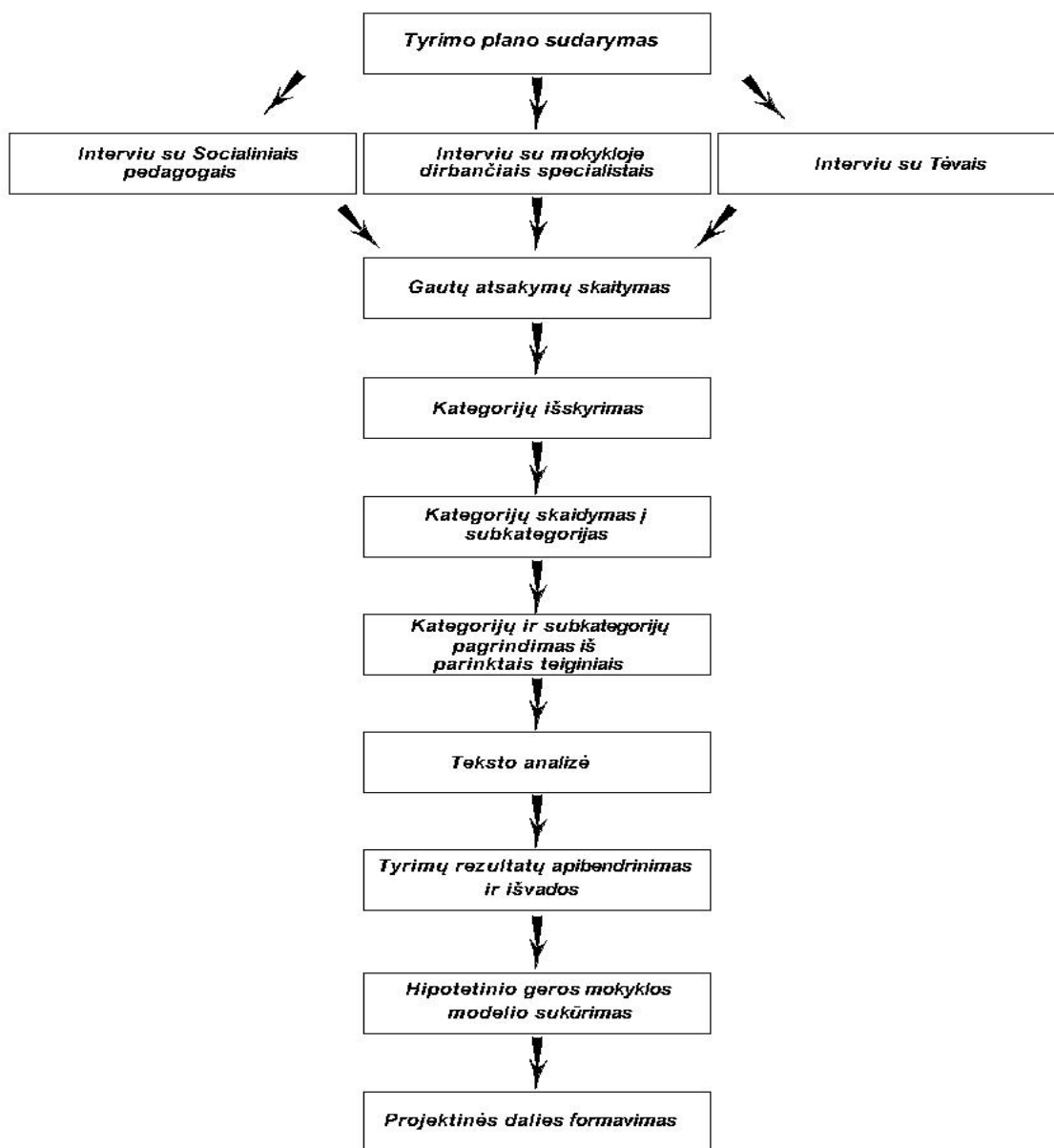
Tyrimo vieta ir laikas: Tyrimas atliktas Klaipėdos miesto X mokyklose. Interviu su tėvais (globėjais) buvo atliktas Klaipėdos miesto X įstaigoje. Atliktas 2015 metų kovo – balandžio mėn.

Tyrimo instrumentas: Siekiant ištirti socialinės pedagoginės pagalbos teikimo ypatumus, buvo organizuotas pusiau struktūrizuotas interviu, naudojant iš anksto paruoštą klausimyną, sukurtą remiantis tyrimo keliamais tikslais (žr. Priedus 1, 2, 3). Butkevičienė (2010) teigia, kad atviri klausimai skatina klientą plačiau paaiškinti savo mintis, patirtį ir pasakojimą, pateikti taip, kaip pats klientas nori. Panašiai teigia ir Bitinas (2006) – interviu klausimai parinkti atvira forma, skatina tiriamuosius giliau, plačiau atskleisti savo patirtį. Klausimus sudarė demografiniai ir degnostiniai duomenys (žr. 2 pav.) Socialiniams pedagogams buvo pateikta 15 klausimų, mokykloje dirbantiems specialistams –13, mokinių tėvams (globėjams) –10. Klausimai buvo užduoti, siekiant atskleisti socialinės pedagoginės pagalbos teikimo aspektus ir įvertinti geros mokyklos įgyvendinimo galimybes.

2 pav. Tyrimo instrumentas, sudarytas autorės

Tyrimo eiga: Tyrimą sudarė keli darbo etapai (žr. 3 pav.). Pirmiausia buvo sudarytas tyrimo planas. Atliktas interviu su socialiniais pedagogais, mokykloje dirbančiais specialistais ir mokinių tėvais (globėjais). Gauti duomenys nagrinėti kokybiniu turinio analizės metodu. Ši analizė apima keturis etapus: pirmas etapas – gautų atsakymų (teksto) skaitymas; antrasis etapas – kategorijų išskyrimas; trečiasis etapas – kategorijų skaidymas į subkategorijas; Ketvirtasis etapas – kategorijų ir subkategorijų pagrindimas iš teksto parinktais teiginiais. Atlikus tyrimo analizę, buvo pateiktas tyrimo rezultatų apibendrinimas ir išvados, kurios padėjo suformuoti hipotetinį geros mokyklos modelį bei projektą „bendradarbiaujanti mokykla“.

3 pav. Tyrimo eiga, sudaryta autorės

Tyrimo apdorojimo metodai: Siekiant ištirti socialinės pedagoginės pagalbos teikimo ypatumus, modeliuojant inovatyvios ir saugios institucijos kūrimo prielaidas, analizei ir interpretacijai pasirinktas kokybinės kontentinės analizės metodas, kuriuo siekta išskirti dokumento tekste tam tikrus prasminius vienetus, t. y. išsiaiškinti socialinės pedagoginės pagalbos aspektus, ypatumus, bruožus, tirti socialinių pedagogų, mokykloje dirbančių specialistų ir tėvų požiūrį į geros mokyklos idėją kaip perspektyvą, minėtus teksto elementus tirti ir atrasti ryšius tiek vienu su kitu, tiek su visa informacija. Kokybinės kontentinės analizės rezultatai neinterpretuojami kiekybiškai, nenaudojama statistinė analizė, nes šios analizės esmė – interpretacinio metodo taikymas. Kokybinio tyrimo (struktūruoto interviu) rezultatai pagrįsti teksto turiniu, kuris analizuojamas remiantis turinio kontent analizės metodu. Visi atsakymai yra autentiški, individualūs.

3.2. Tyrimo imties charakteristika

Tyrimo imties charakteristika: Tyrimo metu buvo apklausta 13 respondentų (N = 13), iš jų 7 socialiniai pedagogai, 3 mokykloje dirbantys specialistai ir 3 tėvai. Interviu imtis yra kokybinė (tikslinė). Tai reiškia, kad parenkami nagrinėjamos srities specialistai, kurie geba atsakingai samprotauti tiriamos problemos rėmuose ir gali pateikti naujų idėjų tarp teorijai žinomų teiginių bei išvadų (Bitinas ir kt. 2008). Tyrimo imtis negali atspindėti visų ekspertų, teikiančių socialinę pedagoginę pagalbą Lietuvoje, nuomonių, tačiau leidžia atskleisti bendras tendencijas.

Norint išanalizuoti interviu metu gautus duomenis, buvo svarbu charakterizuoti tyrime dalyvavusius asmenis. Visi apklausti socialiniai pedagogai turi aukštąjį išsilavinimą (žr. lentelė 1). Visi interviu dalyviai yra tiesiogiai susiję su socialine pedagogine pagalba, dirba Klaipėdos miesto mokyklose mokytojais, socialiniais pedagogais. Darbo stažas siekia nuo 1,5 m. iki 22 m. Socialinių pedagogų atsakymai koduojami raide R. Siekiant užtikrinti konfidencialumą darbe, mokyklos, kuriose dirba socialiniai pedagogai, nebus atskleistos.

lentelė 1

Interviu dalyvavusių socialinių pedagogų charakteristikos

Interviu nr.	Lytis	Išsilavinimas	Darbo stažas	Informantas*
1.	Moteris	Aukštasis, įgyta socialinio pedagogo kvalifikacija	1,5 metai	R1.
2.	Moteris	Aukštasis universitetinis	5 metai	R2.
3.	Moteris	Aukštasis universitetinis	8 metai	R3.
4.	Moteris	Aukštasis universitetinis	22 metai	R4.
5.	Moteris	Aukštasis, socialinio pedagogo kvalifikacija	3 metai	R5.
6.	Moteris	Aukštasis universitetinis	6 metai	R6.
7.	Moteris	Socialinio pedagogo bakalauro, socialinio darbo magistro laipsnis.	10 metų	R7.

*Socialiniai pedagogai

Tyrime dalyvavę tėvai (globėjai) atrinkti, atsižvelgiant į dalyvavimą socialinės pedagoginės pagalbos procese. Tėvai į socialinius pedagogus kreipėsi dėl elgesio problemų, pamokų nelankymo. Respondentų amžius 32 m., 36 m. ir 43 m. (žr. lentelė 2). Visi trys turi aukštąjį išsilavinimą. Informantų atsakymai koduojami raide T.

lentelė 2

Interviu dalyvavusių tėvų (globėjų) charakteristikos

Interviu nr.	Lytis	Išsilavinimas	Amžius	Problemos dėl kurių kreipėsi į soc. pedagoga.	Informantas*
1.	Moteris	Aukštasis	36 metai	Dėl elgesio problemų	T1
2.	Moteris	Aukštasis	32 metai	Dėl pamokų nelankymo	T2
3.	Moteris	Aukštasis	43 metai	Dėl elgesio problemų	T3

*Tėvai (Globėjai)

Visi interviu dalyvavę specialistai dirba mokykloje, tačiau skirtingose pareigybėse (žr. lentelė 3). Psichologė, kuri dirba mokykloje, turi 4 metų stažą, su socialiniu pedagogu bendradarbiauja pagalbos procese. Mokyklos pavaduotojos darbo stažas yra 7 metai, su socialiniu pedagogu mokykloje susitinka susirinkimuose, posėdžiuose. Anglų kalbos mokytojos darbo stažas – 10 metų, į socialinį pedagogą kreipiasi dėl mokinių neigiamo elgesio pamokų metu.

lentelė 3

Interviu dalyvavusių mokyklos specialistų charakteristikos

Interviu nr.	Lytis	Išsilavinimas	Darbas su soc. pedagogu	Darbo stažas	Darbas	Informantas*
1.	Moteris	Aukštasis	Bendradarbiavimas pagalbos procese	4 metai	Anglų kalbos mokytoja	S1
2.	Moteris	Aukštasis universitetinis, viešasis administravimas	Susirinkimai, posėdžiai	7 metai	Mokyklos pavaduotoja	S2
3.	Moteris	Aukštasis	Kreipiasi dėl neigiamo mokinių elgesio	10 metų	Psichologas	S3

*Mokyklos specialistai

3.3. Tyrimo rezultatai

Visų respondentų grupių atsakymai į pateiktus klausimus sugrupuoti į kategorijas ir subkategorijas. Visus gautus duomenis iliustruoja 11 lentelių. Šiame darbe išvardinti kokybiškos, sėkmingai dirbančios mokyklos sinonimai bus tapatinami su gera mokykla.

3.3.1 Socialinės pedagoginės pagalbos modeliavimas mokykloje

Tyrimo metu buvo siekiama atskleisti pagrindines mokykloje vyraujančias problemas. Analizuojant atsakymus, buvo išskirtos trys problemų kategorijos: mokinių socialinės, pedagoginės, psichologinės problemos; kompetentingų specialistų mokykloje trūkumas; tėvų neįsitraukimas į pagalbos procesą.

Mokinių problemos. Mokyklos paskirtis – sukurti vaikams pozityvią aplinką, kurioje socialinių paslaugų gavėjai galėtų save realizuoti kiek įmanoma efektyviau. Mokykla susiduria su įvairiomis socialinėmis, pedagoginėmis problemomis, kurias būtina atpažinti, jeigu norima jas pašalinti. Tyrime dalyvavę socialiniai pedagogai ir mokykloje dirbantys specialistai, problemas susieja su vaikų neigiamu elgesiu mokykloje ir pažymi tokias socialines, pedagogines, psichologines problemas: „agresyvus, netinkamas elgesys“ (R2); bėgimas iš pamokų, fizinis, psichologinis smurtas, (T1); „mokymosi motyvacijos stoka, žemi mokymosi rezultatai“ (R1); „žalingi įpročiai, patyčios, lankomumas“ (R3). Aukštiejiene, (2000) įvardina problemas, kurias sprendžia socialiniai pedagogai kartu su mokyklos komanda: pamokų praleidinėjimo, žalingų

įpročių paplitimo, agresijos pasireiškimo, seksualines, neadekvataus savęs vertinimo ir kitas problemas. Galima daryti prielaidą, kad specialistai, kurie dirba su vaikais, geba atpažinti, problemas, o tai tampa svarbiu pagalbos aspektu. Respondentų atsakymai tai pat pagrindžia socialinės pedagoginės pagalbos teikimo svarbą ir reikalingumą mokykloje.

Kompetentingu specialistų trūkumas. Švietimo įstaigos esminis tikslas – kokybiškas mokslo ir mokymosi sąlygų užtikrinimas. Tikslų įgyvendinimui reikalingi kompetentingi specialistai, o geros mokyklos pamatas – tai yra gerai dirbantys, profesinių žinių nestingantys mokytojai ir kiti specialistai. Tyrimo rezultatai parodė, kad respondentai pastebi, jog mokykloje stinga gerai paruoštų specialistų. Tėvams ypač svarbu, kad su vaikais dirbtų tinkamai pasiruošę specialistai, kurie gebėtų kūrybiškai taikyti žinias ir įgūdžius: (T2); (T1); (T3). Panašų požiūrį atskleidžia ir mokykloje dirbančių specialistų atsakymai: (S2); (S1). Tyrimo analizė leido išskirti specialistų, dirbančių mokykloje, profesinio pasirengimo svarbą. Galima daryti prielaidą, kad dėmesys turi būti skiriamas specialistų kompetencijos vertinimui mokykloje.

Tėvų neįsitraukimas į pagalbos procesą. Tėvai yra svarbiausi socializatoriai vaikų gyvenime, jų įsitraukimas į pagalbos procesą yra tiek pat svarbus, kiek kitų proceso dalyvių. Tyrimas atskleidžia, kad socialiniai pedagogai ir mokykloje dirbantys specialistai jaučia poreikį bendrauti su tėvais, įtraukti juos į problemos sprendimo procesą, tačiau tarpusavio bendradarbiavimas yra silpnas: „<tėvų nenoras kalbėtis išsiaiškinti iškilusių problemų>“ (R7); „bendradarbiavimo stoka su tėvais“ (R5); „tėvai nemato poreikio bendrauti su pedagogais“ (R4); „problema yra mokyklos ir tėvų bendradarbiavimo trūkumas“ (S3); „žinoma, šeimos narių abejingumas mokykloje vykstančioms problemoms, tėvai nesidomi mokyklos veikla“ (S2). Priežastys, lemiančios tokį tėvų pasirinkimą, gali būti kelios: tėvų asmeninė patirtis mokykloje, laiko stoka, asmeninės savybės, motyvacijos trūkumas. Tyrimuose, kuriuos atliko Erkki, Pitkanen, Sahlberg (2006), Hudson (2009), pabrėžiama, kad vienu esminių geros mokyklos požymių turi tapti bendradarbiaujanti mokyklos bendruomenė. Vadinas, turi būti gerinami tarpusavio santykiai, įtraukiant visus bendruomenės narius į mokyklos veiklą.

Problemos mokykloje leidžia pagrįsti socialinės pedagoginės pagalbos svarbą ir reikalingumą. Tėvų nenoras dalyvauti pagalbos procese parodė, kad turi būti gilinamasi į santykių kaitą tarp visų mokyklos bendruomenės narių. Tai pat tyrimo analizė parodė, kad mokyklos vadovybė turi skirti dėmesio specialistų kompetencijos vertinimui.

3.3.2. Socialinio pedagogo veiklos turinys ir pagalbos teikimo aspektai

Tyrimu siekta atskleisti socialinio pedagogo profesinės kompetencijos taikymo svarbą praktinėje veikloje. Respondentai pateikė gebėjimus, žinias ir vertybinės nuostatas, kurias naudoja praktinės veiklos metu ir sutinka, kad socialinės pedagoginės pagalbos teikėjas turi pasižymėti

aukšta kompetencija. Taigi socialinis pedagogas turi nuolatos įgyti naujų kompetencijų, jas lavinti ir tobulinti, siekiant kuo efektyvesnės veiklos.

Socialinių pedagogų kompetencija. Pasak Žadeikaitės, Railienės, (2009) kompetencija – tai žinių, gebėjimų ir vertybinių nuostatų elementų junginys, besivystantis praktinėje veikloje. Kai gebėjimai, įgūdžiai, nuostatos kontekstualizuojami, įvertinami ir pamatuojami, susiejami su asmenybės savybėmis, vertybėmis ir požiūriais, šis elementas yra laikytinas kompetencija. Literatūroje yra pateikiamos kompetencijos, reikalingos dirbant mokykloje, tačiau konkretaus dokumento, kuriame būtų nurodyta, kokiais gebėjimais, savybėmis vertybinėmis nuostatomis turi pasižymėti mokykloje dirbantis specialistas, nėra sukurta. Siekiant išskirti kompetencijas, reikalingas teikiant socialinę pedagoginę pagalbą, respondentams buvo užduotas klausimas, kokie įgūdžiai, gebėjimai, žinios, vertybinės nuostatos yra reikalingiausios, teikiant socialinę pedagoginę pagalbą. Socialiniai pedagogai ir mokykloje dirbantys specialistai pažymi, kad socialiniam pedagogui, kaip pagalbos teikėjui, svarbu gebėti komunikuoti, greitai reaguoti į iškilusias situacijas, sugebėti analizuoti: (R1); (R2); (R4); (R5); (R7); (S1); (S2); (S3) (žr. lentelė 4). Svarbios žinios yra orientuotos į asmenybės vystymosi, teisinės bazės pažinimą bei bendrą, į socialinę pedagogiką orientuotą, informaciją: (R2); (R5); (R6); (R7); (S1); (S2); (S3). Vertybinės nuostatos yra svarbios, teikiant socialinę pedagoginę pagalbą: (R2); (R4); (R5); (S2); (S3). Respondentų patirtis leido jiems konkrečiai ir išsamiai išskirti reikiamus gebėjimus, žinias ir vertybines nuostatas, kurios praverčia praktinėje veikloje. Analizuojant atsakymus pastebėta, kad visi respondentai sutinka, jog socialiniam pedagogui reikia turėti gerus komunikacinius ir analitinius gebėjimus, kas leidžia išskirti bendravimo gebėjimą kaip svarbų aspektą, teikiant socialinę pedagoginę pagalbą. Ši specialybė reikalauja ne tik atsidavimo darbui, tačiau ir žinių taikymo, gebėjimų demonstravimo ir aukštų vertybių, kurios būtų perduodamos mokiniams.

Tyrimas parodė, jog socialiniams pedagogams ir mokykloje dirbantiems specialistams, teikiant socialinę pedagoginę pagalbą, svarbūs kompetencijos komponentai – gebėjimai, žinios ir vertybinės nuostatos. Svarbiu aspektu tampa sugebėjimas kūrybiškai taikyti gebėjimus, žinias ir vertybines nuostatas praktinėje veikloje.

Kompetencijos, reikalingos socialinės pedagoginės pagalbos teikimui

Kategorija	Subkategorija	N	Teiginys
Socialinių Pedagogų kompetencija	Gebėjimai	10	<p>„gebėjimas įsijausti į konsultuojamojo asmens situaciją, lygiavertiškas bendravimas su žmonėmis, gebėjimas greitai reaguoti į situaciją, organizuotumas, komunikabilumas“ (R1); „<...>manau komunikabilumas, kruopštumas, pareigingumas, gebėjimas išvelgti kiekvieno situaciją individualiai, tai pat sugebėjimas bendradarbiauti, komunikuoti su kitomis institucijomis“ (R2);</p> <p>„Gebėjimas bendrauti ir bendradarbiauti, atsakingumas, kantrybė“ (R3); „gebėjimas analizuoti“ (R4); „kruopštumas atidumas“ (R5); „Komunikabilumas, konfidencialumo laikymąsis, sąžiningumas, teisingumas, pagarbus bendravimas, atsakomybė, kūrybiškumas“ (R7);</p> <p>„Be abejo, gebėti komunikuoti, tarpininkauti“ (S1);</p> <p>„<...>gebėti spręsti konfliktines situacijas, turėti gerus komunikacijos įgūdžius<...>(S2); „<...>gebėti susidoroti su kylančiomis konfliktinėmis situacijomis<...>(S3).</p>
	Žinios	10	<p>„Vaiko asmenybės vystymosi aspektai, teisinis reglamentavimas“ (R2);</p> <p>„Reikia tikrai daug išmanyti ir teisinių, socialinių, psichologinių žinių įvairiausio spektro, nes ugdymo įstaiga reikalauja turėti tam tikrų žinių“ (R5); „darbo patirtis bei psichologinių žinių bagažas“ (R6); „Reikalingos žinios apie vaikų raidą, socialinės pagalbos metodus, socialinių įgūdžių ugdymą, tėvų konsultavimą ir jų švietimą, gebėjimas valdyti auditoriją/klasę, vesti grupes ir pan.<...>“ (R7);</p> <p>„Sakyčiau reikia išmanyti vaiko raidos aspektus, teisinis žinių bagažas, bendro pobūdžio žinių išmanymas“ (S1); „Turi gerai išmanyti vaiko psichologiją ir raidos aspektus<...> Reikalinga teisinė žinių bazė apie ugdymo sistemą, būti susipažinus su kitų institucijų veikla, kurios bendradarbiauja su mokykla“ (S2);</p> <p>„Taip pat privalumas būtų išmanyti šeimos funkcionavimo ir vaikų vystymosi ypatumus, specialius jų poreikius bei mokyklos ir su mokykla bendradarbiaujančių institucijų veiklą“ (S3).</p>
	Vertybinės nuostatos	10	<p>„empatiškumas, atsidavimas vaikui, nuoširdumas, ištikimybė“ (R2);</p> <p>„Pagarba, Sąžiningumas“ (R4);</p> <p>„meilė, atjauta vaikui, supratimas“ (R5); „išskirčiau empatiškumą, tolerantiškumą“ (S2). „Svarbu kito asmens nuoširdus ir atviras priėmimas“ (S3).</p>

Bandyta sužinoti, kuria kryptimi socialiniai pedagogai dirba, siekiant efektyvaus rezultato. Socialiniai pedagogai dirba tokia kryptimi: individualus darbas, darbas grupėje, tėvų konsultavimas. Tyrimas parodė, kad socialiniai pedagogai mažiau dėmesio skiria darbui bendruomenėje ir prevencinės veiklos vykdymui. Individualų darbą socialiniai pedagogai pateikia kaip svarbiausią darbo funkciją.

Socialinio pedagogo veiklos turinys. Norint apžvelgti socialinės pedagoginės pagalbos teikimą mokykloje, būtina atskleisti socialinių pedagogų veiklos kryptingumą, turintį įtakos

efektyvios pedagoginės pagalbos teikimui. Interviu metu socialiniams pedagogams buvo pateiktos socialinio pedagogo veiklos kryptys: individualus darbas; darbas su grupe; darbas mokykloje; darbas bendruomenėje; tėvų konsultavimas; bendradarbiavimas su kitomis institucijomis; prevencinės veiklos vykdymas. Socialinių pedagogų buvo prašoma išskirti labiausiai naudojamas pagalbos kryptis ir veiklas, kurios įtakoja jų pačių susikurto pagalbos modelio teikimą. Analizuojant respondentų atsakymus, buvo išskirtos 3 kategorijos ir 8 subkategorijos (žr. 5 lentelę). Išvardintos veiklos kryptys orientuotos į socialinės pedagoginės pagalbos uždavinių įgyvendinimą. Socialiniai pedagogai daugiausiai laiko skiria bendravimui su vaikais, sprendžiant jų socialines, pedagogines problemas, į procesą įtraukdami vaikų tėvus (globėjus) ir mokytojus (R1), (R3), (R5), (R6), (R2) (R7). Darbą grupėse socialiniai pedagogai savo veikloje apibūdino kaip užklasinės veiklos vykdymą, kurios metu yra ugdomi ir palaikomi socialiniai įgūdžiai, organizuojami renginiai. Respondentai pabrėžia, kad šis metodas yra naudingas tik mažose mokyklose, didelis mokinių skaičius neleidžia pasiekti norimo rezultato (R1), (R4), (R5), (R7). Atsakymai parodė, kad socialiniai pedagogai mažiau laiko skiria darbui grupėse ir labiau orientuojasi į individualų darbą. Galima teigti, kad darbas grupėje reikalauja daugiau resursų negu individualus darbas, todėl šiai veiklos formai skiriama mažiau dėmesio. Tėvų konsultavimą socialiniai pedagogai pažymi kaip vieną iš svarbesnių, siekiant daryti poveikį vaikams. Atsakymai parodo, kad socialiniai pedagogai nori ir siekia įtraukti tėvus į pagalbos procesą. Respondentai yra suinteresuoti pagalbą teikti kompleksiskai siekiant geresnio rezultato (R1), (R2), (R6). Analizuojant atsakymus pastebėta, kad visos pagalbos formos yra persipynusios viena su kita, tačiau ne visos naudojamos pagalbos teikimo procese. Autorė Galaguzova (cit. Leliūgienę, 2003), pabrėžia jog, socialinės pedagoginės veiklos modeliavimas telkiasi ties: prevencinė veikla. Respondentai apie šią veiklos formą kalbėjo mažiausiai, o individualų darbą išskyrė kaip svarbiausią veiklos formą.

Tyrimo metu buvo siekiama sužinoti kokia veiklos funkcija socialiniai pedagogai išskiria kaip svarbiausią teikdami socialinę pedagoginę pagalbą. Šiam tikslui buvo užduotas klausimas, kokią pagalbos kryptį naudoja dažniausiai? Kodėl? Socialiniai pedagogai išskyrė individualų darbą kaip dažniausiai naudojamą: „Dažniausiai vyksta individualus darbas su mokiniu“(R1); “individualus darbas, prevencinė veikla. Jaučiu, kad tai dirbdama, galiu pasiekti nusimatyto tikslų“(R3); „Individualus darbas“(R4); „Dažniausiai naudoju individualų darbą su vaiku, nes manau, kad tai veiksmingiausia: kartais jam užtenka, kad jo kas išklausytų“(R5); „Dažniausiai vis dėlto dirbu individualiai su mokiniu, kuriam reikalinga pagalba, tačiau tenka susidurti su visomis pagalbos kryptimis. Jei nepavyksta pasiekti teigiamo rezultato dirbant individualiai, konsultuojuosi su tėvais, kitais mokyklos specialistais“(R6); „Dažniausiai individualios konsultacijos. Lengviau organizuoti, aptariami pokyčiai, konfidencialu“(R7). Tai leidžia patvirtinti autorių Kvieskienės, Indrašienės, Targamadzės ir kt. (2006) teiginius, jog socialiniai pedagogai individualų darbą su

vaiku pateikia kaip svarbiausią savo darbo funkciją. Tai pat galima teigti jog socialinių pedagogų veikla nukreipta į konkretų vaiką, į konkrečios jo problemos radimą ir sprendimą.

Tyrimas parodė, jog socialiniai pedagogai mažiau dėmesio skiria darbui bendruomenėje ir prevencinės veiklos vykdymui. Individualų darbą socialiniai pedagogai pateikia kaip svarbiausią darbo funkciją nes tai jų manymų lengviau pasiekti norimo rezultato.

lentelė 5

Socialinio pedagogo veiklos turinys

Kategorija	Subkategorija	N	Teiginys
Individualus darbas	Bendravimas su vaiku	7	„tenka bendrauti su vaikais, kurių elgesys pakitęs. Stengiuosi juos išklaudyti, patarti, nukreipti gerą linkmę“; (R1); „Teikiant individualią pagalbą vaikui, daug dėmesio skiriama bendravimui“; (R2).
	Problemų sprendimas	7	„Sprendžiant įvairaus pobūdžio problemas, siekiant sumažinti neigiamą elgesį mokykloje“; (R2); „Visos kryptys orientuotos į problemų sprendimo procesą“; (R3).
	Bendravimas su vaiko tėvais (globėjais)	7	„kviečiami tėvai į mokyklą kalbama su jais apie vaiko elgesį mokykloje“; (R5); „Tenka bendrauti tiek su vaiku, tiek su jo tėvais“; (R6).
	Bendravimas su mokytojais	7	„bendraujama ir su tėvais, mokytojais ir pačiais vaikais“; (R2).
Darbas grupėje	Užklausinės veiklos vykdymas	7	„Darbas grupėjetai – tai klasės valandėlių organizavimas, kurių metu bendraujama ir su tėvais, mokytojais, ir pačiais vaikais. Tai pat organizuoju susitikimus ir kalbama apie žalingus įpročius, patyčias, palaikome bendravimo įgūdžius“ (R2); „Darbas grupėse – tai renginių organizavimas, prevencinės paskaitos apie aktualias problemas, darbinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas. Tai padeda pasiekti norimo rezultato, (R6); „Grupinis darbas – tai darbas, įtraukiantis visus mokyklos specialistus ir pačius vaikus, renginiai, paskaitėlių ar susirinkimų metu jau vyksta darbas grupėje toks metodas sėkmingas tik mažose mokyklose, kur vaikų aktyvumas yra didesnis“ (R7).
	Grupės susirinkimai	7	„Dirbu ir grupėse, kartą per mėnesį organizuoju pagal temą kokius tai užsiėmimus, na, pvz., apie lytiškumą kartu ugdome įvairius įgūdžius“ (R4).
Tėvų konsultavimas	Informacijos perdavimas	7	„dažniausiai darbas nukrypsta į vaikus, kurie pasižymi neigiamu elgesiu mokykloje, stengiantis spręsti susidariusias problemas, įtraukiant tėvus, perduodant svarbiausius įvykiu, kurie vyksta mokykloje.“ (R7).
	Problemų sprendimas	7	„tenka siūlyti galimybes keisti mokyklą ar kitais būdais spręsti problemas“; (R6). „Tėvų konsultavimas – individualios konsultacijos, prevenciniai pokalbiai, VGK posėdžiai, tėvų švietimas tėvų susirinkimų metu“ (R7).

Socialinės pedagoginės pagalbos teikimas

Tyrimas atskleidė tai kas, socialinių pedagogų ir specialistų dirbančių mokykloje nuomone, yra svarbiausia, teikiant socialinę pedagoginę pagalbą (žr. lentelę 6). Atliekant analizę išskirti du

pagrindiniai aspektai: kryptinga veikla, bendradarbiavimas. Respondentų nuomone, teikiant socialinę pedagoginę pagalbą svarbu, kad ji būtų orientuota į problemos sprendimą, visi būtų suinteresuoti siekti bendro tikslo: (R1); (R6); (S1); (S2); (R7). Svarbus aspektas yra tai, kad socialiniai pedagogai ir mokykloje dirbantys specialistai žino, kokia pagalba yra veiksminga. Socialinei pedagoginei pagalbai teikti reikalinga sutelkta komanda. Vertinant socialinių pedagogų ir specialistų atsakymus, galima išvelgti, kad abi respondentų grupės išskiria vieningo tikslo siekimą. Bendradarbiavimą socialiniai darbuotojai ir mokykloje dirbantys specialistai išskiria kaip svarbų pagalbos teikimo aspektą: (R1); (R3); (R4); (S3); (S2). Aspektai, kuriuos išskyrė socialiniai pedagogai ir mokykloje dirbantys specialistai parodo, kad norint gerinti pagalbos teikimo kokybę turi būti atkreiptas dėmesys į mokyklos bendravimo kultūrą. Stipresni ryšiai tarp mokyklos bendruomenės narių padėtų socialiniam pedagogui siekti kryptingos veiklos, sustiprintų bendradarbiavimo galimybes. Tyrimo metu nustatyta, kad teikiant socialinę pedagoginę pagalbą svarbu, kad ji būtų orientuota į tikslą, o tam tai pat įtakos turi visų pagalbos procese dalyvaujančių asmenų susitelkimas, pozityvių ryšių plėtojimas.

lentelė 6

Socialinės pedagoginės pagalbos teikimas

Kategorija	Subkategorija	N	Teiginys
Socialinės pedagoginės pagalbos aspektai	Kryptinga veikla	10	<p>„kompetingos ir tikslingos pagalbos suteikimas“ (R1);</p> <p>„Gerai organizuota pagalba – tai vienintelė priemonė, padedanti grąžinti vaikus į mokyklą, sužadinanti jų norą mokytis, įkvepianti vaikui pasitikėjimą savo jėgomis ir optimizuojanti viso mokymosi proceso daromą poveikį asmenybės raidai“ (R6);</p> <p>„aiškaus tikslo nusimatymas ir pasitelkiant kryptinga veikla jo siekti“ (S1);</p> <p>„Svarbu būti suinteresuotiems siekti bendro tikslo“ (S2);</p> <p>„pagalba nukreipta į mokinių pamokų praleidimą, patyčių, smurto problemų sprendimą, taip ir dirbti būtų paprasčiau jei tikslingai dirbtume viena kryptimi“ (R7).</p>
	Bendradarbiavimas	10	<p>„konsultuojosi labai dažnai su kitais soc. pedagogais, mokyklos psichologu“ (R1);</p> <p>„bendradarbiavimas tarp visų mokyklos bendruomenės narių. Išklaušymas, supratimas, įsiklausymas. Nes kiekviena grandis, sprendžiant net ir menkiausių iškilusių problemą, yra labai svarbi“ (R3);</p> <p>„Bendradarbiavimą su šeima, mokytojais vykdančią prevencinę veiklą – tai artimiausia aplinka turinti didžiausią įtaką vaikui, paaugliui“ (R4);</p> <p>„svarbiausia būtų siekti kuo didesnio bendradarbiavimo su tėvais, įtraukti juos į vaikų ugdymą, galbūt informuoti apie tai, kokį poveikį tėvų įsitraukimas daro vaikų ugdymui ir kokio tėvų įsitraukimo vaikams reikia“ (S3); „Svarbiausia teikiant pagalbą, mano manymu, yra bendras susitelkimas“ (S2).</p>

Norėta sužinoti, su kokiomis problemomis susiduria socialiniai pedagogai, teikdami pagalbą. Buvo užduodamas klausimas su kokiomis problemomis tenka susidurti, teikiant socialinę pedagoginę pagalbą. Atsakymai parodė, kad pagalbos teikimo procese socialiniams pedagogams yra svarbus tėvų įsitraukimas padedant spręsti mokinių problemas, tačiau tėvai nėra linkę bendradarbiauti (žr. lentelė 7). Socialiniai pedagogai pabrėžia, kad tėvai abejingi vaikų problemoms, tačiau negalėjo įvardinti dėl kokios priežasties tėvai nenori įsitraukti į pagalbos procesą. Sprendžiant šią problemą, atsakomybę turėtų pasidalinti visi proceso dalyviai, socialiniai pedagogai, mokykloje dirbantys specialistai ir tėvai. Socialiniai pedagogai išskiria ir dar vieną jiems aktualią problemą – tai yra dideli darbo krūviai. Dėl minėtos problemos socialiniai pedagogai nebespėja kokybiškai atlikti darbo. Šiandieninė ekonominė padėtis neleidžia sudaryti sąlygų mokykloms padidinti socialinių pedagogų etatų skaičių, kuris leistų padalinti darbo krūvius. Ši situacija gali sumažinti socialinių pedagogų motyvaciją darbui, ko pasekoje kenčia ir pagalbos suteikimo kokybė. Jeigu norima siekti pokyčių, gerinti paslaugos suteikimo kokybę, svarbu atkreipti dėmesį į šią problemą, sumažinant darbo kiekius arba padidinant socialinių pedagogų etatų skaičių mokykloje. Pagalbos suteikimo kokybė priklauso nuo pagalbos gavėjo noro ją priimti, spręsti problemas. Socialinių pedagogų nuomone, mokiniai nėra suinteresuoti spręsti problemas, tai apsunkina pagalbos teikimą. Vaikų pasyvumą gali lemti ir socialinių pedagogų nesugebėjimas komunikuoti su vaiku, socialinis pedagogas turi tobulėti ir išbandyti įvairius veiksmus, galinčius padėti kelti vaikų motyvaciją sprendžiant problemas. Analizuojant respondentų atsakymus tai pat pastebėta, kad socialiniams pedagogams yra svarbus palaikymas. Tai parodo, kad socialiniai pedagogai nesijaučia saugūs mokykloje. Pastebėta ir kita problema - tai dideli darbo krūviai mokykloje, dėl ko nukenčia socialinės pedagoginės pagalbos teikimo efektyvumas. Vis dėl to socialinių pedagogų atsakymuose galima išžvelgti į tikslą orientuotos pagalbos suteikimą kaip siekiamybę.

Tėvų įtraukimas į pagalbos procesą, didelis darbo krūvis ir pačio mokinio pozicija priimant pagalbą, siejasi su pagalbos suteikimo kokybe. Problemos, kurias nurodė socialiniai pedagogai, parodo pokyčių svarbą, nurodo į kokius aspektus reikia atsižvelgti gerinant paslaugos suteikimo kokybę.

lentelė 7

Problemos teikiant socialinę pedagoginę pagalbą

Kategorija	Subkategorija	N	Teiginys
Problemos teikiant socialinę pedagoginę pagalbą	Tėvų (Globėjų) įtraukimas į pagalbos procesą	7	„<...>Tėvų atsakomybės stoka, priešišku, nenoru prisidėti prie vaiko situacijos gerinimo mokykloje. Sunku motyvuoti mokinius mokytis, lankyti pamokas“ (R1); „<...>tėvų pasyvumas, nenoras bendradarbiauti<....>“ (R2); „Tėvų nenoras dalyvauti vaiko ugdyme ir problemų sprendime“ (R3); „<...> tai kitų įstaigų ir tėvų abejingumas sprendžiant problemas“ (R4); „<...> tėvų abejingumą vaiko problemoms“ (R5).

	Didelis darbo krūvis	7	„<...> nemažas darbo krūvis, kartais atrodo jau nebespėji nieko – turi ir dokumentus susitvarkyti, o čia vaikai vieni ar kiti su savo problemomis“ (R2); „Didelė mokykla, didelis socialinės pagalbos poreikis, todėl sunku teikti kokybišką pagalbą, ypač ilgalaikes paslaugas, užsiėmimus“ (R7).
	Motyvacija sprendžiant problemą	7	“Sunku, bet koku atveju teikti pagalbą, kai jos nepriima vaikai, tėvai dažnai atstumia ir nenori priimti tos pagalbos“ (R5); „<...>Paties mokinio nenorą priimti teikiamą pagalbą“ (R6); „Su nenoru keisti savo elgesį, dėti pastangų“ (R7).

Siekiant išsiaiškinti veiknius, lemiančius socialinės pedagoginės pagalbos suteikimo kokybę, visų trijų grupių respondentams buvo pateiktas vienodas klausimas. Kokie yra efektyvios socialinės pedagoginės pagalbos sėkmę lemiantys veiksniai. Tyrimas atskleidė, kad mokykloje dirbantys specialistai ir tėvai mano, jog efektyvios pagalbos suteikimas priklauso nuo socialinio pedagogo kompetencijos, profesinio pasirengimo (žr. 9, 10 lenteles). Tuo tarpu socialiniai pedagogai įvardija daugiau veiksnių, lemiančių pagalbos suteikimo kokybę (žr. 8 lentelę). Jų nuomone, įtakos turi palanki situacija problemai spręsti t. y. kontakto užmezgimas su konsultuojamuoju ir jo tėvais, noras priimti siūloma pagalbą. Socialiniai pedagogai pabrėžia ir bendradarbiavimo įtaką pagalbos teikimui, tai parodo, kad socialiniams pedagogams yra svarbu sulaukti reikiamos pagalbos iš aplinkos. Tai pat socialinių pedagogų atsakymuose išryškėja mokyklos vadovo vaidmuo, kurio palaikymas, jų nuomone, teikiant pagalbą, yra labai svarbus. Merfeldaitė (2007) tvirtina, jog teikiama pagalba privalo būti kompleksinė, pasitelkiant visos mokyklos bendruomenės narių ir socialinių partnerių pastangas, siekiant vieningo tikslo. Atsižvelgiant į išvardintus veiksnius galima daryti prielaidą, jog išryškėja respondentų poreikis gerinti tarpusavio ryšius siekiant teikti kokybiškas paslaugas.

lentelė 8

Efektyvios socialinės pedagoginės pagalbos sėkmę lemiantys veiksniai (R požiūriu)

Kategorija	Subkategorija	N	Teiginys
Palanki situacija problemai spręsti	Pozityvus bendravimas	7	„Sėkmingas ryšio užmezgimas su konsultuojamuoju“, (R1); „sugebėjimas teigiamai bendrauti su vaiku, tėvais, tai yra ryšio užmezgimas“, (R4); „vaikų ir tėvų teigiamas požiūris į pagalbos sprendimo galimybes“; „paties mokinio noras priimti pagalbą“ (R6).
Sėkmingas bendradarbiavimas	Tarp mokyklos specialistų Tarp institucinis	7	„įvairių mokyklos specialistų (psichologo, soc. pedagogo, klasės auklėtojo ir kt.) bendradarbiavimas“, (R6). „lemia glaudus bendradarbiavimas tarp institucijos darbuotojų, komandinis darbas ir ryšio palaikymas su kitomis įstaigomis“, (R1). „kryptingas, kruopštus darbas, bendras visų specialistų, galinčių padėti vaikui, įsikišimas“ (R2). „nuoseklus ir geranoriškas bendradarbiavimas tiek su šeima, tiek su specialistais, įgyvendinant vieningus tikslus ir

			<i>reikalavimus“ (R4).</i>
Institucijos vadovo vaidmuo	Saugumas	7	<i>„Vadovo ir administracijos palaikymas, turi jaustis ne vienas“, (R2)., institucijos vadovų palaikymas“, (R1)., vadovo supratingumas ir palaikymas esant poreikiui“, (R3).</i>

lentelė 9

Efektvios socialinės pedagoginės pagalbos sėkmę lemiantys veiksniai (T požiūriu)

Kategorija	Subkategorija	N	Teiginys
Efektvios pagalbos veiksnys	Socialinio pedagogo profesionalumas	3	<i>„Socialinio pedagogo sugebėjimas komunikuoti su vaikais“ (T1); „Efektyvi nauda bus, jei socialinis pedagogas turės profesinių žinių, įgūdžių, gebėjimų bendrauti ir bendradarbiauti su kitais komandos nariais siekiant veiklos efektyvumo, jaustų atsakomybę bei pagarbą kolegoms, vadovauti moralinėmis vertybėmis, gebėtų kritiškai save vertinti, siektų tobulėti“(T2); „Socialinio pedagogo kompetencija, efektvios socialinio pedagogo konsultacijos“(T3).</i>

lentelė 10

Efektvios socialinės pedagoginės pagalbos sėkmę lemiantys veiksniai (S požiūriu)

Kategorija	Subkategorija	N	Teiginys
Efektvios pagalbos veiksnys	Socialinio pedagogo darbo kokybė	3	<i>„Valstybės politika, ekonominė padėtis. Taip pat mokyklos vykdoma politika, mokyklos klimatas. Ir galiausiai socialinio pedagogo kompetencija ir asmenybė (S1); „Siekiant efektvios socialinės pedagoginės pagalbos svarbus yra konkretaus plano sudarymas, kuriame numatomi visi proceso dalyviai ir konkretūs jų veiksmai, svarbu numatyti, kas bus atsakingas už kiekvieną žingsnį. Svarbus ir procese dalyvaujančių specialistų požiūris į pagalbos procesą, jeigu vienas pagalbos narys nevykdys savo funkcijų, nuo to gali nukentėti visas komandos darbas. Būtina atsakomybę pasidalinti visiems komandos nariams, kad vienam nereikėtų nešti didelio darbo krūvio ir atsakomybės“(S2); „Sėkmės tikimybę, manyčiau, padidina vėlgi socialinio pedagogo kompetencija (ypatingai gebėjimas bendradarbiauti ir sistemingai planuoti savo veiklą, numatant kokio ir kieno įsitraukimo reikia), asmenybės savybės“(S3).</i>

Respondentų buvo prašoma išskirti pagalbos teikimo tobulinimo galimybes. Socialiniai pedagogai dirbdami su mokiniais, kuriems yra teikiama socialinė pedagoginė pagalba, pastebi, kad didelis pagalbos poreikis, mokinių skaičius mokykloje, tėvų įtraukimas į pagalbos procesą, pačių vaikų pozicija priimančią pagalbą, turi sąsajų su pagalbos teikimo kokybe. Socialinių pedagogų požiūriu, pakeitus šiuos veiksnius, pavyzdžiui, padidinus socialinių pedagogų etatų skaičių, plėtojant pozityvų mokyklos ir tėvų bendradarbiavimą, galima tikėtis efektvios socialinės pedagoginės pagalbos funkcionavimo mokykloje. Tėvų ir mokykloje dirbančių specialistų požiūriu tik nuo socialinio pedagogo kompetencijos priklauso socialinės pedagoginės pagalbos teikimo kokybė. Tai parodo, kad tėvai ir mokykloje dirbantys specialistai visą atsakomybę už pagalbos suteikimą palieka socialiniam pedagogui. Jų požiūriu, kaita turi būti socialinio pedagogo profesinio orientavimo srityje.

Socialinės pedagoginės pagalbos teikimo tobulinimo galimybės (R požiūriu)

Kategorija	Subkategorija	N	Teiginys
Pagalbos teikimo tobulinimo galimybės	Socialinių pedagogų etatų didinimas	7	„Socialinės pedagoginės pagalbos efektyvumas gerėtų, jeigu būtų daugiau specialistų vienoje institucijoje. Sumažėtų „popierizmo“, tuomet didesnis dėmesys būtų skiriamas klientams“(R1); „Jei padidintų socialinių pedagogų etatų skaičių mokykloje“, (R2). „Vienam socialiniams darbuotojui sunku efektyviai teikti pagalbą, nespėji nei su konsultacijomis, nei su popieriais, tai manyčiau, kad reiktų daugiau specialistų, kurie dirbtų su vaikais, su tėvais“ (R3); „Daugiau socialinio pedagogo etatų mokykloje“(R6); „Gal padidinti socialinių pedagogų skaičių mokyklose“ (R7).
	Bendradarbiavimo plėtojimas	7	„Gyvenimiškų situacijų aptarimas ir analizavimas specialistų rate; šeimų švietimas, analizuojant gyvenimiškas situacijas, įtraukiant tėvus, kviečiant į renginius. Tėvai, dalyvaudami mokyklos gyvenime, sudarys galimybę pakeisti neigiamą požiūrį“(R4); „Tai pat santykių gerinimas tarp mokykloje dirbančių specialistų, dažnai vyksta nesusikalbėjimas“ (R3). Didesnio mokyklos vadovo ir administracijos domėjimosi, kaip vyksta socialinės pedagoginės pagalbos teikimo procesas, mokyklos specialistai nėra linkę įsitraukti, bendradarbiauti dirbant kartu. Mokyklos administracija turėtų kelti specialisto prestižą ir visada prisiminti, ir priminti mokyklos bendruomenei, kad socialinis pedagogas yra vaiko „advokatas“, o ne „policininkas“(R6). Darbas komandoje. Grupinis darbas su elgesio emocijų sunkumų turinčiais vaikais.(R7).

3.3.2 Geros mokyklos idėjos vertinimas

Geros mokyklos koncepcija. Interviu metu siekta sužinoti, ar tiriamieji turi informacijos apie geros mokyklos koncepciją ir kaip ją vertina. Socialiniai pedagogai geros mokyklos idėją vertina nevienareikšmiškai. Dalis socialinių pedagogų yra susipažinę su geros mokyklos koncepcija, tačiau abejoja jos įgyvendinimo galimybėmis. Tam, kad naujos idėjos įsitvirtintų, labai svarbus palaikymas ir teigiamas požiūris į naujoves, todėl socialiniai pedagogai turi būti supažindinami su geros mokyklos koncepcijos aspektais. Tyrimas parodė, kad informacijos apie geros mokyklos koncepciją trūksta ir specialistams, dirbantiems mokykloje (S1); (S2); (S3). Tėvai tai pat apie geros mokyklos koncepciją daug informacijos neturi (T1); (T2); (T3).

Geros mokyklos samprata kol kas dar neturi tiksliai įvardinto ir apibrėžto koncepto, mokyklose nėra sukurtos vizijos, kas yra kokybiškai, sėkmingai dirbanti mokykla. Pasigendama supratimo, kaip paversti mokyklą gera. Tyrimas parodė, kad dalis socialinių pedagogų vienokiu ar kitokiu būdu yra susipažinę su geros mokyklos koncepcija. Daugiausia jų apie šią sąvoką sužinojo iš spaudos, darbo aplinkos. Socialiniai pedagogai ne itin palankiai vertina pokyčius, abejoja jų įgyvendinimo galimybėmis. Abejonės kyla dėl kelių išvardytų aspektų: neįvertintos praktinės galimybės,

visuomenė dar nepasirengusi priimti pokyčių. Mokykloje dirbantys specialistai apie geros mokyklos koncepciją pasakyti nieko negalėjo, nes su ja nėra susipažinę. Tėvų nuomone, idėja vertinama teigiamai. Lyginant visų trijų grupių atsakymus, galima teigti, kad respondentai apie geros mokyklos koncepciją žino nedaug.

lentelė 12

Geros mokyklos koncepcija (respondentų požiūriu)

Kategorija	Subkategorija	N	Teiginys
Socialinių pedagogų požiūris	Nepalankus vertinimas	7	„Teko girdėti minimaliai, norima sukurti saugią, įdomią ir šiuolaikišką mokyklą, kurioje būtų įdomu mokytis mokiniams. Idėja gal ir graži, tačiau, manau, kad sunkiai įgyvendinama greitai metu. Visų pirma reikia keisti pačią mokymo proceso kokybę, pateikimą“ (R1); „<...> skaičiau laikraštyje straipsnį, ten buvo pristatoma tos geros mokyklos koncepcija, bet ką aš galiu pasakyti, mums dar labai toli iki jos <...> Todėl, kad mes dar nepasiruošę, mūsų kita kultūra, kitas mąstymas, mes dar po sovietinio laikotarpio niekaip neatsigaunam, matyt „ (R2); „Neteko girdėti“ (R3); „Teko skaityti. Eilinė teoretikų utopija – siekiai popieriaus lape gražūs, o realybėje.“ (R4); „<...> nieko daug apie tai nežinau, bet turbūt dar vienas atliktas tyrimas ir bandoma įrodinėti ir primesti apie mokyklos tobulinimą, neatsižvelgus į galimybes „ (R5);
	Palankus vertinimas	7	„<...> apie šią sąvoką žinau, tiek kiek girdėjau iš spaudos. Mano nuomonė teigiama, dabar sparčios technologijų, klimato, ekonomikos ir vertybių kaitos, amžiuje, žinios ir reikalingi gebėjimai sparčiai keičiasi. Tad manau, natūralu, jog kyla poreikis stiprinti gyventojų gebėjimus, leidžiančius ne tik prisitaikyti prie vis sparčiau besikeičiančių sąlygų, bet ir patiems tapti kaitos iniciatoriais kuriant naujas žinias, inicijuojant naujus kultūrinius, socialinius ir ekonominius procesus. Todėl manau, itin svarbus mokyklos gebėjimas sparčiai keistis, nuolatinis mokytojų profesinis tobulėjimas, lyderystė, perėjimas nuo mokymo prie mokymosi. Taip pat didesnis dėmesys turėtų būti skiriamas mokyklos valdymui, strateginiam planavimui ir kokybės užtikrinimo mechanizmams„ (R6); „Esu girdėjusi apie Geros mokyklos koncepciją. Tą modelį vertinu teigiamai„ (R7).
Mokykloje dirbančių specialistų požiūris	Nėra susipažinę	3	„Na, žinokite, negaliu nieko pasakyti“ (S1); „Konkrečių faktų apie tai neteko girdėti ir, kiek žinau, mūsų mokykla ja nesivadovauja, nes nėra iniciatoriaus, kuris skleistų geros mokyklos idėją ir ja užkrėstų kitas“ (S2); „Neteko girdėti“ (S3).
Tėvų požiūris		3	„Nieko nesu girdėjusi“ (T1); „Mokinių pasiekimai, mokymasis ir mokymas, palanki mokymuisi ir mokymui aplinka. labai puiki idėja. Mūsų klasės mokytoja taiko metodą, per pamokas užleidžia medituojančią muziką, vaikai taip atsipalaiduoja ir rezultatai mokymosi yra geresni, vaikai ramesni. Taipogi vis mokinius skatina, sveikina su pasiekimais, taip motyvuoja vaikus labiau stengtis“ (T2); „Girdėjau darbe iš bendradarbių apie tokią idėją, bet manau kad ši gera idėja yra tik siektina“ (T3).

Siekiant išsiaiškinti, kokiais bruožais respondentų grupės apibūdina kokybiškai, sėkmingai dirbančią mokyklą, respondentams buvo užduodamas klausimas – kokiais bendrais bruožais apibūdate kokybiškai, sėkmingai dirbančią mokyklą? Socialinių pedagogų pažymėti bruožai,

apibūdinantys sėkmingai, kokybiškai dirbančią mokyklą, yra orientuoti į saugią ir pozityvią mikro aplinką, kurioje dirba aukštos kvalifikacijos darbuotojai: „Saugi mokykla, kurioje vaikas nebijo kreiptis pagalbos į specialistus, kompetentingai dirbantys specialistai ir mokytojai. Pamokos būna netradicinės, sudominančios vaikus. Tėvų dalyvavimas mokyklos gyvenime, renginiuose ir pan.“ (R1); „<...> naujovių nebijanti, kūrybiška gal atsižvelgianti ne į vien gerus vaiko pažymius, bet ir į jo asmeninius gebėjimus“ (R2); „sėkminga mokykla – ne tik žinių ir mokslo kalvė, bet ir uostas, kurios teritorijoje visi jaučiasi saugūs, kai žino, kur galima kreiptis pagalbos“ (R3); Moderni, atvira pozityviai kaitai, nuolat besimokanti ir besikeičianti mokykla, turinti aukštos kvalifikacijos specialistus ir aktyvią mokyklos bendruomenę. Lanksčiai priimanti naujoves, tačiau gebanti išlaikyti tradicines formas, sugebanti pripažinti klaidas ir iš jų mokytis bei nuolat siekianti tobulėjimo. Suteikianti mokiniams kokybišką išsilavinimą, bendraujant ir bendradarbiaujant su mokiniu ir jo šeima, padedanti kiekvienam mokiniui pagal gebėjimus ir poreikius pasiekti individualios pažangos, didelį dėmesį skirianti pilietiniam, socialiniam ir kultūriniam asmenybės ugdymui“ (R6); „Geras mikroklimatas, draugiški santykiai tarp visų mokyklos bendruomenės narių. Kokybiškas mokymas/mokymasis, įvairūs mokymo metodai, siekiama kiekvieno mokinio individualios pažangos, tenkinami saviraiškos ir kiti poreikiai. Skatinamas mokyklos darbuotojų tobulėjimas, saviraiška, iniciatyvumas. Graži, saugi, estetiška aplinka. Mokyklos tradicijos“ (R7). Socialiniai pedagogai pateikė geros mokyklos bruožus, kurių dėka mokykla taptų gera. Pozityvi ir saugi aplinka, sudaranti sąlygas tobulėti, socialinių pedagogų nuomone, tokia mokykla dirbtų kokybiškai ir sėkmingai. Specialistai, dirbantys mokykloje, išskiria bruožus, susijusius su gerų santykių plėtojimu: „Bendradarbiaujanti, pozityvi aplinka, atvirumu ir pasitikėjimu grįsti tarpusavio santykiai, kryptingas vadovavimas mokyklai ir aiškūs, konkretūs vaidmenys mokykloje“ (S2); „Man gera mokykla (kokybiškai ir sėkmingai dirbanti) yra ta, kurioje specialistai efektyviai bendradarbiauja tarpusavyje, turi reikalingų kompetencijų, atlygis už darbą yra patekinamas ir gerai jaučiamasi dirbant savo darbą. Tada vaikai gali gerai jaustis mokykloje, o tėvai, nepaisant kitų šeimos ir asmeninių problemų, nori lankytis tokioje mokykloje“ (S3). Tėvų nurodyti sėkmingos, kokybiškai dirbančios mokyklos bruožai yra orientuoti į poreikį, kad vaikų ugdymas būtų kūrybiškas, kokybiškas: „Na, tai saugus aplinkos užtikrinimas, vaikų kūrybiškumo lyderystės ugdymas“ (T1); „Orientacija į mokymąsi, ne į mokymą, ugdymo struktūrą ir programų lankstumas, mokyklos ir gyvenimo praktikos ryšys, mokytojų profesinis tobulėjimas“ (T2); „Mokykla turėtų būti saugi, leidžianti vaikui išnaudoti savo galimybes, gebėjimus, idėjas. Kompetentingi mokytojai ir specialistai.“ (T3). Kokybiškai ir sėkmingai dirbanti mokykla, respondentų nuomone – tai saugi mokykla, kurioje dirba kompetentingi specialistai, tėvai įsitraukia į mokyklos veiklą, vadovas siekia kryptingos veiklos, mokykloje diegiamos naujovės ir vyrauja kūrybiškas ugdymas.

„Geros mokyklos“ bruožai (respondentų požiūriu)

Kategorija	Subkategorija	N	Teiginys
Socialinių pedagogų požiūriu	Saugumas Profesinis orientavimas Teigiamas mikroklimatas	7	<p>„Saugi mokykla, kurioje vaikas nebijo kreiptis pagalbos į specialistus, kompetentingai dirbantys specialistai ir mokytojai. Pamokos būna netradicinės, sudominančios vaikus. Tėvų dalyvavimas mokyklos gyvenime, renginiuose ir pan“ (R1); „<...> naujovių nebijanti, kūrybiška, gal atsižvelgianti ne į vien gerus vaiko pažymius, bet ir į jo asmeninius gebėjimus“ (R2); „sėkminga mokykla – ne tik žinių ir mokslo kalvė, bet ir uostas, kurios teritorijoje visi jaučiasi saugūs, kai žino, kur galima kreiptis pagalbos“ (R3); Moderni, atvira pozityviai kaitai, nuolat besimokanti ir besikeičianti mokykla, turinti aukštos kvalifikacijos specialistus ir aktyvią mokyklos bendruomenę. Lanksčiai priimanti naujoves, tačiau gebanti išlaikyti tradicines formas, sugebanti pripažinti klaidas ir iš jų mokytis, bei nuolat siekianti tobulėjimo. Suteikianti mokiniams kokybišką išsilavinimą bendraujant ir bendradarbiaujant su mokiniu ir jo šeima, padedanti kiekvienam mokiniui pagal gebėjimus ir poreikius pasiekti individualios pažangos, didelį dėmesį skirianti pilietiniam, socialiniam ir kultūriniam asmenybės ugdymui „(R6); „Geras mikroklimatas, draugiški santykiai tarp visų mokyklos bendruomenės narių. Kokybiškas mokymas/mokymasis, įvairūs mokymo metodai, siekiama kiekvieno mokinio individualios pažangos, tenkinami saviraiškos ir kiti poreikiai. Skatinamas mokyklos darbuotojų tobulėjimas, saviraiška, iniciatyvumas. Graži, saugi, estetiška aplinka. Mokyklos tradicijos“ (R7).</p>
Mokykloje dirbančių specialistų požiūriu	Bendruomeniškumas	3	<p>„Saugi, pozityvi atmosfera ir geranoriškumu grįsti santykiai, tada viskas eisis kaip per sviestą“ (S1); „Bendradarbiaujanti, pozityvi aplinka, atvirumu ir pasitikėjimu grįsti tarpusavio santykiai, kryptingas vadovavimas mokyklai ir aiškūs, konkretūs vaidmenys mokykloje“ (S2); „Man gera mokykla (kokybiškai ir sėkmingai dirbanti) yra ta, kurioje specialistai efektyviai bendradarbiauja tarpusavyje, turi reikalingų kompetencijų, atlygis už darbą yra patekinamas ir gerai jaučiamasi dirbant savo darbą. Tada vaikai gali gerai jaustis mokykloje, o tėvai, nepaisant kitų šeimos ir asmeninių problemų, nori lankytis tokioje mokykloje“ (S3).</p>
Tėvų požiūriu	Saugumas	3	<p>„Na, tai saugus aplinkos užtikrinimas, vaikų kūrybiškumo lyderystės ugdymas“ (T1); „Orientacija į mokymąsi, ne į mokymą, ugdymo struktūrų ir programų lankstumas, mokyklos ir gyvenimo praktikos ryšys, mokytojų profesinis tobulėjimas“ (T2); „Mokykla turėtų būti saugi, leidžianti vaikui išnaudoti savo galimybes, gebėjimus, idėjas. Kompetentingi mokytojai ir specialistai.“ (T3).</p>

Įdomu buvo sužinoti visų grupės respondentų nuomonę, kaip jie patys galėtų prisidėti siekiant gerinti mokyklos veiklą. Siekiant gerinti mokyklos efektyvumą svarbus kiekvieno mokyklos nario indėlis, tai yra, kaip jis gali prisidėti prie geros mokyklos vizijos kūrimo. Socialinio pedagogo vaidmuo mokykloje svarbus yra tuo, kad jis yra organizatorius, jis sutelkia žmonių grupę, kuri yra orientuota į pagalbos suteikimą. Kaip ir minėta, socialinis pedagogas nėra pajėgus veikti vienas, tad labai svarbus kiekvieno indėlis. Socialinių pedagogų požiūriu, jų vaidmuo mokykloje labai svarbus telkiant komandą, kai reikia spręsti įvairias problemas: „Socialinis pedagogas – tai asmuo, į kurį galima kreiptis pagalbos ištikus bėdai (mokymosi sunkumai, lankomumas,

bendravimo problemos, kt.), specialistas padeda sudaryti planą, kaip problemos gali būti sprendžiamos. Tai specialistas, kuris dirba prevenciškai, bando „užbėgti problemoms už akių“. Bando sukurti saugesnę aplinką mokykloje, namuose, bendruomenėje.“ (R1); „Socialinis pedagogas atlieka didelį vaidmenį – jis padeda ugdyti asmenybę, taigi be socialinio pedagogo mokykloje, mano manymu, būtų labai sunku. Jo indėlis turi būti, manau, atsidavimas darbui, kompetencijos didinimas visomis įmanomomis prasmėmis, bendravimas ir bendradarbiavimas su kitomis institucijomis“ (R2); „Socialinio pedagogo vaidmuo yra kurti savitarpio pagarba grįstą mokyklos ir klasės kultūrą. Socialinis pedagogas atlieka tarpininko vaidmenį tarp vaiko, pedagogų, šeimos, vaiko ir mokytojų, kitų suaugusiųjų tarp instituciniame lygmenyje. Tačiau suprantama, kad ir koks geras specialistas būtų socialinis pedagogas, jis vienas gerai dirbančią mokyklą sukurti yra tiesiog nepajėgus, šiame procese turi dalyvauti visa mokyklos bendruomenė, patys mokiniai ir jų tėvai“(R6); „Socialinis pedagogas – savo mokyklos bendruomenės narys, todėl jo indėlis toks pat svarbus. Jis bendrauja su visais: mokiniais, jų tėvais, mokytojais, personalu, kitomis institucijomis, todėl reprezentuoja mokyklą, gali daryti įtaką, burti žmones. Socialinio pedagogo iniciatyva tikrai svarbi. Bendruomenė, palaikydama mokyklos sėkmingas idėjas, taip pat gali prisidėti prie jos klestėjimo, atskiri žmonės, institucijos – prie kokybiško, įdomaus ugdymo, renginių, kultūros puoselėjimo ir pan.“(R7). Socialiniai pedagogai yra suinteresuoti, kad pagalba būtų teikiama efektyviai, jų požiūriu, ryšių plėtojimas padėtų siekiant gerinti pagalbos teikimo kokybę.

Mokykloje dirbantiems specialistams buvo užduotas panašus klausimas, specialistų atsakymai parodė, kad siekiant pokyčių reikia gerinti ir stiprinti tarpusavio bendradarbiavimą: „Visi vienodai siekdami tikslo, prisidėti prie kokybiškai dirbančios mokyklos kūrimo“ (S1); „Aš manau, kad labai svarbu yra pradėti nuo savęs siekiant pozityvių pokyčių, tačiau ne ką mažiau svarbi yra palaikanti aplinka, aš tikiu, kiekvieno specialisto indėlis yra vienodai reikšmingas, bet, kaip ir minėjau svarbu, kad tas indėlis būtų įvertintas. Šiai dienai aš jaučiu, kad mūsų mokykloje atsižvelgiama tik į tų specialistų nuomonę, kurie turi didžiausią darbinę patirį, o deja, kaip taisyklė, nemėgsta pokyčių ir naujovių“ (S2); „Tiek specialistai, tiek bendruomenė vienodai turėtų įsitraukti kuriant kokybiškai dirbančią mokyklą“ (S3). Tėvai tai pat pabrėžia bendradarbiavimo svarbą siekiant teigiamų rezultatų: „Tėvai turi bendradarbiauti su mokyklos bendruomene, palaikyti ryšius ir, kaip sakoma, turėti vieną bendrą tikslą ir jo siekti“(T1); „<...> jei socialinis pedagogas atsakingai atliktų savo funkcijas, vykdytų komandinius pokalbius, manau, mokykla turėtų mažiau iškylančių problemų“ (T2); „Tėvai turi domėtis savo vaiko pasiekimais, bendrauti ir bendradarbiauti su mokykloje dirbančiais mokytojais ir specialistais“ (T3).

Siekiant efektyvesnių rezultatų socialinės pedagoginės pagalbos teikime, visų trijų grupių respondentai mano, kad turi būti gerinami tarpusavio santykiai: tėvų ir socialinių pedagogų, socialinių pedagogų ir mokykloje dirbančių specialistų ir visos mokyklos bendruomenės.

Pateikiama, jog autonomiškos mokyklos veiklos efektyvumas priklauso nuo tokių veiksnių: mokyklos vadovo vadybinės kompetencijos ir mokyklos bendruomenės įsitraukimo, palaikymo ir pasitikėjimo. Įdomu paminėti, jog mokyklos veiklos efektyvumas yra proporcingas atsakomybės kultūros lygiui mokykloje, t.y. kuo labiau atsakomybės kultūra yra integruojama į veiklos procesus, tuo geresni bus mokyklos autonomizavimo rezultatai. Beje, atkreipiamas dėmesys į atsakomybės dalinimasis tarp mokyklos bendruomenės narių akcentuojant kiekvieno indėlį.

Siekiant efektyvesnių rezultatų socialinės pedagoginės pagalbos teikime visų trijų grupių respondentai mano, kad turi būti gerinami tarpusavio santykiai: tėvų ir socialinių pedagogų, socialinių pedagogų ir mokykloje dirbančių specialistų ir visos mokyklos bendruomenės.

lentelė 14

Respondentų indėlis kuriant kokybiškai dirbančią mokyklą

Kategorija	Subkategorija	N	Teiginys
Socialinio pedagogo indėlis	Kokybiškų santykių vystymas	7	„Socialinis pedagogas, tai asmuo, į kurį galima kreiptis pagalbos ištikus bėdai (mokymosi sunkumai, lankomumas, bendravimo problemos, kt.), specialistas padeda sudaryti planą, kaip problemos gali būti sprendžiamos. Tai specialistas, kuris dirba prevenciškai, bando „užbėgti problemoms už akių“. Bando sukurti saugesnę aplinką mokykloje, namuose, bendruomenėje.“ (R1); „Socialinis pedagogas atlieka didelį vaidmenį – jis padeda ugdyti asmenybę, taigi, be socialinio pedagogo mokykloje, mano manymu, būtų labai sunku. Jo indėlis turi būti, manau, atsidavimas darbui, kompetencijos didinimas visomis įmanomomis prasmėmis, bendravimas ir bendradarbiavimas su kitomis institucijomis“ (R2); „Socialinio pedagogo vaidmuo yra kurti savitarpio pagarbą, grįstą mokyklos ir klasės kultūrą. Socialinis pedagogas atlieka tarpininko vaidmenį tarp vaiko, pedagogų, šeimos, vaiko ir mokytojų, kitų suaugusiųjų tarpinstituciniame lygmenyje. Tačiau suprantama, kad ir koks geras specialistas būtų socialinis pedagogas, jis vienas gerai dirbančią mokyklą sukurti yra tiesiog nepajėgus, šiame procese turi dalyvauti visa mokyklos bendruomenė, patys mokiniai ir jų tėvai „(R6); „Socialinis pedagogas – savo mokyklos bendruomenės narys, todėl jo indėlis toks pat svarbus. Jis bendrauja su visais: mokiniais, jų tėvais, mokytojais, personalu, kitomis institucijomis, todėl reprezentuoja mokyklą, gali daryti įtaką, burti žmones. Socialinio pedagogo iniciatyva tikrai svarbi.“ (R7).
Tėvų indėlis	Sklandus bendravimas ir bendradarbiavimas	3	„Tėvai turi bendradarbiauti su mokyklos bendruomene, palaikyti ryšius ir, kaip sakoma, turėti vieną bendrą tikslą ir jo siekti“ (T1); „<...> Jei socialinis pedagogas atsakingai atliktų savo funkcijas, vykdytų komandinius pokalbius, manau, mokykla turėtų mažiau išskylančių problemų“ (T2); „Tėvai turi domėtis savo vaiko pasiekimais, bendrauti ir bendradarbiauti su mokykloje dirbančiais mokytojais ir specialistais“ (T3).

Specialistų indėlis	Pozityvus bendradarbiavimas	3	„Visi vienodai siekdami tikslo prisidėti prie kokybiškai dirbančios mokyklos kūrimo“ (S1); „Aš manau, kad labai svarbu yra pradėti nuo savęs, siekiant pozityvių pokyčių, tačiau ne ką mažiau svarbi yra palaikanti aplinka, aš tikiu, kiekvieno specialisto indėlis yra vienodai reikšmingas, bet, kaip ir minėjau, svarbu, kad tas indėlis būtų įvertintas. Deja šiai dienai aš jaučiu, kad mūsų mokykloje atsižvelgiama tik į tų specialistų nuomonę, kurie turi didžiausia darbinę patirtį, o deja, kaip taisyklė, nemėgsta pokyčių ir naujovių“ (S2); „Tiek specialistai, tiek bendruomenė vienodai turėtų įsitraukti kuriant kokybiškai dirbančią mokyklą“ (S3).
---------------------	-----------------------------	---	--

3.3.3 Tyrimo apibendrinimas

Tyrimas atskleidė svarbiausius socialinės pedagoginės pagalbos teikimo ypatumus mokykloje. Tai yra į tikslą orientuota specialistų veikla, kuri palaiko stiprius tarpusavio bendradarbiavimo santykius, o pagalbos suteikimo procese specialistai demonstruoja aukštą kompetenciją. Problemos mokykloje leido pagrįsti socialinės pedagoginės pagalbos teikimo svarbą ir reikalingumą mokykloje. Tėvų nenoras dalyvauti pagalbos procese parodė, kad turi būti gilinamasi į santykių kaitą tarp visų mokyklos bendruomenės narių. Tai pat tyrimo analizė parodė, kad mokyklos vadovybė turi skirti dėmesį specialistų kompetencijos vertinimui. Socialiniams pedagogams ir mokykloje dirbantiems specialistams, teikiant socialinę pedagoginę pagalbą, svarbūs kompetencijos komponentai – gebėjimai, žinios ir vertybinės nuostatos. Teikiant socialinę pedagoginę pagalbą, svarbu gebėti tinkamai komunikuoti, turėti atitinkamų žinių susijusių su socialinės pedagoginės pagalbos teikimu ir savo profesinėje veikloje, vadovautis aukštomis vertybėmis. Visų trijų grupės respondentų nuomone, socialinę pedagoginę pagalbą turi teikti aukštos kompetencijos specialistas. Socialiniai pedagogai pažymi, kad pagalbos teikimas priklauso nuo pagalbos gavėjo noro ją priimti.

Socialiniai pedagogai, dirbdami su mokiniais, kuriems yra teikiama socialinė pedagoginė pagalba, pastebi, kad didelis pagalbos poreikis, mokinių skaičius mokykloje, tėvų įtraukimas į pagalbos procesą, pačių vaikų pozicija priimant pagalbą, turi sąsajų su pagalbos teikimo kokybe. Socialinių pedagogų požiūriu, pakeitus šiuos veiksnius, pavyzdžiui, padidinus socialinių pedagogų etatų skaičių, plėtojant pozityvų mokyklos ir tėvų bendradarbiavimą, galima tikėtis efektyvios socialinės pedagoginės pagalbos funkcionavimo mokykloje. Tėvų ir mokykloje dirbančių specialistų požiūriu, tik nuo socialinio pedagogo kompetencijos priklauso socialinės pedagoginės pagalbos teikimo kokybė. Tai parodo, kad tėvai ir mokykloje dirbantys specialistai visą atsakomybę už pagalbos suteikimą palieka socialiniam pedagogui. Jų požiūriu, kaita turi būti socialinio pedagogo profesinio orientavimo srityje. Siekiant efektyvesnių rezultatų socialinės pedagoginės pagalbos teikime, visų trijų grupių respondentai mano, kad turi būti gerinami tarpusavio santykiai: tėvų ir socialinių pedagogų, socialinių pedagogų ir mokykloje dirbančių specialistų ir visos

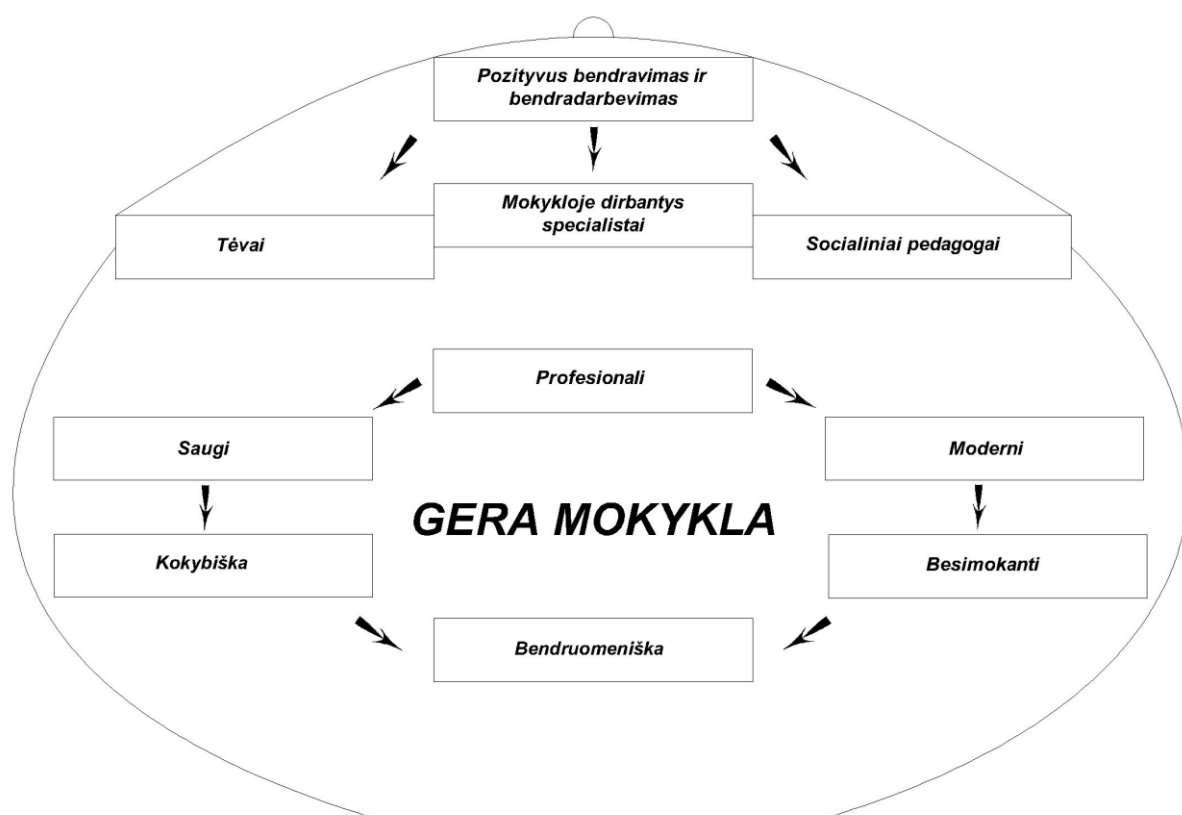
mokyklos bendruomenės. Tyrimas padėjo atsakyti į iškeltą probleminį klausimą, kokiais ypatumais, veiklos bruožais turi pasižymėti pedagoginė pagalba, kuri galėtų būti nuosekliai vykdoma. Tyrimu atskleista, kad tokia veikla turi būti nukreipta į mokinių problemų sprendimą (orientuota į tikslą), tarpusavio santykių kaitą (tarpusavio ryšių plėtojimas), kuris sustiprintų bendradarbiavimą, o specialistai pasižymėtų aukšta kompetencija. Šiais veiksniais turi pasižymėti efektyvios pagalbos teikimo siekianti mokykla.

Tyrime dalyvavę socialiniai pedagogai, mokykloje dirbantys specialistai ir tėvai pateikė subjektyvų požiūrį į kokybiškos, sėkmingai dirbančios mokyklos bruožus: saugumas, profesionalumas, kokybiškumas, bendruomeniškumas. Pateikti bruožai leido atskleisti respondentų poreikius ir padėjo suformuoti kokybiškos, sėkmingai dirbančios mokyklos sąveikos vaizdą. Respondentų požiūriu, siekiant kokybiškai, sėkmingai dirbančios mokyklos funkcionavimo, turi būti kuriamas bendruomeniškumo jausmas, pozityvus bendravimas ir bendradarbiavimas.

Tyrimo rezultatai atskleidė socialinės pedagoginės pagalbos ypatumus, inovatyvios ir saugios institucijos kūrimo poreikį bei perspektyvą. Siekiant atskleisti inovatyvios ir saugios institucijos kūrimo perspektyvą bei įvertinti to modelio įgyvendinimo galimybes, buvo išanalizuota visų trijų grupių respondentų patirtis, kuri leido sukurti geros mokyklos sąveikos vaizdą, atspindintį socialinio pedagogo bei kitų mokyklos bendruomenės narių poreikius: saugumą, profesionalumą, bendruomeniškumą, modernumą, kokybiškumą. Išanalizavus socialinių pedagogų veiklos patirtį, tėvų ir mokykloje dirbančių specialistų poreikius sukurtas geros mokyklos hipotetinis modelis.

3.3.4 Hipotetinis geros mokyklos modelis

Siekiant sukurti inovatyvios ir saugios institucijos kūrimo modelį bei įvertinti įgyvendinimo galimybes, buvo išanalizuota visų trijų grupių respondentų patirtis. Ji leido sukurti geros mokyklos sąveikos vaizdą, kuris atspindi socialinio pedagogo bei kitų mokyklos bendruomenės narių poreikius. Išanalizavus socialinių pedagogų veiklos patirtį, atskleidus tėvų ir mokykloje dirbančių specialistų poreikius, sukurtas geros mokyklos idėjos kaip inovatyvios ir saugios institucijos hipotetinis modelis.

4 pav. Geros mokyklos modelis, sudarytas autorės

Geros mokyklos modelyje yra pateikti pagrindiniai elementai, turintys įtakos geros mokyklos plėtojimui. Profesionali, moderni, besimokanti, bendruomeniška, saugi – bruožai, kuriais turi pasižymėti mokykla, siekianti pozityvių pokyčių. Kuriamas bendruomeniškumo jausmas, pozityvus bendravimas ir bendradarbiavimas – svarbūs mokyklos kaitos elementai. Mokykla galėtų papildyti saviveiklos grupėmis, kurios savo ruožtu suteiktų galimybę dalintis patirtimi, keltų visapusišką bendruomenės narių pasitikėjimą, leistų susipažinti su mokyklos koncepcija, atskleidžiant kiekvieno bendruomenės nario funkcijas bei galimybes veikti kuriant gerą mokyklą.

Išvados

1. Išanalizavus socialinės pedagoginės pagalbos teikimo aspektus, galima daryti išvadą, kad socialinės pedagoginės pagalbos organizavime ir teikime turėtų vykti kardinalūs pokyčiai, orientuoti į mokinio, tėvų ir kitų bendruomenės narių dermę. Specialistų teikiama pagalba turėtų būti kompleksinė, įtraukianti visus mokykloje dirbančius specialistus, tėvus. Kiekvienas dalyvis turi įsitraukti į pagalbos procesą, kuriant pasitikėjimu, geranoriškumu, atsidavimu grįstus santykius. Ne ką mažiau svarbi yra saugi, pasitikėjimą kelianti aplinka. Socialinė pedagoginė pagalba turėtų būti kryptinga, siekianti bendro tikslo, iš specialistų reikalaujanti aukštos kompetencijos veikla.
2. Konkretus ir vieningas geros mokyklos modelis nėra sukurtas švietimo veiklą reglamentuojančiuose dokumentuose, lietuvių ir užsienio autorių darbuose pateikiami bendri ir pasikartojantys bruožai, padedantys formuoti bendrą vaizdą, kokia turėtų būti gera mokykla. Įvairūs bruožai, apibūdinantys gerą mokyklą, sudaro galimybę kurti geros mokyklos viziją. Svarbu paminėti, kad norint diegti geros mokyklos idėją, reikia lankstaus požiūrio valstybės politikos plėtmėje, palankių pokyčių kultūrinėje terpėje, tinkamų socialinės aplinkos sąlygų.
3. Atlikto tyrimo rezultatų analizė atskleidė, kad į tikslą orientuota veikla, kuri palaiko stiprius tarpusavio bendradarbiavimo santykius, o pagalbos suteikimo procese specialistai demonstruoja aukštą kompetenciją – tai svarbiausi ypatumai, siekiant kokybiškos socialinės pedagoginės pagalbos suteikimo. Socialiniai pedagogai, dirbdami su mokiniais, kuriems yra teikiama socialinė pedagoginė pagalba, pastebi, kad didelis pagalbos poreikis, mokinių skaičius mokykloje, tėvų įtraukimas į pagalbos procesą, pačių vaikų pozicija priimant pagalbą, turi sąsajų su pagalbos teikimo kokybe. Socialinių pedagogų požiūriu, pakeitus šiuos veiksnius, pavyzdžiui, padidinus socialinių pedagogų etatų skaičių, plėtojant pozityvų mokyklos ir tėvų bendradarbiavimą, galima tikėtis efektyvios socialinės pedagoginės pagalbos funkcionavimo mokykloje. Tyrimas atskleidė, kad socialiniai pedagogai, mokykloje dirbantys specialistai ir mokinių tėvai (globėjai) kaip svarbiausius sėkmingai dirbančios mokyklos bruožus įvardino saugumą, profesionalumą, teigiamą mikro aplinką, bendruomeniškumą. Kuriamas bendruomeniškumo jausmas, pozityvus bendravimas ir bendradarbiavimas – svarbūs mokyklos kaitos elementai.

Literatūra

1. Ališauskas, R. (2009). Lietuvos švietimas: sėkmės įrodymų paieškos. *Pedagogika*, 95, 59-63.
2. Andrašiūnienė, M. (2007). *Socialinio darbo terminų žodynelis*. Vilnius: Vilniaus kolegija.
3. Aukštiejiienė, R. (2000). Socialinis pedagogas - vizija ar tikrovė. *Dialogas*, 4, 2-7.
4. Backer, D., Coorebyter, B. (1998). *Le metier d' éducateur: transformations récentes et fatigue professionnelle*. Bruxelles.
5. Bagdonas, A., Jucevičienė, P. (2000). Bendrojo lavinimo mokyklos veiklos efektyvumo sampratos problema epistemologiniu ir vertinamuoju aspektais. *Socialiniai mokslai*, 4 (25).
6. Barkauskaitė Lukšienė, Ž. (2002). Socialinio pedagogo reglamentavimo gairės. *Socialinis ugdymas*, 5, 76-83.
7. *Bendrojo lavinimo mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo rekomendacijos*, (2009) http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=340787&p_query=&p_tr2= (žiūrėta 2015-01-14).
8. *Bendrojo lavinimo mokyklos vidaus audito tvarkos aprašas*, (2007). http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=302269&p_query=&p_tr2=2 (žiūrėta 2015-01-12).
9. Berns, R. M. (2009). *Vaiko socializacija: šeima, mokykla, visuomenė*. Vilnius: Poligrafija ir informatika.
10. Bitinas, B. (2006). *Edukologinis tyrimas: Sistema ir procesas*. Vilnius: Kronta.
11. Bitinas, B. ir kt. (2008). *Kokybinių tyrimų metodologija. Vadovėlis vadybos ir administravimo studentams*. Klaipėda: S. Jokužio leidykla-spaustuvė.
12. Bitinas, B., Šidlauskienė, A. (2001). Mokyklos socialinis pedagogas: ergonominis aspektas. *Pedagogika*, 53, 8-15.
13. Bowden, J., Marton, F. (1998). *The University of Learning: Beyond Quality and Competence in Higher Education*. London: Kogan Page.
14. Butkevičienė, R. (2010). *Socialinio darbo interviu*. Kaunas.
15. Cicėnienė, V. (2006). *Moksliniai tyrimai bibliotekose: metodologija, metodika, rezultatų sklaida*. Vilnius.
16. Coffield, F., Edward, S. (2009). Rolling Out 'Good', 'Best', and 'Excellent' practice. What next? Perfect practice? *British Educational Research Journal*, 3, 371-390.
17. Creemers, B.P.M., Stoll, L., Reezigt, G. (2003). *Effective School Improvement -Ingredients for Success The Results of an International Comparative Study of Best Practice Case Studies*. http://www.rug.nl/staff/b.p.m.creemers/effective_school_improvement_ingredients_for_success.pdf (žiūrėta 2015-01-13).
18. Čepukas, R. (2001). Socialinių pedagogų veiklos, profesinių kompetencijų ir studijų tikslų

- santykis. *Pedagogika*, 51, 21-28.
19. Čiužas, J. (2007). Mokytojo ir mokinio vaidmenų kaita edukacinės paradigmos virsmo sąlygomis. *Pedagogika*, 87, 32-39.
 20. *Dėl bendrujų socialinės pedagoginės pagalbos teikimo nuostatų patvirtinimo*, (2004). http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=236284 (žiūrėta 2015-01-13).
 21. *Dėl pedagoginės psichologinės pagalbos modelio teikimo*. (2003). http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=215856&p_query=&p_tr2= (žiūrėta 2015-01-12).
 22. *Dėl socialinio pedagogo kvalifikacinių reikalavimų ir pareiginių instrukcijų patvirtinimo*. http://www.smm.lt/teisine_baze/docs/isakymai/01_12_1667.htm (žiūrėta 2015-01-11).
 23. *Dėl vaiko gerovės valstybės politikos koncepcijos patvirtinimo*. (2003) . http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=211767&p_query=&p_tr2= (žiūrėta 2015-01-13).
 24. Dobranskienė, R. (1997). Socialinis pedagogas mokykloje. *Socialinis darbas mokykloje: konferencijos medžiaga* (p. 147-150). Šilutė: Prūsija.
 25. Dobranskienė, R. (2000). *Mokyklos bendruomenės vadyba*. Šilutė: Prūsija.
 26. Duoblienė, L., Bulajeva, T. (2008). Bendrosios programos ir išsilavinimo standartai -kokybiško ugdymo garantai? *Acta Paedagogica Vilnensia*, 21, 8-24.
 27. Edmonds, R. R. (1981). *Search for effective schools*. The Institute for Research on Teaching, College of Education, Michigan State University.
 28. Erkki A., Pitkänen K., Sahlberg P. (2006). *Policy Development and Reform Principles of Basic and Secondary Education in Finland since 1968*. World Bank.
 29. Gay, J., Wilcox, B. (1998). *Good school, bad school. Evaluating performance and encouraging improvement*. Buckingham: Open university press.
 30. Gudynas, P., Uginčienė, E. (2006). UNESCO "Švietimas visiems" ugdymo kokybės gerinimo politikos aktualumas Lietuvoje. *Acta Paedagogica Vilnensia*, 16, 32-36.
 31. Hillman, J. (1995). School Effectiveness and School Improvement in the United Kingdom. *School Effectiveness and School Improvement: An International Journal of Research*, 7 (2), 133-158.
 32. Hudson D. (2009). *Good Teachers, Good Schools – How to Create a Successful School*. Routledge.
 33. Indrašienė, V. Suboč, V. (2008). Tėvų požiūris į socialinės pedagoginės pagalbos mokykloje organizavimą. *Socialinis ugdymas*, 5 (16) 59-72.
 34. Jonutytė, I. (2007). Asmenybės savybių svarba socialinio pedagogo profesinės veiklos sėkmei, jų tobulinimas. *Tiltai*, 2 (39), 113-119.

35. Jovaiša, L. (1998). *Profesinio konsultavimo psichologija*. Vilnius: Agora.
36. Jucevičienė P. (2005). *Mokytojo vaidmens paieškos mokymosi visą gyvenimą paradigmos kontekste*. Mokymosi visą gyvenimą įgyvendinimo strategija–pedagogų kvalifikacijos tobulinimas. Mokytojų kompetencijos centras.
37. Jucevičienė, P., Lepaitė, D. (2000). Kompetencijos sampratos erdvė. *Socialiniai mokslai*, 1(22), 44-50.
38. Kardelis, K. (2005). *Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai*. Šiauliai: Lucilijus.
39. *Kokybiškai dirbančių mokyklų vertinimo modelio sukūrimo studija* (2012). http://www.nmva.smm.lt/wpcontent/uploads/2012/12/2012_Projekto_Gera_mokykla_studija1.pdf (žiūrėta 2015-01-08).
40. Kučinskas V., Kučinskienė R. (2000). *Socialinis darbas švietimo sistemoje*. Klaipėdos universiteto leidykla, 2000.
41. Kuleš, A. (2006). *Socialinės pagalbos mokiniams bendrojo lavinimo mokyklose organizavimas*. Magistro darbas. http://vddb.library.lt/fedora/get/LT-eLABa0001:E.02~2006~D_20060710_141509-24139/DS.005.0.01.ETD (žiūrėta 2015-01-03).
42. Kviesskienė, G. (2003). *Socializacija - vaiko gerovė*. Vilnius: Vilniaus pedagoginis universitetas.
43. Kviesskienė, G. (2005). *Pozityvioji socializacija*. Vilnius: VPU Leidykla.
44. Kviesskienė, G., Indrašienė, V., Targamadžė, V. ir kt. (2006). *Pedagoginės psichologinės pagalbos mokykloje veiksmingumas: tiriamojo darbo ataskaita*. http://www.smm.lt/svietimo_bukle/docs/tyrimai/ppp_mokykl_veiksmingumas.pdf (žiūrėta 2015-01-03).
45. Laužackas, R. (2005). *Profesinio rengimo terminų aiškinamasis žodynas*. Kaunas: VDU leidykla.
46. Leithwood, K. A., Riehl, C. (2003). *What we know about successful school*. NCSL.
47. Leliūgienė, I. (1997). *Žmogus ir socialinė aplinka*. Kaunas: Technologija.
48. Leliūgienė, I. (2003). *Žmogus ir socialinė aplinka*. Kaunas: Technologija.
49. Leliūgienė, I., Baršauskienė, V., Mertinkaitytė, E. (2008). Socialinio pedagogo vadybinė veikla. *Socialinis darbas*, 7(3), p. 129-139.
50. Leliūgienė, I., Terechovienė, R. (2011). Socialinio pedagogo kompetencijų raiška mokykloje. *Socialinis darbas*, 10(2), 193–204.
51. Lemke, J. L. (2000). *Articulating communities: sociocultural perspectives on science education*. <http://www-personal.umich.edu/~jaylemke/papers/jrst2000.htm> (žiūrėta 2015-01-18).
52. *Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas* (2003). http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=302313 (žiūrėta 2015-01-09).
53. *Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo pakeitimo įstatymas* (2011).

- http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=395105 (žiūrėta 2015-01-10).
54. Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymo pakeitimo įstatymas (2010). http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=389482&p_query=&p_tr2= (žiūrėta 2015-01-12).
55. Lietuvos švietimo koncepcija. (1992). Vilnius: Leidybos centras.
56. Majauskienė, L. (2008). Mokyklos socialinio pedagogo veikla: bendrieji struktūros komponentai kaip lyginamosios analizės rezultatas. *Socialinis darbas*, 6(2), 27-34.
57. Mandel, I. (2009). *Social work & social service providers*. <http://web.ebscohost.com/ehost/detail?vid=8&hid=105&sid=064e148b-5f55-42fe-95e1-76ea44a8e4f6%40sessionmgr110&bdata=JnNpdGU9ZWZWhvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#db=rst&AN=36268051> (žiūrėta 2015-01-12).
58. Marzano R. J. (2003). *What Works in Schools – Translating Research into Actions*. ASCD.
59. Merfeldaitė, O. (2005). *Socialinių pedagoginių problemų bendrojo lavinimo mokykloje analizė: mokinių ir klasių auklėtojų požiūris*. <http://www.biblioteka.vpu.lt/pedagogika/PDF/2007/88/merf43-49.pdf> (žiūrėta 2015-01-18).
60. Merfeldaitė, O. (2007). Socialinės pedagoginės pagalbos efektyvumas mokykloje: klasės auklėtojų požiūris. *Socialinis ugdymas*, 3 (14) 8-18.
61. Mortimore, P. (1993). School Effectiveness and the Management of Effective Learning and teaching. *School Effectiveness and School Improvement: An International Journal of Research*, 4 (4), 290-310.
62. *Pradinio ir pagrindinio ugdymo bendrosios programos* (2008). <http://www.smm.lt/uploads/documents/ugdymo-planai/Pradinio%20%20BUP%202013%20m%20%20geguzes%209%20d.pdf> (žiūrėta 2015-01-14).
63. Ribes, R.M., Balsells, A., Filella, G., Soldevila, A. (2009). The professional Competences of the Social Educators during the Practicum. *European Journal of Social Education*, 16-17, 123-137.
64. Riehl, C.J. (2000). The principal's role in creating inclusive schools for diverse students: A review of normative, empirical, and critical literature on the practice of educational administration. *Review of Educational Research*, 70(1), 55-81.
65. Rutkienė, A., Tandzegolskienė, I. (2008). *Edukologijos doktorantūros tobulinimo gairės: daktaro kompetencijos Europos kvalifikacijos struktūroje*. Kaunas: VDU leidykla.
66. Sammons, P., Hillman, J., Mortimore, P. (1995). *Key characteristics of effective schools: a review of school effectiveness research*. London: Office for standards in education.
67. Scheerens J., Glas C., Thomas S. M. (2003). *Context of Learning*. Swets and Zeitlinger

Publishers.

68. Senge, P. (2008). *Besimokanti mokykla*. Vilnius: Versa.
69. Silins, H., Zarins, S., Mulford, B. (2002). What characteristics and processes define a school as a learning organisation? Is this a useful concept to apply to schools? *International Education Journal*, 1, 26-32.
70. Simonaitienė, B. (2007). *Mokyklos - besimokančios organizacijos vystymas*. Mokslo studija. Kaunas: Technologija.
71. *Socialinių pedagogų etatų steigimo švietimo įstaigose 2001 – 2005 metų programa*. http://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CB4QFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.lrv.lt%2Fbylos%2Fteises_aktai%2F2003%2F08%2F1239.doc&ei=rLiVKvyCI7kaO6BgrgC&usq=AFQjCNHUD1_Z111U6fmcoW7Bc-bY_MfRiQ&sig2=RLaGwpBoxrnXKXIJfJcVvA&bvm=bv.85970519,d.d2s (žiūrėta 2015-01-09).
72. Stoll, L., Fink, D. (1998). *Keičiame mokyklą*. Vilnius: Margi raštai.
73. Šimaitis, A. (2002). Socialiniai pedagogai švietimo įstaigose. *Socialinis ugdymas*, 5, 32-33.
74. Targamadžė, V. (2009). Mokinių socializacija bendrojo lavinimo mokykloje. *Socialinis ugdymas*, 15 (26).
75. Targamadžė, V., Valeckienė, D., Kvieskaitė, E. (2008). Mokykloje dirbančių specialistų brėžimų problemų eskizėje. *Socialinis ugdymas*, 5(16), 31-49.
76. Troter, A., Ellison, L. (2001). *Undersatnding Competence and Competency. School Leadership forthe 21st Century*. London: Routledge Falmer.
77. Urbanovič, J. (2011). *Mokyklos autonomijos valdymo modelis*. Daktaro disertacija. Vilnius: MRU.
78. Vaitkevičiūtė, J. (2001). *Tarptautinių žodžių žodynas*. Vilnius: Žodynas.
79. Valackienė, A. Mikėnė, S. (2008) *.Sociologinis tyrimas: metodologija ir atlikimo metodika*. Kaunas.
80. *Valstybinės švietimo strategijos 2003-2012 m. nuostatos*, 2003 m. liepos 4 d. Nr. IX-1700 http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=215471&p_query=&p_tr2= (žiūrėta 2015-01-12).
81. Žadeikaitė, L., Railienė, A. (2009). Socialinio pedagogo kaip profesijos patarėjo veiklos funkcijos ir kompetencijos: teorinės prielaidos. *Socialinis ugdymas*, 8, 35-45.
82. Žydžiūnaitė, V. (2003). Komandinio darbo kompetencijų edukacinė diagnostika ir jų vystymo, rengiant slaugytojus, pagrindimas: daktaro disertacija, socialiniai mokslai, edukologija (07S). Kaunas.
83. Žydžiūnaitė, V. (2005). *Komandinio darbo kompetencijos ir jų tyrimo metodologija: slaugytojų*

veiklos požiūriu: monografija. Kaunas:Judex.

84. Žydžiūnaitė, V., Merkys, G., Jonušaitė, S. (2005). Socialinio pedagogo profesinės adaptacijos kokybinė diagnostika. *Pedagogika*, 75, 23-28.

Projektas „Bendradarbiaujanti mokykla“

1. Projekto aprašymas

1.1. projekto anotacija (trumpas projekto pristatymas nuo 1000 iki 2000 spaudos ženklų)

Mokykla, socialinių paslaugų teikėja, kuriai valstybės pavesta ne tik ugdyti pagal mokslines paradigmas, bet ir padėti asmenims susikurti maksimaliai pozityvią socialinę aplinką. Siekiant kurti pozityvią aplinką svarbūs tampa mokyklos bendruomenės tarpusavio santykiai. Nuo jų priklauso ne tik mokyklos demokratiškumas, paslaugų suteikimo kokybė, bet ir problemų sprendimas. Yra tikima, kad bendravimas ypač svarbus, kadangi kiekvieno individo svarbiausias poreikis yra ryšių palaikymas. Žmogus kasdieninę gyvenimo veiklą sugeba atlikti pozityviai ir efektyviai, tačiau šis procesas gali būti nutrauktas, kai santykiai yra apsunkinti.

Taigi projekto metu siekiama vystyti tvirtą partnerystę ir bendradarbiavimą, todėl projekto įgyvendintojai kvies mokyklos bendruomenės narius dalyvauti dviejų dienų seminare „Bendradarbiaujanti mokykla“. Mokymų metu įgytas kompetencijas, žinias taikys profesinėje ir ne tik veikloje. Suteikiant galimybę pasikalbėti, diskutuoti, dalintis patirtimi, mokykloje bus įkurta veiklos grupė „Minutėlė“. Baigiamajame renginyje „Diena mokykloje“ bus aptariamas projektas, pasiekti rezultatai. Sukurtas projekto įgyvendinimą simbolizuojantis „Bendradarbiavimo“ medis. Bus siekiama, kad sukurtas medis patektų į rekordų knygą.

Projekto vykdytojai tikisi, kad viso projekto metu vykdomos veiklos dėka mokyklos bendruomenės nariai palaikys pozityvius tarpusavio ryšius.

Projekto tikslas

„X“ mokyklos bendruomenės narių partnerystės ir bendradarbiavimo plėtojimas, organizuojant bendrus renginius, kuriant inovacinį produktą.

Projekto uždaviniai

- Organizuoti projekto „Bendradarbiaujanti mokykla“ pristatymą bendruomenei;
- Panaudojant šviečiamąsias priemones (paskaitų metodą), surengti seminarų ciklą „Bendradarbiaujanti mokykla“;
- Mokykloje įkurti veiklos grupę „Minutėlė“;
- Stiprinant bendruomenės narių tarpusavio santykius sukurti „Bendradarbiavimo medį“;
- Stiprinant tarpusavio santykius surengti renginį „Diena mokykloje“.

2. Projekto poreikio pagrindimas

2.1. Situacijos (problemos) analizė: atlikti tyrimai, kiti duomenys¹

Lietuvių mokslininkai analizavę bendradarbiavimą kaip mokyklos tobulinimo priemonę ir pertvarkos būdą: Žibaitis, 1993; Juozaitis 1997; Jackūnas 1993. Merfeldaitė (2005, 2007, 2009), analizavo socialinės pedagoginės pagalbos komandos sudėties ypatumus; socialinės pedagoginės pagalbos efektyvumą tėvų požiūriu; tėvų ir mokyklos bendradarbiavimą. Tuo tarpu užsienio autorių darbuose galima aptikti bendradarbiavimo išskyrimą, kaip patį svarbiausią mokyklos kaitos elementą (Ribes, 2009; Balsells, 2009; Riehl, 2003). Hudson (2009) tyrimuose nurodomas, jog vienas esminių geros mokyklos požymių turi tapti – bendradarbiaujanti visa mokyklos bendruomenė. Thomas (2003) moksliniuose darbuose atsispindi pozityvūs namų ir mokyklos ryšiai, kurie leidžia mokyklai efektyviai siekti norimo rezultato. Bendruomenės narių bendradarbiavimas lemia sistemine mokyklos kaitą, kurios dėka mokykla tampa aplinka,

¹ Situacijos analizė turi būti grindžiama ir magistro baigiamojo darbo empirinio tyrimo rezultatais

skatinančia ir puoselėjančia tiek mokyklos, tiek ir ugdymo dalyvių socialinę kompetenciją bei bendradarbiavimo kultūros plėtrą (Hargreaves 1999).

Socialinės pedagoginės pagalbos modeliavimas: Geros mokyklos koncepcija.

Socialiniai pedagogai dirbdami su mokiniais, kuriems yra teikiama socialinė pedagoginė pagalba pastebi jog didelis pagalbos poreikis, mokinių skaičius mokykloje, tėvų įtraukimas į pagalbos procesą, pačių vaikų pozicija priimant pagalbą, turi sąsajų su pagalbos teikimo kokybe. Socialinių pedagogų požiūriu pakeitus šiuos veiksnius pavyzdžiui: padidinus socialinių pedagogų etatų skaičių, plėtojant pozityvų mokyklos ir tėvų bendradarbiavimą galima tikėtis efektyvios socialinės pedagoginės pagalbos funkcionavimo mokykloje. Tyrimas atskleidė, kad socialiniai pedagogai, mokykloje dirbantys specialistai ir mokinių tėvai (globėjai) kaip svarbiausius sėkmingai dirbančios mokyklos bruožus įvardino saugumą, profesionalumą, teigiamą mikro aplinką, bendruomeniškumą. Kuriamas bendruomeniškumo jausmas, pozityvus bendravimas ir bendradarbiavimas – svarbūs mokyklos kaitos elementai.

2.2. Nacionaliniai ir/ar tarptautiniai (ES) dokumentai, pagrindžiantys projekto reikalingumą

Švietimo sistemą reglamentuojančiuose dokumentuose: Švietimo įstatyme (2011), Valstybinės švietimo strategijos (2003-2012) nuostatuose, Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklų bendrosios programos nuostatuose ir kt. minimas bendruomenės įtraukimas kaip svarbus elementas, siekiant kokybiškos veiklos mokykloje.

3. Projekto tikslinės grupės

1.1. Projekto tikslinės grupės

Preliminarus projekto dalyvių skaičius. X mokyklos bendruomenė (130 vietos), mokyklos darbuotojai, (50vietos) tėvai, (40 vietos), mokiniai (40 vietos).

4. Projekto planas ir veiklos

Veiklos pav.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
<i>Parengiamasis projekto etapas:</i>												
• Specialistų paieška;												
• Projekto komandos subūrimas;												
• Rėmėjų paieška ir garantinių raštų pasirašymas;												
• Paraiškos pateikimas fondui.												
<i>Vykdomasis etapas:</i>												
• Projekto pristatymo paruošiamieji darbai												
• Projekto pristatymas bendruomenei												
• Seminarų teorinės medžiagos paruošimas												
• Scenarijaus												
• Salės apipavidalinimas												
• Viešųjų pirkimų paskelbimas												
• Patalpos modernizavimo darbai (veiklos grupė)												
• Inovacinio produkto kūrimas												
<i>Rezultatų apibendrinimo etapas:</i>												
• Viešųjų pirkimų paskelbimas												
• Autorinių sutarčių pasirašymas												
• Viešųjų ryšių plano sudarymas												
• Kvietimų ir skelbimų platinimas												

Baigiamasis renginys, „Diena mokykloje“													
• Renginio plano sudarymas													

5. Planuojami rezultatai

5.1. Projekto poveikis tikslinėms grupėms

Projektas sieks palaikyti ir skatinti mokyklos bendruomenės partnerystę, stiprins tarpusavio bendradarbiavimą. Projekto dalyviai gebės vystyti pozityvius santykius.

- Projekto dėka mokykla sukurs pozityvius santykius tarp bendruomenės narių.
- Sukurta produkcija: seminaro medžiaga „Bendradarbiaujanti mokykla“.
- Mokyklos bendruomenė įgis naujos patirties, pasisems žinių, pasitikėjimo savimi.
- Mokykloje bus įrengta patalpa, skirta sėkmingai dirbti veiklos grupei.
- Planuojame sukurti „Bendradarbiavimo medį“, kuriame pasižymės visi projekte dalyvaujantys asmenys. Jis bus pristatomas renginyje „Diena mokykloje“.

5.2. Projekto metu planuojami sukurti inovaciniai produktai (metodai, programos, mokomoji medžiaga, publikacijos, etc.)

Nėra įtraukos Projekto metu planuojama bendruomenei pristatyti „Bendradarbiavimo medį“, kuris simbolizuotų draugystę, įsiklausimą, tarpusavio palaikymą. „Bendradarbiavimo Medis“ dėl savo dydžio bus registruotas Lietuvos rekordų knygoje, prie šio medžio gamybos prisidės daugiau kaip 150 žmonių. Sukurtas „Bendradarbiavimo Medis“ bus saugomas ir laikomas mokykloje. Kitas svarbus aspektas, ko būtų galima pasiekti šiam projektui pasibaigus, yra tai, kad bus įrengta patalpa, kurioje vyks bendravimo veiklos grupės, kurių metu bus vedamos diskusijos, dalijamasi asmenine patirtimi, sprendžiamos problemos. Užsiėmimai gali vykti kartą per savaitę, į juos kviečiami tėvai, mokytojai, mokiniai, mokyklos administracija.

5.3. Projekto tęstinumas

Įgyvendintas projektas ir jo metu įsigytos priemonės bei įranga bus naudojami mokyklos bendruomenės renginiams ar kitiems užsiėmimams. Organizatoriai įsipareigoja kiekvienais metais rašyti projektą, skirtą mokyklos bendruomenės pozityvių santykių plėtojimui. Sukurtų projekto rezultatų fizinis tęstinumo užtikrinamas, nes įgyta įranga lieka mokykloje. Projekto dalyviai žinias ir gebėjimus taiko profesinei veiklai, gyvenimiškoms situacijoms spręsti.

6. Numatomos išlaidos

Eil. Nr.	Projekto išlaidos	2015 metai	Išlaidos iš viso
1.	Viešinimo plano sudarymui	230 Eur	230 Eur
2.	Seminaro ciklas, „Bendradarbiaujanti mokykla“: Seminaras „Sklandūs ryšiai“ Seminaras „Pasidalinkim“ Seminaras „Bendradarbiaukim“	1000 Eur	1000 Eur
3.	Patalpos įrengimui: Veiklos grupės susibūrimui:	2000 Eur	2000 Eur
4.	Inovacinio produkto kūrimas „Bendradarbiavimo medis“	600 Eur	600 Eur
5.	Renginiui „Diena mokykloje“	500 Eur	500 Eur

	Kitos išlaidos:		
1.	Projekto administracinės išlaidos	500 Eur	500 Eur
2.	Apmokėjimas pagal autorines sutartis (honorarai, įvertinus LR mokesčius, autoriniai mokesčiai)	1000 Eur	1000 Eur
3.	Kanceliarinės prekės	200 Eur	200 Eur
4.	Medžiagų įsigijimas	500 Eur	500 Eur
	IŠ VISO:	6030 Eur	6030 Eur

7. Finansavimo šaltiniai

Šaltinis	Suma. Eur
1. Paramos lėšos	4500
2. Pareiškėjo ir partnerių lėšos	650
4. Privačios lėšos	470
5. Kiti šaliniai (įvardinti)	<p>Rėmėjas spaustuvė „Plunksna“ <u>Kokioms projekto išlaidoms</u> – 30 kvietimų Suma 60 Eur.</p> <p>Rėmėjas UAB „TELE2“ <u>Kokioms projekto išlaidoms</u> - telefono išlaidoms Suma 50 Eur.</p> <p>Rėmėjas UAB „Berniukų užėiga“ <u>Kokioms projekto išlaidoms</u> - užkandžiai projekto renginiui „Diena mokykloje“. Suma 300Eur.</p>

Rosita Šatovaitė
**THE FORMATION OF SOCIAL PEDAGOGY ASSISTANCE: THE CONCEPT OF
SUCCESSFUL SCHOOL**
Summary

Scientific literature, documents which govern the educational system contain information about providing social pedagogy assistance; however, providing pedagogy assistance in the context of successful school concept has not been practically analysed. There is no unanimous vision of a successful school specified in various statutory laws. While analysing scientific literature, legal database, the features of unanimous concept of successful school have been discovered; however, there is no emphasis on the significance of providing assistance in varying school. **The Definition of the Object of the Research** – the modelling of social pedagogy assistance in the context of successful school concept. **The Thesis Statement – the Formulation of the Purpose of the Research** – to disclose the effectiveness of social pedagogy assistance while modelling the development assumption of an innovative and secure institution. **The Tasks of the Research** – 1) to analyse scientific, pedagogical literature, legal database and to present theoretical aspects of social pedagogy assistance; 2) to disclose the features of successful school concept in the context of legal database and practical activities; 3) to study the peculiarities of social pedagogy assistance while modelling the development assumption of an innovative and secure institution. **Key words:** assistance, social pedagogue, modelling. **The Methods:** the analysis of scientific literature and documents as well as an interview conducted with 7 social pedagogues, 3 parents (guardians), 3 specialists working in school (psychologist, teacher, deputy). The results of the research are based on the content of the text; all answers of respondents are grouped into categories and subcategories. The analysis of the research results disclosed that goal-oriented activity which supports strong mutual cooperation relations and the demonstration of high competence in the process of assistance are essential features in providing qualified social pedagogy assistance. Social pedagogues while working with pupils, who are being provided with social pedagogy assistance, notice that a large number of pupils, who require assistance in school, parental involvement into to the assistance process, the position of children themselves while getting the assistance interface with the quality of social pedagogy assistance. Changing factors such as: an increase in the number of social pedagogues, developing a positive cooperation between the school and the parents, discovering new ways of communicating with pupils could create functioning social pedagogy assistance in school. The research disclosed that social pedagogues, specialists working in schools and parents (guardians) list security, professionalism, positive micro-environment, sense of community as key features in successfully functioning school. Creating a sense of community, positive communication and cooperation are essential elements in school change.

Priedai

Priedų sąrašas

1 priedas Klausimai socialiniams pedagogams.

2 priedas Klausimai mokykloje dirbantiems specialistams.

3 priedas Klausimai tėvams (globėjams).

4 priedas Socialinių pedagogų atsakymai į pateiktus klausimus (respondentas R1).

11 priedas Mokykloje dirbančių specialistų atsakymai į pateiktus klausimus ?(respondentas S1).

14 priedas Tėvų (globėjų) atsakymai į pateiktus klausimus ?(respondentas T1)

Klausimai socialiniams pedagogams

1. *Koks jūsų išsilavinimas?*
2. *Jūsų darbo stažas?*
3. *Jūsų lytis?*

Socialinė pedagoginė pagalba

4. *Kokias išskirtumėte pagrindines mokykloje esamas problemas?*
5. *Kokius socialinės pedagoginės pagalbos teikimo aspektus išskirtumėte kaip svarbiausius? Kodėl?*
6. *Su kokiais sunkumais tenka susidurti dažniausiai teikiant socialinę pedagoginę pagalbą? Kodėl?*
7. *Kokie įgūdžiai, gebėjimai, žinios, vertybinės nuostatos yra reikalingiausios teikiant socialinę pedagoginę pagalbą?*
8. *Kaip vertinate socialinės pedagoginės pagalbos kryptis: individualus darbas; darbas su grupe; darbas mokykloje; darbas bendruomenėje; tėvų konsultavimas; bendradarbiavimas su kitomis institucijomis; prevencinės veiklos vykdymas?*
9. *Kokias pagalbos kryptis naudojate dažniausiai? Kodėl?*
10. *Efektyvios socialinės pedagoginės pagalbos sėkmę lemiantys ir trukdantys veiksniai?*
11. *Kokias išskirtumėte socialinės pedagoginės pagalbos teikimo tobulinimo galimybes?*

Geros mokyklos aspektai

12. *Ką, Jums teko girdėti apie geros mokyklos sąvoką? Kokia jūsų nuomonė apie tai?*
13. *Kokiais bendrais bruožais apibūdintumėte kokybiškai, sėkmingai dirbančią mokyklą?*
14. *Kokia turėtų būti ugdymo aplinka, atitinkanti mokinių, tėvų, Jūsų poreikius?*
15. *Koks galėtų būti jūsų kaip specialisto indėlis kuriant kokybiškai dirbančią mokyklą?*

Klausimai mokykloje dirbantiems specialistams

1. *Koks jūsų išsilavinimas?*
2. *Jūsų darbo stažas?*
3. *Jūs dirbate?*
4. *Kaip dažnai tenka bendradarbiauti su socialiniu pedagogu?*

Socialinė pedagoginė pagalba

5. *Kokias išskirtumėte pagrindines mokykloje esančias problemas?*
6. *Kokius socialinės pedagoginės pagalbos teikimo aspektus išskirtumėte kaip svarbiausius? Kodėl?*
7. *Kokie įgūdžiai, gebėjimai, žinios, vertybinės nuostatos yra reikalingiausios teikiant socialinę pedagoginę pagalbą?*
8. *Efektyvios socialinės pedagoginės pagalbos sėkmę lemiantys ir jai trukdantys veiksniai?*
9. *Kokias išskirtumėte socialinės pedagoginės pagalbos teikimo tobulinimo galimybes?*

Geros mokyklos aspektai

10. *Ką, Jums teko girdėti apie geros mokyklos sąvoką? Kokia Jūsų nuomonė apie tai?*
11. *Kokiais bendrais bruožais apibūdintumėte kokybiškai, sėkmingai dirbančią mokyklą?*
12. *Kokia turėtų būti ugdymo aplinka, atitinkanti mokinių, tėvų, Jūsų poreikius?*
13. *Koks galėtų būti Jūsų kaip specialisto indėlis kuriant kokybiškai dirbančią mokyklą?*

Klausimai tėvams (globėjams)

1. *Jūsų lytis?*
2. *Jūsų išsilavinimas?*
3. *Jūsų amžius?*
4. *Dėl kokių priežasčių kreipėtės į socialinį pedagogą?*

Socialinė pedagoginė pagalba

5. *Kokias išskirtumėte pagrindines mokykloje esančias problemas?*
6. *Efektyvios socialinės pedagoginės pagalbos sėkmę lemiantys ir jai trukdantys veiksniai?*
7. *Kokias išskirtumėte socialinės pedagoginės pagalbos teikimo tobulinimo galimybes?*

Geros mokyklos aspektai

7. *Ką, Jums teko girdėti apie geros mokyklos sąvoką? Kokia Jūsų nuomonė apie tai?*
8. *Kokiais bendrais bruožais apibūdintumėte kokybiškai, sėkmingai dirbančią mokyklą?*
9. *Kokia turėtų būti ugdymo aplinka atitinkanti mokinių, Jūsų poreikius?*
10. *Koks galėtų būti Jūsų indėlis kuriant kokybiškai dirbančią mokyklą?*

**Socialinių pedagogų atsakymai į pateiktus klausimus
(respondentas R1)**

1. *Koks jūsų išsilavinimas?*

Aukštasis, įgyta socialinio pedagogo kvalifikacija

2. *Jūsų darbo stažas?*

1,5 metų.

Efektyvi Socialinė pedagoginė pagalba

3. *Kokias išskirtumėte pagrindines mokykloje esamas problemas?*

Mokymosi motyvacijos stoka, žemi mokymosi rezultatai, prastas mokinių lankomumas, tėvų atsakomybės stoka.

4. *Kokius socialinės pedagoginės pagalbos teikimo aspektus išskirtumėte kaip svarbiausius? Kodėl?*

Lygiavertiškas bendravimas su konsultuojamuoju, gebėjimas įsijausti į konsultuojamojo asmens situaciją, kompetentingos ir tikslingos pagalbos suteikimas

5. *Su kokiais sunkumais tenka susidurti dažniausiai teikiant socialinę pedagoginę pagalbą? Kodėl?*

Įstatyminės bazės spragomis, „popierizmu“. Tėvų atsakomybės stoka, priešišku, nenoru prisidėti prie vaiko situacijos gerinimo mokykloje. Sunku motyvuoti mokinius mokytis, lankyti pamokas.

6. *Kokie įgūdžiai, gebėjimai, žinios, vertybinės nuostatos yra reikalingiausios teikiant socialinę pedagoginę pagalbą?*

Darbo patirtis, gebėjimas įsijausti į konsultuojamojo asmens situaciją, lygiavertiškas bendravimas su žmonėmis, gebėjimas greitai reaguoti į situaciją, organizuotumas, komunikabilumas.

7. *Kaip vertinate socialinės pedagoginės pagalbos kryptys: individualus darbas; darbas su grupe; darbas mokykloje; darbas bendruomenėje; tėvų konsultavimas; bendradarbiavimas su kitomis institucijomis; prevencinės veiklos vykdymas?*

Manau, kad vienam specialistui aprėpti visas šias sritis yra labai sudėtinga, jeigu yra labiau orientuojamasi ir dirbama su viena sritimi, tai kitoje srityje darbas yra mažesnis. Jeigu yra dirbama mokykloje, tai reiškia, kad esi atsakingas už individualų darbą su tėvais, prevenciją, grupinį darbą, nuolatinį bendravimą su įvairiomis institucijomis. Panašiai vyksta darbas ir bendruomenėje. Dažnai tenka bendrauti su vaikais, kurių elgesys pakitęs, turinčių mokymosi problemų, socialinių, ekonominių problemų šeimoje. Stengiuosi juos išklaudyti, patarti, nukreipti gerąja linkme. Jeigu matau, kad vaikas nesikeičia, tada imuosi kitos taktikos,

išsikviečiu tėvus į konsultaciją, tėvai atlieka labai svarbų vaidmenį, jie privalo žinoti apie problemas mokykloje, susijusias su jų vaiku, padėti jas spręsti, na, bent, jau išklaudyti, pamėginti suprasti. Labai sunku bendrauti su tėvais, jie atsiriboja vietoje to, kad ateitų išklaudyti. Kadangi socialinio pedagogo darbas yra specifinis, tad vienoje įstaigoje turėtų dirbti keletas tokių specialistų, kurie galėtų pasidalinti darbą įvairiomis sritimis.

8. *Kokias pagalbos kryptis naudojate dažniausiai? Kodėl?*

Dažniausiai vyksta individualus darbas su mokiniu. Bendrauju su juo esant poreikiui, pavyzdžiui, pamokų nelankymo atveju arba kai neigiamai elgiasi pamokų metu, tyčiojasi, naudoja fizinį smurtą. Prireikus kreipiamasi į mokinių tėvus, tada drauge sprendžiamos iškilusios problemos. Grupinis darbas vyksta klasėse pamokų ar klasės valandėlės metu, kur dažniausiai yra ugdomi socialiniai įgūdžiai ar kalbama prevenciniais klausimais.

9. *Efektyvios socialinės pedagoginės pagalbos sėkmę lemiantys ir trukdantys veiksniai?*

Konsultuojamojo noras spręsti susidariusias problemas, jeigu nėra noro iš konsultuojamojo pusės, sulaukiama priešiško ar neigiamo nusistatymo, efektyvios pagalbos suteikimas žymiai pasunkėja. Taip pat daug ką lemia glaudus bendradarbiavimas tarp institucijos darbuotojų, komandinis darbas ir ryšio palaikymas su kitomis įstaigomis

10. *Kokias išskirtumėte socialinės pedagoginės pagalbos teikimo tobulinimo galimybes?*

Socialinės pedagoginės pagalbos efektyvumas gerėtų, jeigu būtų daugiau specialistų vienoje institucijoje. Sumažėtų „popierizmo“, tuomet didesnis dėmesys būtų skiriamas klientams.

Geros mokyklos aspektai

11. *Ką, Jums teko girdėti apie „Geros mokyklos“ sąvoką? kokia jūsų nuomonė apie tai?*

Teko girdėti minimaliai, norima sukurti saugią, įdomią ir šiuolaikišką mokyklą, kurioje būtų įdomu mokytis mokiniams. Idėja gal ir graži, tačiau, manau, kad sunkiai įgyvendinama greitu metu. Visų pirma, reikia keisti, pačią mokymo proceso kokybę, pateikimą.

12. *Kokiais bendrais bruožais apibūdintumėte kokybiškai, sėkmingai dirbančią mokyklą?*

Saugi mokykla, kurioje vaikas nebijo kreiptis pagalbos į specialistus, kompetentingai dirbantys specialistai ir mokytojai. Pamokos būna netradicinės, sudominančios vaikus. Tėvų dalyvavimas mokyklos gyvenime, renginiuose ir pan.

13. *Kokia turėtų būti ugdymo aplinka atitinkanti mokinių, tėvų, jūsų poreikius?*

Skatinanti aktyvų mokymąsi, aktyvūs užsiėmimai pamokų metu, įdomiai pateikta mokomoji medžiaga, kuri skatintų mokinius mokytis. Mokiniai mokykloje turi jaustis saugiai. Darnus kolektyvas, komandinis darbas, geri mokytojų, mokinių ir tėvų santykiai, bendradarbiavimas su kitomis institucijomis, novatoriškumas.

14. *Koks galėtų būti jūsų, kaip specialisto indėlis kuriant kokybiškai dirbančią mokyklą?*

Socialinis pedagogas, tai asmuo, į kurį galima kreiptis pagalbos ištikus bėdai (mokymosi sunkumai, lankomumas, bendravimo problemos kt.), specialistas padeda sudaryti planą, kaip problemos gali būti sprendžiamos. Tai specialistas, kuris dirba prevenciškai, bando „užbėgti problemoms už akių“. Bando sukurti saugesnę aplinką mokykloje, namuose, bendruomenėje, įgalinant veikti kitus bendruomenės narius.

Socialinių pedagogų atsakymai į pateiktus klausimus

(respondentas R2)

1. *Koks jūsų išsilavinimas?*

Aukštasis universitetinis.

2. *Jūsų darbo stažas?*

8 metai.

Efektyvi Socialinė pedagoginė pagalba

3. *Kokias išskirtumėte pagrindines mokykloje esamas problemas?*

Na, problemų yra tikrai nemažai, svarbiausios tai: žalingi įpročiai, agresyvus, netinkamas elgesys, mažai laiko skiriama mokymuisi, nenoras mokytis, patyčios.

4. *Kokius socialinės pedagoginės pagalbos teikimo aspektus išskirtumėte kaip svarbiausius? Kodėl?*

Mano nuomone, vienas svarbiausių dalykų teikiant pagalbą yra sugebėjimas bendrauti su vaiku, noras jam padėti, turėjimas supratimą ir palaikymą, atsidavimas savo darbui. Kai susikoncentruoju į reikiamą problemą, prisėdu ramiai, pasidarau planą, gal nereikia tokio jaustuko moksliniame darbe, surpantu, kad reik viską išrašyt, bet tokie dažniausiai ištrinami. tokį nedidelį, jame pasirašau problemą, įtraukiu žmones, kas man galėtų padėti ir tada pasvarstau, kokiais būdais spręsiu tą problemą, konsultuojuosi labai dažnai su kitais soc. pedagogais, mokyklos psichologu. Tiesiog stengiuosi padaryti viską, ką galiu ir kas mano rankose. Mokymasis ir aišku vaikų bei tėvų įsitraukimas, jei jie nebus veiklūs, pagalbą bus sunku suteikti.

5. *Su kokiais sunkumais tenka susidurti dažniausiai teikiant socialinę pedagoginę pagalbą? Kodėl?*

Na, kaip ir minėjau, tai turbūt tėvų pasyvumas, nenoras bendradarbiauti, kas čia dar, aišku, vaikai, turintys didelių elgesio problemų, su jais ypač sunku dirbti. Tai pat, aišku, nemažas darbo krūvis, kartais atrodo jau nebespėji nieko, turi ir dokumentus susitvarkyti, o čia vaikai vieni ar kiti su savo problemomis.

6. *Kokie įgūdžiai, gebėjimai, žinios, vertybinės nuostatos yra reikalingiausios teikiant socialinę pedagoginę pagalbą?*

Na, mano manymu, socialiniui pedagogui keliama labai daug reikalavimų. Sutinku, kad šis darbas reikalauja plataus mąsto kompetentingų žinių. Dirbant su vaikais labai svarbu, manau, komunikabilumas, kruopštumas, pareigingumas, gebėjimas įžvelgti kiekvieno situaciją individualiai, tai pat sugebėjimas bendradarbiauti, komunikuoti su kitomis institucijomis. Kas liečia žinias, labai svarbu žinoti teisinį reglamentavimą, tai pat vaiko asmenybės vystymosi

aspektus, raštvedybos žinios. Vertybes įvardyčiau kaip empatiškumas, atsidavimas vaikui, nuoširdumas, ištikimybė, tai pat lankstumas, dirbant su klientų grupe negali būti kategoriškai nusiteikęs.

7. *Kaip vertinate socialinės pedagoginės pagalbos kryptys: individualus darbas; darbas su grupe; darbas mokykloje; darbas bendruomenėje; tėvų konsultavimas; bendradarbiavimas su kitomis institucijomis; prevencinės veiklos vykdymas?*

Visos išvardytos pagalbos kryptys, manau, yra svarbios ir reikšmingos. Teikiant individualią pagalbą vaikui, daug dėmesio skiriama bendravimui, todėl svarbu kontakto užmezgimas, man asmeniškai mažiau tenka dirbti su bendruomene. Dažniausiai individualus darbas su vaiku ir jo šeima. Sprendžiant įvairaus pobūdžio problemas, siekiant sumažinti neigiamą elgesį mokykloje. Darbas grupėje – tai klasės valandėlių organizavimas, kurių metu bendraujama ir su tėvais, mokytojais ir pačiais vaikais. Tai pat organizuoju susitikimus ir kalbame apie žalingus įpročius, patyčias, palaikome bendravimo įgūdžius. Labiausiai veiksminga, mano manymu, būtų tėvų konsultavimas, tėvai juk pirmieji socializatoriai vaikų gyvenime, tad darbas su jais tai pat labai svarbus. Nes koks vaikas namie, toks jis bus ir mokykloje ir kitoje aplinkoje. Konsultuoti tėvus nėra lengva, nes jie dažnai nenori bendradarbiauti su pedagogais, dėl to būna labai sunku sumažėja galimybė spręsti problemas.

8. *Kokias pagalbos kryptis naudojate dažniausiai? Kodėl?*

Iš visų funkcijų turbūt išskirčiau konsultacijas su vaiku ir šeima, įvairių renginių organizavimą. Šios veiklos, mano manymu, geriausiai padeda teikiant pagalbą. Renginiuose ir įvairiose užimtumo veiklose labiausiai įsitraukia patys vaikai, tai jiems manau labai svarbu.

9. *Efektyvios socialinės pedagoginės pagalbos sėkmę lemiantys ir trukdantys veiksniai?*

Na, sėkmės darbui priklauso nuo daug ko, bet vienas iš svarbesnių, tai atsidavimas savo darbui, svarbu teisingai apsibrėžti problemą. Vadovo ir administracijos palaikymas, turi jaustis ne vienas. Nesėkmę labai stipriai įtakoja tėvų neigiamas požiūris į visą mokyklos vykdomą politiką, todėl ir sunkiai sekasi spręsti problemas. Tai yra kryptingas, kruopštus darbas, bendras visų specialistų, galinčių padėti vaikui, įsikišimas. Noras padėti vaikui, tėvų įsitraukimas, galimybių išnaudojimas, tiesiog mylint ir atsiduodant savo darbui pagalba tikrai bus efektyviai suteikta. Tai pat turi turėti daug žinių, nemažai patirties.

10. *Kokias išskirtumėte socialinės pedagoginės pagalbos teikimo tobulinimo galimybes?*

Čia reikia pagalvoti, kad pagalba būtų efektyviai suteikta, reikia padidinti darbuotojų motyvaciją, požiūrį į darbą, vaikus, na, čia aišku labai sunku tai padaryti. Net nežinau, gal jei padidintų socialinių pedagogų etatų skaičių mokykloje, gal tada ir pagalba būtų suteikiama efektyviau. Nes dabar tiesiog neįmanoma visko aprėpti.

Geros mokyklos aspektai

11. Ką, Jums teko girdėti apie „Geros mokyklos“ sąvoką? kokia jūsų nuomonė apie tai?

Na, skaičiau laikraštyje straipsnį, ten buvo pristatoma tos geros mokyklos koncepcija, bet ką aš galiu pasakyti, mums dar labai toli iki jos... *Kodėl taip manote?* Todėl, kad mes dar nepasiruošę, mūsų kita kultūra, kitas mąstymas, mes dar po sovietinio laikotarpio niekaip neatsigaunam matyt.

12. Kokiais bendrais bruožais apibūdintumėte kokybiškai, sėkmingai dirbančią mokyklą?

Kokybiškai dirbanti mokykla – tai naujovių nebijanti, kūrybiška, gal atsižvelgianti ne į vien gerus vaiko pažymius, bet ir į jo asmeninius gebėjimus.

13. Kokia turėtų būti ugdymo aplinka atitinkanti mokinių, tėvų, jūsų poreikius?

Tam, kad atitiktų mokinių poreikius, manau, turėtų būti įdomu mokytis, jauki graži skatinanti mokytis aplinka, draugiški bendruomenės nariai, saugi mokykla, tai pat, be abejonės, leisti vaikams atsiskleisti, o ne vien atsiduoti sistemai, turi būti kūrybiška aplinka, kuri leistų kurti, kitaip sakant, atrastų naujuosius mokslininkus, o ne auklėtų ir statytų į tam tikras griežtas ribas. Kad atitiktų mano poreikius – tai kaip ir kiekvieno žmogaus, norinčio gyventi oriai savo šalyje, geras saugus atlyginimas, draugiškas kolektyvas ir, aišku, saugi aplinka

14. Koks galėtų būti jūsų, kaip specialisto indėlis kuriant kokybiškai dirbančią mokyklą?

Socialinis pedagogas atlieka didelį vaidmenį, jis padeda ugdyti asmenybę socialinio pedagogo mokykloje, mano manymu, būtų labai sunku. Jo indėlis turi būti, manau, atsidavimas darbui, kompetencijos didinimas visomis įmanomomis prasmėmis, bendravimas ir bendradarbiavimas su kitomis institucijomis, stengtis pasiekti norimo tikslo, padėti vaikams kiek įmanoma daugiau, padėti kurti jaukią ir saugią mokyklos atmosferą.

**Socialinių pedagogų atsakymai į pateiktus klausimus
(respondentas R3)**

1. *Koks jūsų išsilavinimas?*

Aukštasis universitetinis

2. *Jūsų darbo stažas?*

5 metai

Efektyvi Socialinė pedagoginė pagalba

3. *Kokias išskirtumėte pagrindines mokykloje esamas problemas?*

Žalingi įpročiai, patyčios, lankomumas.

4. *Kokius socialinės pedagoginės pagalbos teikimo aspektus išskirtumėte kaip svarbiausius?
Kodėl?*

Bendradarbiavimas tarp visų mokyklos bendruomenės narių. Iš klausymas, supratimas, įsiklausymas. Nes kiekviena grandis, sprendžiant net ir menkiausią iškilusią problemą yra labai svarbi.

5. *Su kokiais sunkumais tenka susidurti dažniausiai teikiant socialinę pedagoginę pagalbą?
Kodėl?*

Tėvų nenoras dalyvauti vaiko ugdyme ir problemų sprendime.

6. *Kokie įgūdžiai, gebėjimai, žinios, vertybinės nuostatos yra reikalingiausios teikiant socialinę pedagoginę pagalbą?*

Gebėjimas bendrauti ir bendradarbiauti, atsakingumas, kantrybė.

7. *Kaip vertinate socialinės pedagoginės pagalbos kryptys: individualus darbas; darbas su grupe; darbas mokykloje; darbas bendruomenėje; tėvų konsultavimas; bendradarbiavimas su kitomis institucijomis; prevencinės veiklos vykdymas?*

Visos kryptys orientuotos į problemų sprendimo procesą.

8. *Kokias pagalbos kryptis naudojate dažniausiai? Kodėl?*

Individualus darbas, tėvų konsultavimas, prevencinė veikla. Jaučiu, kad tai dirbdama, galiu pasiekti nusimatyto tikslo.

9. *Efektyvios socialinės pedagoginės pagalbos sėkmę lemiantys ir trukdantys veiksniai?*

Sėkmę lemia mokyklos bendruomenės narių geranoriškumas, sugebėjimas vieniems kitus išklausti. Tai pat vadovo supratingumas ir palaikymas, esant poreikiui. Trukdo atskirų pavienių asmenų asmeninės savybės, kartais biurokratiniai apribojimai.

10. *Kokias išskirtumėte socialinės pedagoginės pagalbos teikimo tobulinimo galimybes?*

Vienam socialiniam pedagogui sunku efektyviai teikti pagalbą, nespėji nei su konsultacijomis, nei su popieriais, tai manyčiau, kad reiktų daugiau specialistų, kurie dirbtų su vaikais, su tėvais.

Tai pat santykių gerinimas tarp mokykloje dirbančių specialistų, dažnai vyksta nesusikalbėjimas.

Geros mokyklos aspektai

11. Ką, Jums teko girdėti apie „Geros mokyklos“ sąvoką? kokia jūsų nuomonė apie tai?

Neteko girdėti

12. Kokiais bendrais bruožais apibūdintumėte kokybiškai, sėkmingai dirbančią mokyklą?

Sėkminga mokykla – ne tik žinių ir mokslo kalvė, bet ir uostas, kurios **jės** teritorijoje visi jaučiasi saugūs, kai žino, kur galima kreiptis pagalbos.

13. Kokia turėtų būti ugdymo aplinka atitinkanti mokinių, tėvų, jūsų poreikius?

Tėvų, mokytojų, mokinių teigiamas požiūris į mokyklą. Tėvų noras bendradarbiauti su mokykla. **Manau**, kad mūsų mokyklos aplinka atitinka visų lūkesčius ir poreikius.

14. Koks galėtų būti jūsų, kaip specialisto indėlis kuriant kokybiškai dirbančią mokyklą?

Nuo socialinio pedagogo mažai kas priklauso, turi keistis sistema ir valdžia.

**Socialinių pedagogų atsakymai į pateiktus klausimus
(respondentas R4)**

1. *Koks jūsų išsilavinimas?*

Aukštasis universitetinis.

2. *Jūsų darbo stažas?*

31metai – iš jų 22metai kaip soc. pedagogas

Efektyvi Socialinė pedagoginė pagalba

3. *Kokias išskirtumėte pagrindines mokykloje esamas problemas?*

Mokinių ir mokytojų „nesusikalbėjimas“; bėgimas iš pamokų ar pamokų nelankymas; patyčios; silpnas bendradarbiavimas su šeima, kadangi tėvai nemato poreikio bendrauti su pedagogais, kitais specialistais; pagarbos nebuvimas nei vaikams, nei suaugusiems.

4. *Kokius socialinės pedagoginės pagalbos teikimo aspektus išskirtumėte kaip svarbiausius? Kodėl?*

Bendradarbiavimą su šeima, mokytojais vykdant prevencinę veiklą – tai artimiausia aplinka, turinti didžiausią įtaką vaikui, paaugliui.

5. *Su kokiais sunkumais tenka susidurti dažniausiai teikiant socialinę pedagoginę pagalbą? Kodėl?*

Tai kitų įstaigų ir tėvų abejingumas sprendžiant problemas.

6. *Kokie įgūdžiai, gebėjimai, žinios, vertybinės nuostatos yra reikalingiausios teikiant socialinę pedagoginę pagalbą?*

Reikalingas visas kompletas gebėjimų, žinių ir įgūdžių, bet svarbiausia vertybė – pagarba ir gebėjimas analizuoti.

7. *Kaip vertinate socialinės pedagoginės pagalbos kryptys: individualus darbas; darbas su grupe; darbas mokykloje; darbas bendruomenėje; tėvų konsultavimas; bendradarbiavimas su kitomis institucijomis; prevencinės veiklos vykdymas?*

Visos išvardytos kryptys yra svarbios ir naudojamos mano darbe, tik gal vienai tenka daugiau laiko, kitai mažiau dėl didelio darbo krūvio. Na, pavyzdžiui, individualus darbas – tai konsultacijos su vaikais, kurie neigiamai elgiasi mokykloje. Dirbu ir grupėse, kartą per mėnesį organizuoju pagal temą kokius tai užsiėmimus, na, pvz., apie lytiškumą, kartu ugdome įvairius įgūdžius.

8. *Kokias pagalbos kryptis naudojate dažniausiai? Kodėl?*

Individualus darbas

9. *Efektyvios socialinės pedagoginės pagalbos sėkmę lemiantys ir trukdantys veiksniai?*

Sėkmę lemia nuoseklus ir geranoriškas bendradarbiavimas tiek su šeima, tiek su specialistais

įgyvendinant vieningus tikslus ir reikalavimus. Trukdo: nesusikalbėjimas tarp darbuotojų, bloga emocinė aplinka, vaikų ir tėvų abejingumas viskam

10. Kokias išskirtumėte socialinės pedagoginės pagalbos teikimo tobulinimo galimybes?

Gyvenimiškų situacijų aptarimas ir analizavimas specialistų rate; šeimų švietimas analizuojant gyvenimiškas situacijas, įtraukiant tėvus, kviečiant į renginius. Tėvai dalyvaudami mokyklos gyvenime sudarys galimybę pakeisti neigiamą požiūrį.

Geros mokyklos aspektai

11. Ką, Jums teko girdėti apie „Geros mokyklos“ sąvoką? kokia jūsų nuomonė apie tai?

Teko skaityti. Eilinė teoretikų utopija – siekiai popieriaus lape gražūs, o realybėje.

12. Kokiais bendrais bruožais apibūdintumėte kokybiškai, sėkmingai dirbančią mokyklą?

Moksleivių ir mokytojų geranoriškas bendrų nusistatytų tikslų nuoseklus siekimas. Nuoseklumas ir tobulėjimas įgyvendinant užsibrėžtus tikslus.

13. Kokia turėtų būti ugdymo aplinka atitinkanti mokinių, tėvų, jūsų poreikius?

Atitinkanti higienos reikalavimus, savišvietos poreikius, reikalingų duomenų baze, aprūpinta informacinėmis technologijomis ir priemonėmis.

14. Koks galėtų būti jūsų, kaip specialisto indėlis kuriant kokybiškai dirbančią mokyklą?

Socialinis pedagogas turėtų, bendradarbiaudamas su bendruomene, atlikti švietėjišką vaidmenį, skleisti žinias, kurti pozityvią aplinką, vykdyti prevencinę veiklą.

Socialinių pedagogų atsakymai į pateiktus klausimus

(respondentas R5)

1. *Koks jūsų išsilavinimas?*

Aukštasis, socialinio pedagogo kvalifikacija

2. *Jūsų darbo stažas?*

3 metai.

Efektyvi Socialinė pedagoginė pagalba

3. *Kokias išskirtumėte pagrindines mokykloje esamas problemas?*

Bendradarbiavimo stoka su tėvais, smurtaujantys mokiniai, menka mokymosi motyvacija.

4. *Kokius socialinės pedagoginės pagalbos teikimo aspektus išskirtumėte kaip svarbiausius? Kodėl?*

Tai yra saugumas, žinojimas, kad sulauksi reikiamos pagalbos, nebūsi kaip specialistas paliktas vienas su savo problemomis, tai pat tėvų ir mokyklos įsitraukimas.

5. *Su kokiais sunkumais tenka susidurti dažniausiai teikiant socialinę pedagoginę pagalbą? Kodėl?*

Sunku bet koku atveju teikti pagalbą, kai jos nepriima vaikai, tėvai dažnai atstumia ir nenori priimti tos pagalbos

6. *Kokie įgūdžiai, gebėjimai, žinios, vertybinės nuostatos yra reikalingiausios teikiant socialinę pedagoginę pagalbą?*

Reikia tikrai daug išmanyti teisinių, socialinių, psichologinių žinių, įvairiausio spektro, nes ugdymo įstaiga reikalauja turėti tam tikrų žinių, vertybės, tokios kaip meilė, atjauta vaikui, supratimas, kad gali būti ir kitokių žmonių, kruopštumas atidumas.

7. *Kaip vertinate socialinės pedagoginės pagalbos kryptis: individualus darbas; darbas su grupe; darbas mokykloje; darbas bendruomenėje; tėvų konsultavimas; bendradarbiavimas su kitomis institucijomis; prevencinės veiklos vykdymas?*

Visomis kryptimis tenka dirbti, tik vienoje labiau sekasi kitose sunkiau.

8. *Kokias pagalbos kryptis naudojate dažniausiai? Kodėl?*

Dažniausiai naudoju individualų darbą su vaiku, nes manau, kad tai veiksmingiausia, kartais jam užtenka, kad jo kas išklausytų.

9. *Efektyvios socialinės pedagoginės pagalbos sėkmę lemiantys ir trukdantys veiksniai?*

Na, kad pagalba būtų suteikta efektyviai priklauso, nuo labai daug ko ir nuo savęs kaip asmenybės, kompetencijos ir nuo mokyklos teigiamos aplinkos, vadovo kompetencijos, bendruomenės narių požiūrio ir įsitraukimo į pagalbos procesą, nuo valstybės leidžiamų

įstatymų, politikos. Trukdo efektyvų darbą nekompetentingi specialistai, neigiamas tėvų požiūris į pedagogus.

10. Kokias išskirtumėte socialinės pedagoginės pagalbos teikimo tobulinimo galimybes?

Gal padidinti socialinių pedagogų skaičių mokyklose, skirti daugiau priemonių kūrybiškoms veikloms, sutvarkyti aplinką, nukreipti į mokymus psichologinio pobūdžio, kad būtų galima sužinoti daugiau apie perdegimo sindromą.

Geros mokyklos aspektai

11. Ką, Jums teko girdėti apie „Geros mokyklos“ sąvoką? kokia jūsų nuomonė apie tai?

Čia gal kažkas panašaus į gerovės valstybę, taip ir gera mokykla, nieko daug apie tai nežinau, bet turbūt dar vienas atliktas tyrimas ir bandoma įrodinėti ir primesti apie mokyklos tobulinimą, neatsižvelgus į galimybes.

12. Kokiais bendrais bruožais apibūdintumėte kokybiškai, sėkmingai dirbančią mokyklą?

Tai kurianti mokykla, kurios darbuotojai mokosi, auga ir siekia tobulybės.

13. Kokia turėtų būti ugdymo aplinka atitinkanti mokinių, tėvų, jūsų poreikius?

Tai gražią aplinką turinti mokykla, diegianti daug naujovių, kūrybiškai žvelgianti į švietimą

14. Koks galėtų būti jūsų, kaip specialisto indėlis kuriant kokybiškai dirbančią mokyklą?

Kaip pagalbos teikėjo vaidmuo, labai svarbus tai, kas kitas padės vaikams.

**Socialinių pedagogų atsakymai į pateiktus klausimus
(respondentas R6)**

1. *Koks jūsų išsilavinimas?*

Aukštasis

2. *Jūsų darbo stažas?*

6 metai

Efektyvi Socialinė pedagoginė pagalba

3. *Kokias išskirtumėte pagrindines mokykloje esamas problemas?*

Menka motyvacija mokytis, smurtas ir patyčios mokykloje, aplinkos nesutvarkymas, maži . Dažniausiai pasitaikančios problemos mokykloje – tai patyčios, mokinių konfliktai su mokytojais, pamokų nelankymas, mokymosi motyvacijos stoka, tėvų pasyvumas įsitraukiant į vaikų problemų sprendimą, kartais tėvai tiesiog akiai tiki savo vaikais ir nenori pripažinti netinkamo vaikų elgesio, juo labiau įsitraukti į problemų sprendimą.

4. *Kokius socialinės pedagoginės pagalbos teikimo aspektus išskirtumėte kaip svarbiausius?*

Kodėl?

Manau, mano kaip socialinės pedagogės vaidmuo moksleivių problemų sprendimo procese, yra labai svarbus, kadangi esu atsakinga už gerą moksleivių savijautą mokykloje ir kokybišką ugdymosi procesą. Svarbiausi socialinės pedagoginės pagalbos teikimo aspektais įvardinčiau: siekį padėti vaikams ir mokiniams adaptuotis mokykloje, kitose institucijose, jų gyvenimo ir mokymosi aplinkoje, tapti visuomeniniu žmogumi, asmenybe; išsiaiškinti ir šalinti priežastis, dėl kurių vaikai ir mokiniai negali dalyvauti privalomame švietime, lankyti mokyklos ar vengia tai daryti; sugrąžinti į mokyklą jos nelankančius mokinius, bendradarbiaujant su tėvais (globėjais, rūpintojais) ir institucijomis, atsakingomis už vaiko gerovę. Gerai organizuota pagalba – tai vienintelė priemonė, padedanti grąžinti vaikus į mokyklą, sužadinanti jų norą mokytis, įkvepianti vaikui pasitikėjimą savo jėgomis ir optimizuojanti viso mokymosi proceso daromą poveikį asmenybės raidai

5. *Su kokiais sunkumais tenka susidurti dažniausiai teikiant socialinę pedagoginę pagalbą?*

Kodėl?

Paties mokinio nenorą priimti teikiamą pagalbą, tėvų abejingumą vaiko problemoms. Taip pat klasės vadovo laiko, iniciatyvos stoka, kai kada abejingumas mokinių problemoms. Kai kuriais atvejais juos galima ir pateisinti, nes klasės vaikų skaičius yra per didelis, daug nemotyvuotų, rizikos grupės vaikų, klasės vadovas pervargsta, perdega ir tiesiog saugodamas savo sveikatą „nebemato“ mokinių problemų, taip taupydami savo laiką, nervus ir kantrybę. O kas belieka tada, tik kreiptis į socialinį pedagogą ir visas problemas permesti jam.

6. *Kokie įgūdžiai, gebėjimai, žinios, vertybinės nuostatos yra reikalingiausios teikiant socialinę pedagoginę pagalbą?*

Be asmeninių žmogaus savybių dirbti su vaikais, efektyviai socialiniai pedagoginiai pagalbai teikti mokykloje turi įtakos ir darbuotojų kvalifikacija, darbo patirtis bei psichologinių žinių bagažas.

7. *Kaip vertinate socialinės pedagoginės pagalbos kryptis: individualus darbas; darbas su grupe; darbas mokykloje; darbas bendruomenėje; tėvų konsultavimas; bendradarbiavimas su kitomis institucijomis; prevencinės veiklos vykdymas?*

Visomis veiklomis tenka dirbti, individualus darbas atsiskleidžia kalbant, bendraujant su vaiku, kviečiami tėvai į mokyklą, kalbama su jais apie vaiko elgesį mokykloje, nors dažnai jie atsisako atvykti, todėl konsultavimas su tėvais vyksta sunkiau. Darbas grupėse – tai renginių organizavimas, prevencinės paskaitos apie aktualias problemas, darbinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas. Tai padeda pasiekti norimo rezultato, mano vaikai labai geri, tad visada išklauso, kartu diskutuojame apie įvairias problemas, tai labai veiksminga priemonė.

8. *Kokias pagalbos kryptis naudojate dažniausiai? Kodėl?*

Dažniausiai vis dėlto dirbu individualiai su mokiniu, kuriam reikalinga pagalba, tačiau tenka susidurti su visomis pagalbos kryptimis. Jei nepavyksta pasiekti teigiamo rezultato dirbant individualiai, konsultuojosi su tėvais, kitais mokyklos specialistais.

9. *Efektyvios socialinės pedagoginės pagalbos sėkmę lemiantys ir trukdantys veiksniai?*

Iš mano, kaip specialistės pusės, kokybiškam darbui kliuvinys yra tas, kad švietimo įstatymas nenumatė, pvz., kaip mokyklos vadovams ar pavaduotojams, kad jų darbo krūvis yra vertinamas nuo mokinių skaičiaus, kuo didesnis mokinių skaičius, tuo daugiau mokyklos direktoriaus pavaduotojų, tačiau į socialinio pedagogo interesus šiuo atžvilgiu nebuvo atsižvelgta. (Vienose mokyklose yra kiek daugiau nei 150 mokinių, kitose 500 ir netgi dvigubai daugiau, bet socialinio pedagogo etatas skirtas tik vienas) Neatsižvelgta, kokioje mokykloje socialinis pedagogas dirba (žinome, kad pagrindinėse mokyklose mokinas daugiau nemotyvuotų vaikų nei gimnazijose ir t. t., sparčiai didėja specialiųjų mokymosi poreikių turinčių vaikų). Nepaprastai daug socialiniam pedagogui priskirtų funkcijų ir darbų, kurių neturėtų atlikti specialistas, ir šie darbai atima laiką, kuris turėtų būti skirtas darbui su vaikais ir mokyklos bendruomene. Todėl natūralu, socialinis pedagogas taip pat nebepajėgia kokybiškai atlikti savo darbo. Gerai, jeigu specialistas yra motyvuotas, jam dar nėra perdegimo sindromo ir turi asmeninių savybių dirbti su vaikais.

10. *Kokias išskirtumėte socialinės pedagoginės pagalbos teikimo tobulinimo galimybes?*

Daugiau socialinio pedagogo etatų mokykloje, motyvuotų klasės vadovų, psichologinių žinių, specialiųjų seminarų ir mokymų ne atskirai klasės vadovams ir atskirai specialistams, o kartu.

Didesnio mokyklos vadovo ir administracijos domėjimosi, kaip vyksta socialinės pedagoginės pagalbos teikimo procesas, mokyklos specialistai nėra linkę įsitraukti, bendradarbiauti dirbant kartu. Mokyklos administracija turėtų kelti specialisto prestižą ir visada prisiminti ir priminti mokyklos bendruomenei, kad socialinis pedagogas yra vaiko „advokatas“, o ne „policininkas“.

Geros mokyklos aspektai

11. Ką, Jums teko girdėti apie „Geros mokyklos“ sąvoką? kokia jūsų nuomonė apie tai?

Mūsų mokykloje ši koncepcija nėra reglamentuota. Apie šią sąvoką žinau, tiek kiek girdėjau iš spaudos. Mano nuomonė teigiama, dabar sparčios technologijų, klimato, ekonomikos ir vertybių kaitos amžiuje, žinios ir reikalingi gebėjimai sparčiai keičiasi. Tad manau, natūralu, jog kyla poreikis stiprinti gyventojų gebėjimus, leidžiančius ne tik prisitaikyti prie vis sparčiau besikeičiančių sąlygų, bet ir patiems tapti kaitos iniciatoriais, kuriant naujas žinias, inicijuojant naujus kultūrinius, socialinius ir ekonominius procesus. Todėl, manau, itin svarbus mokyklos gebėjimas sparčiai keistis, nuolatinis mokytojų profesinis tobulėjimas, lyderystė, perėjimas nuo mokymo prie mokymosi. Taip pat didesnis dėmesys turėtų būti skiriamas mokyklos valdymui, strateginiam planavimui ir kokybės užtikrinimo mechanizmams

12. Kokiais bendrais bruožais apibūdintumėte kokybiškai, sėkmingai dirbančią mokyklą?

Moderni, atvira pozityviai kaitai, nuolat besimokanti ir besikeičianti mokykla, turinti aukštos kvalifikacijos specialistus ir aktyvią mokyklos bendruomenę. Lanksčiai priimanči naujoves, tačiau gebanti išlaikyti tradicines formas, sugebanti pripažinti klaidas ir iš jų mokytis, bei nuolat siekianti tobulėjimo. Suteikianti mokiniams kokybišką išsilavinimą bendraujant ir bendradarbiaujant su mokiniu ir jo šeima, padedanti kiekvienam mokiniui pagal gebėjimus ir poreikius pasiekti individualios pažangos, didelį dėmesį skirianti pilietiniam, socialiniam ir kultūriniam asmenybės ugdymui.

13. Kokia turėtų būti ugdymo aplinka atitinkanti mokinių, tėvų, jūsų poreikius?

Manau svarbiausia, kad kiekvienas mokyklos bendruomenės narys jaustųsi saugus, nebijotų būti nuoširdus, dalytis savo patirtimi, emocijomis ir jausmais, nebijotų būti atstumtas ar pajuoktas dėl savo išvaizdos ar kad yra kitoks nei daugelis, kad mokyklos darbuotojų, mokytojo ir mokinio, mokinių tarpusavio santykiai būtų geranoriški, draugiški ir pagarbūs (besišypsantys budėtojai, direktorius ir panašiai). Svarbios ir mokyklos sudaromos fizinės aplinkos sąlygos poilsiui, aktyviai fizinei veiklai, žaidimams pertraukų metu, maitinimuisi pagal sveikos mitybos principus, rūpinimasis darbo vietų ergonomika, patalpų vėdinimu, apšvietimu ir panašiai.

14. Koks galėtų būti jūsų, kaip specialisto indėlis kuriant kokybiškai dirbančią mokyklą?

Socialinio pedagogo vaidmuo yra kurti savitarpio pagarba grįstą mokyklos ir klasės kultūrą. Socialinis pedagogas atlieka tarpininko vaidmenį tarp vaiko, pedagogų, šeimos, vaiko ir mokytojų, kitų suaugusiųjų tarpinstituciniame lygmenyje. Tad jis yra tas, kuris kuria tarpusavio

santykius, nuo jo iniciatyvos priklauso santykių kokybė. Tačiau suprantama, kad ir koks geras specialistas būtų socialinis pedagogas, jis vienas gerai dirbančią mokyklą sukurti yra tiesiog nepajėgus, šiame procese turi dalyvauti visa mokyklos bendruomenė, patys mokiniai ir jų tėvai.

Socialinių pedagogų atsakymai į pateiktus klausimus

(respondentas R7)

1. *Koks jūsų išsilavinimas?*

Aukštasis.

2. *Jūsų darbo stažas?*

10 Metų.

Efektyvi Socialinė pedagoginė pagalba

3. *Kokias išskirtumėte pagrindines mokykloje esamas problemas?*

Drausmė pamokų/pertraukų metu. Didelis mokinių iki 14m. skaičius lemia dažnesnes konfliktines situacijas. Dalies mokinių mokymosi motyvacijos stoka.

4. *Kokius socialinės pedagoginės pagalbos teikimo aspektus išskirtumėte kaip svarbiausius?*

Kodėl?

Svarbu, kad pagalba būtų savalaikė, jei reikia, integrali ir padėtų visi žmonės, kurie su ta problema susiję. Be abejo labai svarbu, kad pagalbą teiktų tam pasiruošę asmenys, turintys žinių, gebėjimų. Tai pat pagalba nukreipta į mokinių pamokų praleidinėjimo, patyčių, smurto problemų sprendimą, taip ir dirbti būtų paprasčiau, jei tikslingai dirbtume viena kryptimi

5. *Su kokiais sunkumais tenka susidurti dažniausiai teikiant socialinę pedagoginę pagalbą?*

Kodėl?

Su nenoru keisti savo elgesį, dėti pastangų. Didelė mokykla, didelis socialinės pagalbos poreikis, todėl sunku teikti kokybišką pagalbą, ypač ilgalaikes paslaugas, užsiėmimus.

6. *Kokie įgūdžiai, gebėjimai, žinios, vertybinės nuostatos yra reikalingiausios teikiant socialinę pedagoginę pagalbą?*

Komunikabilumas, konfidencialumo laikymasis, sąžiningumas, teisingumas, pagarbus bendravimas, atsakomybė, kūrybiškumas, laiko vadyba, rašto ir žodžio kultūra, empatija, noras padėti, streso valdymas. Reikalingos žinios apie vaikų raidą, socialinės pagalbos metodus, socialinių įgūdžių ugdymą, tėvų konsultavimą ir jų švietimą, gebėjimas valdyti auditoriją/klasę, vesti grupes ir pan. Žinias reikia nuolat atnaujinti, užsiimti savišvieta, lankyti seminarus, taip pat daug kas įgyjama darbinės praktikos metu. Tai labai dinamiškas darbas – nuolat ko nors išmokstama, patiriama.

7. *Kaip vertinate socialinės pedagoginės pagalbos kryptis: individualus darbas; darbas su grupe; darbas mokykloje; darbas bendruomenėje; tėvų konsultavimas; bendradarbiavimas su kitomis institucijomis; prevencinės veiklos vykdymas?*

Tenka bendrauti tiek su vaiku, tiek su jo tėvais. Iškilus problemoms mokykloje pirmiausia informacija perduodama tėvams, tenka siūlyti galimybes keisti mokyklą ar kitais būdais spręsti

problemas. Darbą su grupe įvardyčiau kaip darbas su mokyklos bendruomene tai yra tėvais, mokytojais, psichologu ir kt. Sprendžiant mokinių problemas savo darbe tenka išbandyti visas paminėtas socialinės pedagoginės pagalbos kryptis. Individualus darbas – individualus pokalbis su mokiniu, klasės vadovu, mokytoju, tėvais ir pan. Konsultacija, pagalbos plano sudarymas, aptarimas, informacijos dalinimasis su tėvais, kitais tarpininkais ir pan. Darbas mokykloje – visa veikla mokykloje: budėjimas, posėdžiai, individualus ir grupinis darbas, tėvų susirinkimai, prevenciniai renginiai, dokumentacijos tvarkymas, tyrimų organizavimas ir pan. Darbas bendruomenėje – per projektus, bet jų šiuo metu nevykdau. Tėvų konsultavimas – individualios konsultacijos, prevenciniai pokalbiai, VGK posėdžiai, tėvų švietimas tėvų susirinkimų metu. Bendradarbiavimas su kitomis institucijomis – informacijos mainai, kreipimasis pagalbos į VTAS, Policijos komisariatą, PPT, iškilus problemoms, specialistų kvietimas į mokyklą/klasės valandėlę/VGK posėdį/tėvų susirinkimą ir pan. Paskaitos. Bendra pagalba šeimai (pvz., socialinės rizikos). Telefoninis konsultavimas. Prevencinės veiklos vykdymas – specifiniai renginiai (pvz., Tolerancijos dienos), akcijos („Savaitė be patyčių“), klasės valandėlės klasės mikroklimatui gerinti, budėjimas pertraukų metu. Bendradarbiavimas su sveikatos priežiūros specialiste, psichologe dėl žalingų įpročių prevencijos. Individualus darbas labai svarbus, kontaktas su mokiniu, sprendžiant problemas, stengiantis ne pamokslauti, o bendrauti, suprasti jo poelgio motyvus, dažniausiai darbas nukrypsta į vaikus, kurie pasižymi neigiamu elgesiu mokykloje, stengiantis spręsti susidariusias problemas įtraukiant tėvus, perduodant svarbiausius įvykius, kurie vyksta mokykloje. Grupinis darbas – tai darbas, įtraukiantis visus mokyklos specialistus ir pačius vaikus, renginiai, paskaitėlių ar susirinkimų metu, jau vyksta darbas grupėje, toks metodas sėkmingas tik mažose mokyklose, kur vaikų aktyvumas yra didesnis. Pas mus mokykloje sunku įtraukti vaikus į bendrą veiklą

8. *Kokias pagalbos kryptis naudojate dažniausiai? Kodėl?*

Dažniausiai individualios konsultacijos. Lengviau organizuoti, aptariami pokyčiai, konfidencialu.

9. *Efektyvios socialinės pedagoginės pagalbos sėkmę lemiantys ir trukdantys veiksniai?*

Profesionali komanda, tai yra kompetentingi specialistai, žinantys ir nusimanantys apie savo darbą, tai pat vaikų ir tėvų teigiamas požiūris į pagalbos sprendimo galimybes. Tinkamas laikas, visų dalyvių (vaiko, tėvų, mokytojų, administracijos, pagalbos specialistų) atsakomybė. Gali sutrukdyti didelis klientų skaičius. Klientų nenoras keisti situaciją, įpročiai, „patogumas“. Laiko stoka. Sunku, kai visa atsakomybė „sumetama“ tik socialiniam pedagogui (arba psichologui).

10. *Kokias išskirtumėte socialinės pedagoginės pagalbos teikimo tobulinimo galimybes?*

Darbas komandoje. Grupinis darbas su elgesio emocijų sunkumų turinčiais vaikais.

Geros mokyklos aspektai

11. *Ką, Jums teko girdėti apie „Geros mokyklos“ sąvoką? kokia jūsų nuomonė apie tai?*

Esu girdėjusi apie Geros mokyklos koncepciją. Tą modelį vertinu teigiamai.

12. Kokiais bendrais bruožais apibūdintumėte kokybiškai, sėkmingai dirbančią mokyklą?

Geras mikroklimatas, draugiški santykiai tarp visų mokyklos bendruomenės narių. Kokybiškas mokymas/mokymasis, įvairūs mokymo metodai, siekiama kiekvieno mokinio individualios pažangos, tenkinami saviraiškos ir kiti poreikiai. Skatinamas mokyklos darbuotojų tobulėjimas, saviraiška, iniciatyvumas. Graži, saugi, estetiška aplinka. Mokyklos tradicijos.

13. Kokia turėtų būti ugdymo aplinka atitinkanti mokinių, tėvų, jūsų poreikius?

Atvira, palaikanti, linkusi bendradarbiauti.

14. Koks galėtų būti jūsų, kaip specialisto indėlis kuriant kokybiškai dirbančią mokyklą?

Socialinis pedagogas – savo mokyklos bendruomenės narys, todėl jo indėlis toks pat svarbus. Jis bendrauja su visais: mokiniais, jų tėvais, mokytojais, personalu, kitomis institucijomis, todėl reprezentuoja mokyklą, gali daryti įtaką, burti žmones. Socialinio pedagogo iniciatyva tikrai svarbi. Bendruomenė, palaikydama mokyklos sėkmingas idėjas, taip pat gali prisidėti prie jos klestėjimo, atskiri žmonės, institucijos – prie kokybiško, įdomaus ugdymo, renginių, kultūros puoselėjimo ir pan.

**Mokykloje dirbančių specialistų atsakymai į pateiktus klausimus
(respondentas S1)**

1. *Koks jūsų išsilavinimas?*

Aukštasis

2. *Jūsų darbo stažas?*

4 metai

3. *Jūs dirbate?*

Anglų kalbos mokytoja

4. *Kaip dažnai tenka bendradarbiauti su socialiniu pedagogu?*

Susitinkam susirinkimuose, ateina pas mus į klasę, jei kyla bėdų dėl blogo elgesio klasėje, einu pas socialinį pedagogą.

Efektyvi Socialinė pedagoginė pagalba

5. *Kokias išskirtumėte pagrindines mokykloje esamas problemas?*

Problemų yra labai daug, tik nuo mokyklos sugebėjimo bendradarbiauti visapusiškai priklausys, kaip šios problemos bus sprendžiamos. Keletą problemų galėčiau išskirti. Tai suprastėjęs mokinių pažangumas, kūrybingų ir darbščių specialistų trūkumas, kurie gebėtų profesionaliai taikyti žinias ir jas perduoti vaikams.

6. *Kokius socialinės pedagoginės pagalbos teikimo aspektus išskirtumėte kaip svarbiausius?
Kodėl?*

Svarbiausia teikiant pagalbą, mano manymu, yra bendras susitelkimas, aiškaus tikslo nusimatymas ir pasitelkiant kryptinga veikla jo siekti.

7. *Kokie įgūdžiai, gebėjimai, žinios, vertybinės nuostatos yra reikalingiausios teikiant socialinę pedagoginę pagalbą?*

Sakyčiau reikia išmanyti vaiko raidos aspektus, teisinis žinių bagažas, bendro pobūdžio žinių išmanymas ir, aišku, pačio pedagogo įgimti ar įgyti charakterio bruožai, nuostatos, pasaulėžiūra. Be **abejo** gebėti komunikuoti, tarpininkauti.

8. *Efektyvios socialinės pedagoginės pagalbos sėkmę lemiantys ir trukdantys veiksniai?*

Valstybės politika, ekonominė padėtis. Taip pat mokyklos vykdoma politika, mokyklos klimatas. Ir galiausiai socialinio pedagogo kompetencija ir asmenybė. Trukdantys: specialistų kompetencijos stoka, nesugebėjimas spręsti problemų

9. *Kokias išskirtumėte socialinės pedagoginės pagalbos teikimo tobulinimo galimybes?*

Vienas iš svarbiausių aspektų– socialinių pedagogų tobulėjimas, iniciatyva, mokėjimas komunikuoti. Jei socialinis pedagogas nesugebės laviruoti tarp institucijų ir jos viduje, rezultato nebus.

Geros mokyklos aspektai

10. Ką, Jums teko girdėti apie „Geros mokyklos“ sąvoką? kokia jūsų nuomonė apie tai?

Na, žinokite, negaliu nieko pasakyti.

11. Kokiais bendrais bruožais apibūdintumėte kokybiškai, sėkmingai dirbančią mokyklą?

Saugi, pozityvi atmosfera ir geranoriškumu grįsti santykiai, tada viskas eisis kaip per sviestą.

12. Kokia turėtų būti ugdymo aplinka atitinkanti mokinių, tėvų, jūsų poreikius?

Teisinga mokyklos vadovo politika, kuria jis užkrečia ir visos mokyklos personalą. Mokyklos vadovo ir bendruomenės noras tobulėti ir keistis. Svarbus kiekvieno mokyklos darbuotojo atsakomybės prisiėmimas už savo veiklą, jos nuolatinį tobulinimą.

13. Koks galėtų būti jūsų kaip specialisto indėlis kuriant kokybiškai dirbančią mokyklą?

Visi vienodai siekdami tikslo prisidėti prie kokybiškai dirbančios mokyklos kūrimo t. y. kiekvienas atiduodamas viską ką gali geriausio. Palaikant draugiškus, pozityvius tarpusavio santykius.

**Mokykloje dirbančių specialistų atsakymai į pateiktus klausimus
(respondentas S2)**

1. *Koks jūsų išsilavinimas?*

Aukštasis universitetinis, viešasis administravimas

2. *Jūsų darbo stažas?*

7 metai

3. *Jūs dirbate?*

Mokyklos pavaduotoja.

4. *Kaip dažnai tenka bendradarbiauti su socialiniu pedagogu?*

Dalyvaujame susirinkimuose, posėdžiuose.

Efektyvi Socialinė pedagoginė pagalba

5. *Kokias išskirtumėte pagrindines mokykloje esamas problemas?*

Finansavimo trūkumas mokyklos gerbuvui, maži atlyginimai, kas įtakoja darbuotojų motyvacijos stoką tinkamai atlikti savo pareigas, dėl to kenčia mokiniai. Vis sunkiau atrasti gerai dirbančių specialistų, kurie dirbtų atsakingai, kūrybiškai. Kuo toliau, tuo daugiau mokykloje atsiranda agresyvių vaikų, tai darosi nesaugi aplinka. Vadovas neįsigilina į išsakomas problemas, nėra linkęs išklausti abiejų konflikto pusių. Žinoma, šeimos narių abejingumas mokykloje vykstančioms problemoms, tėvai nesidomi mokyklos veikla.

6. *Kokius socialinės pedagoginės pagalbos teikimo aspektus išskirtumėte kaip svarbiausius? Kodėl?*

Labai svarbu išsiaiškinti priežastis, dėl ko reikalinga pagalba, teikiant pagalbą, organizuoti specialistų komandą, kuri būtų suinteresuota problemas spręsti efektyviai. Svarbu būti suinteresuotais siekti bendro tikslo

7. *Kokie įgūdžiai, gebėjimai, žinios, vertybinės nuostatos yra reikalingiausios teikiant socialinę pedagoginę pagalbą?*

Turi gerai išmanyti vaiko psichologiją ir raidos aspektus, gebėti spręsti konfliktines situacijas, turėti gerus komunikacijos įgūdžius, ypač svarbios ir vertybinės nuostatos, kaip svarbiausias išskirčiau empatiškumą, tolerantiškumą. Reikalinga teisinė žinių bazė apie ugdymo sistemą, būti susipažinus su kitų institucijų veikla, kurios bendradarbiauja su mokykla. Tai pat svarbūs stiprūs tarpininkavimo, bendradarbiavimo, atstovavimo įgūdžiai.

8. *Efektyvios socialinės pedagoginės pagalbos sėkmę lemiantys ir trukdantys veiksniai?*

Sėkmę lemia: siekiant efektyvios socialinės pedagoginės pagalbos, svarbus yra konkretaus plano sudarymas, kuriame numatomi visi proceso dalyviai ir konkretūs jų veiksmi, svarbu numatyti kas

bus atsakingas už kiekvieną žingsnį. Svarbus ir procese dalyvaujančių specialistų požiūris į pagalbos procesą, jeigu vienas pagalbos narys nevykdys savo funkcijų, nuo to gali nukentėti visas komandos darbas. Būtina atsakomybę pasidalinti visiems komandos nariams, kad vienam nereikėtų nešti didelio darbo krūvio ir atsakomybės. Trukdžiai: efektyviai organizuoti ir teikti pagalbą gali specialistų kompetencijos stoka, mažas žinių „bagažas“ apie socialinės pedagoginės pagalbos teikimą ir organizavimą, motyvacijos stoka kažką spręsti ar keisti.

9. Kokias išskirtumėte socialinės pedagoginės pagalbos teikimo tobulinimo galimybes?

Būtina dažniau siųsti specialistus į atitinkamus kursus, tobulinti kompetenciją ne tik savo profesinėje srityje, bet ir plačiąja prasme. Būtų tikslinga mokyklos bendruomenę supažindinti su mokyklos vizija, koncepcija, atskleidžiant kiekvieno darbuotojo funkcijas, kad mokyklos bendruomenė galėtų suprasti, kas už ką yra atsakingas ir kur, esant poreikiui, galėtų kreiptis pagalbos, ypač svarbu įgyti mokyklos bendruomenės pasitikėjimą, kad iškilus problemoms, į problemos sprendimą būtų įtraukti mokyklos bendruomenės nariai. Tikslinga būtų supažindinti bendruomenę su mokykloje esančiomis problemomis ir kartu ieškoti tų problemos sprendimo būdų. Bendruomenės nariai turi jaustis lygiaverčiais su mokyklos specialistais problemų sprendimo procese.

Geros mokyklos aspektai

10. Ką, Jums teko girdėti apie „Geros mokyklos“ sąvoką? kokia jūsų nuomonė apie tai?

Konkrečių faktų apie tai neteko girdėti ir kiek žinau mūsų mokykla ja nesivadovauja, nes nėra iniciatoriaus, kuris skleistų geros mokyklos idėją ir ja užkręstų kitas.

11. Kokiais bendrais bruožais apibūdintumėte kokybiškai, sėkmingai dirbančią mokyklą?

Bendradarbiaujanti, pozityvi aplinka, atvirumu ir pasitikėjimu grįsti tarpusavio santykiai, kryptingas vadovavimas mokyklai ir aiškūs, konkretūs vaidmenys mokykloje.

12. Kokia turėtų būti ugdymo aplinka atitinkanti mokinių, tėvų, jūsų poreikius?

Patraukli ir jauki interjero prasme, labiau primenanti namų aplinką negu instituciją. Turėtų būti atskiros erdvės susitikimams su mokyklos bendruomenės nariais. Aprūpintos atitinkamomis technologijomis, tai yra , kad būtų galima perteikti tiek vaizdinę, tiek garsinę informaciją aiškiu ir suprantamu būdu. Mokykloje vis dar stinga aplinkos pritaikymo įvairias negalias turintiems asmenims, dėl ko jie negali pilnavertiškai įsitraukti į mokyklos bendruomenės gyvenimą.

13. Koks galėtų būti jūsų kaip specialisto indėlis kuriant kokybiškai dirbančią mokyklą?

Aš manau, kad labai svarbu yra pradėti nuo savęs siekiant pozityvių pokyčių, tačiau ne ką mažiau svarbi yra palaikanti aplinka, aš tikiu, kiekvieno specialisto indėlis yra vienodai reikšmingas, bet, kaip ir minėjau, svarbu, kad tas indėlis būtų įvertintas. Šiai dienai aš jaučiu, kad mūsų mokykloje atsižvelgiama tik į tų specialistų nuomonę, kurie turi didžiausią darbinę patirį, o deja, kaip taisyklė, nemėgsta pokyčių ir naujovių.

**Mokykloje dirbančių specialistų atsakymai į pateiktus klausimus
(respondentas S3)**

1. *Koks jūsų išsilavinimas?*

Pedagoginės psichologijos magistras

2. *Jūsų darbo stažas?*

1 metai

3. *Jūs dirbate?*

Mokyklos psichologė

4. *Kaip dažnai tenka bendradarbiauti su socialiniu pedagogu?*

Praktiškai nuolatos, sprendžiant mokinių problemas.

Efektyvi Socialinė pedagoginė pagalba

5. *Kokias išskirtumėte pagrindines mokykloje esamas problemas?*

Pagrindinė problema yra mokyklos ir tėvų bendradarbiavimo trūkumas. Dėl šios priežasties sunkiau vaikams suteikti reikiamą pagalbą. Apsiribojant vien darbu su vaikais, pasiekiami mažesni rezultatai nei tais atvejais, kai įsitraukia ir tėvai. Tikriausiai viena iš priežasčių yra ta, jog kai kuriais atvejais tėvai nepakankamai įsitraukia į vaiko ugdymą, o galbūt ir mokykla įdeda per mažai pastangų, kad įtrauktų tėvus.

6. *Kokius socialinės pedagoginės pagalbos teikimo aspektus išskirtumėte kaip svarbiausius? Kodėl?*

Manau, svarbiausia būtų siekti kuo didesnio bendradarbiavimo su tėvais, įtraukti juos į vaikų ugdymą, galbūt informuoti apie tai, kokį poveikį tėvų įsitraukimas daro vaikų ugdymui ir kokio tėvų įsitraukimo vaikams reikia... Socialinė pedagoginė pagalba taip pat turėtų daugiau atlikti švietėjiškos veiklos, tačiau ne tik įtraukiant mokinius. Reikia ieškoti būdų, kaip įtraukti ir tėvus.

7. *Kokie įgūdžiai, gebėjimai, žinios, vertybinės nuostatos yra reikalingiausios teikiant socialinę pedagoginę pagalbą?*

Labai svarbūs konsultavimo įgūdžiai. Svarbu kito asmens nuoširdus ir atviras priėmimas. Ne mažiau svarbu gebėti susidoroti su kylančiomis konfliktinėmis situacijomis. Taip pat privalumas būtų išmanyti šeimos funkcionavimo ir vaikų vystymosi ypatumus, specialius jų poreikius bei mokyklos ir su mokykla bendradarbiaujančių institucijų veiklą.

8. *Efektyvios socialinės pedagoginės pagalbos sėkmę lemiantys ir trukdantys veiksniai?*

Sėkmės tikimybę, manyčiau, padidina vėlgi socialinio pedagogo kompetencija (ypatingai gebėjimas bendradarbiauti ir sistemingai planuoti savo veiklą, numatant kokio ir kieno įsitraukimo reikia), asmenybės savybės. Dažniausi trukdžiai yra kitų asmenų noro

bendradarbiauti stoka, įsivaizdavimas, jog kiekvienas atsakingas tik už savo veiklos sritį, kai, tuo tarpu, labiau apčiuopiamų ir aiškesnių rezultatų pasiekama bendradarbiaujant. Tai galioja tiek mokyklos darbuotojams, tiek tėvams.

9. Kokias išskirtumėte socialinės pedagoginės pagalbos teikimo tobulinimo galimybes?

Viskas priklauso nuo mokykloje vykdomos politikos. Mokykla turi veikti kaip labai vieninga institucija. Socialiniai pedagogai ir kiti mokyklos darbuotojai turėtų siekti bendrų tikslų – padėti mokiniui. Bendradarbiauti tarpusavyje. Galima rengti tiek mokytojams, tiek mokiniams, tiek tėvams atitinkamus seminarus. Socialinis pedagogas taip pat turėtų siekti tobulėjimo profesinėje srityje (seminarų lankymas, atitinkamos literatūros skaitymas ir kt.

Geros mokyklos aspektai

10. Ką, Jums teko girdėti apie „Geros mokyklos“ sąvoką? kokia jūsų nuomonė apie tai?

Neteko girdėti

11. Kokiais bendrais bruožais apibūdintumėte kokybiškai, sėkmingai dirbančią mokyklą?

Man gera mokykla (kokybiškai ir sėkmingai dirbanti) yra ta, kurioje specialistai efektyviai bendradarbiauja tarpusavyje, turi reikalingų kompetencijų, atlygis už darbą yra patekinamas ir gerai jaučiamasi dirbant savo darbą. Tada vaikai gali gerai jaustis mokykloje, o tėvai, nepaisant kitų šeimos ir asmeninių problemų, nori lankytis tokioje mokykloje.

12. Kokia turėtų būti ugdymo aplinka atitinkanti mokinių, tėvų, jūsų poreikius?

Manau, mokinių atžvilgiu, svarbu, jog mokykla būtų saugi vieta, kurioje norėtųsi būti. Taip pat būtų atsižvelgiama daugiau į mokinių specialius norus ir pageidavimus. Gera aplinka yra tos mokyklos, kuri yra lanksti ir siekia patenkinti mokinių poreikius. Tėvų poreikius, manau, patenkintų tai, jog vaikas gerai jaustųsi mokykloje, būtų joje saugus ir noriai mokytųsi, patirdamas mažiau streso. Mano poreikius patenkintų ta ugdymosi aplinka, kurioje būtų malonu dirbti, vaikai jaustųsi gerai, saugiai ir būtų sudarytos galimybės vaikų tobulėjimui moksle, socialinėje, psichologinėje srityje. Daugiau dėmesio turėtų būti skiriama ne tik vaikų tobulėjimui moksle ir nebūtų pamirštos kitos vaikų gyvenimo sritys. Aplinka mokyklos turėtų ugdyti vaiką visapusiškai.

13. Koks galėtų būti jūsų kaip specialisto indėlis kuriant kokybiškai dirbančią mokyklą?

Tiek specialistai, tiek bendruomenė vienodai turėtų įsitraukti kuriant kokybiškai dirbančią mokyklą. Kuriant šiltus santykius, veiksmingą pagalbą, kūrybišką aplinką kuri skatintų mokytis kaip asmenybei reikalinga stipri komanda. Kaip ir minėjau, visi turi prisidėti prie pokyčių, kitaip nieko neišeis, jei vienas stengsis, o kitas ne, rezultato nebus.

**Tėvų (globėjų) atsakymai į pateiktus klausimus
(respondentas T1)**

2. *Jūsų išsilavinimas?*

Aukštasis

3. *Jūsų amžius?*

36 metai.

4. *Dėl kokių priežasčių kreipėtės į socialinį pedagogą?*

Nukreipė klasės auklėtoja, nes buvo konfliktas su vienu vaiku, jie susimušė, tai buvau iškviesta pokalbiui, lankiausi kelis kartus.

Efektyvi Socialinė pedagoginė pagalba

5. *Kokias išskirtumėte pagrindines mokykloje esamas problemas?*

Turbūt bėgimas iš pamokų, fizinis, psichologinis smurtas, protingų ir kūrybingų mokytojų stoka, Tai pat prastos aplinkos sąlygos, niekaip nepadaromas remontas mokykloje, vaikai sėdi prastose klasėse, mano žiniomis, mokykla taupo, neturi lėšų net kiemui sutvarkyti. Ir taip kiekvienas metais skiriu savo du procentus mokyklai, bet rezultatas nėra pats geriausias.

6. *Efektyvios socialinės pedagoginės pagalbos sėkmę lemiantys ir trukdantys veiksniai?*

Socialinio pedagogo sugebėjimas komunikuoti su vaikais, nes jai nesugebės priėti prie vaikų, tai ir pagalbos nepavyks suteikti. Socialinio pedagogo nesugebėjimas bendrauti

8. *Kokias išskirtumėte socialinės pedagoginės pagalbos teikimo tobulinimo galimybes?*

Atsakomybės paskirstymas ir darbo krūvių padalinimas.

Geros mokyklos aspektai

8. *Ką, Jums teko girdėti apie „Geros mokyklos“ sąvoką? kokia jūsų nuomonė apie tai?*

Nieko nesu girdėjusi.

9. *Kokiais bendrais bruožais apibūdintumėte kokybiškai, sėkmingai dirbančią mokyklą?*

Na, tai saugus aplinkos užtikrinimas, vaikų kūrybiškumo lyderystės ugdymas

10. *Kokia turėtų būti ugdymo aplinka atitinkanti mokinių, jūsų poreikius?*

Kaip jau minėjau saugi, kūrybiška, laisva, gabi protinga.

11. *Koks galėtų būti jūsų indėlis kuriant kokybiškai dirbančią mokyklą?*

Tėvai turi bendradarbiauti su mokyklos bendruomene, palaikyti ryšius ir, kaip sakoma, turėti vieną bendrą tikslą ir jo siekti.

**Tėvų (globėjų) atsakymai į pateiktus klausimus
(respondentas T2)**

2. *Jūsų išsilavinimas?*

Aukštasis

3. *Jūsų amžius?*

32 metai

4. *Dėl kokių priežasčių kreipėtės į socialinį pedagogą?*

Dėl pamokų nelankymo.

Efektyvi Socialinė pedagoginė pagalba

5. *Kokias išskirtumėte pagrindines mokykloje esamas problemas?*

Smurtas, patyčios ne tik tarp vaikų, bet ir mokytojų vaikų atžvilgiu. Turiu omenyje, kad yra tokių mokytojų, kurie be didžiausio vargo gali pritarti vaikams, kurie tyčiojasi ar elgesį blogai pamokose, gal jų nėra daug, tačiau pasitaiko. Labai svarbu, kokios mokytojo žinios ir sugebėjimai mokyti, nes man labai svarbu, kad mano vaiką ugdytų tą tikrai sugebantys žmonės. Konkurencija mokslų srityje, taipogi išvaizdos.

6. *Efektyvios socialinės pedagoginės pagalbos sėkmę lemiantys ir trukdantys veiksniai?*

Efektyvi nauda bus, jei socialinis pedagogas turės profesinių žinių, įgūdžių, gebėjimų bendrauti ir bendradarbiauti su kitais komandos nariais siekiant veiklos efektyvumo, jaustų atsakomybę bei pagarbą kolegoms, vadovautųsi moralinėmis vertybėmis, gebėtų kritiškai save vertinti, siektų tobulėti. Sėkmei trukdyti gali visų išvardintų principų neįgyvendinimas.

7. *Kokias išskirtumėte socialinės pedagoginės pagalbos teikimo tobulinimo galimybes?*

Efektyviam socialinės pedagoginės pagalbos teikimui reikalinga adekvati teikėjų kompetencija bei kvalifikacija.

Geros mokyklos aspektai

8. *Ką, Jums teko girdėti apie „Geros mokyklos“ sąvoką? kokia jūsų nuomonė apie tai?*

Mokinių pasiekimai, mokymasis ir mokymas, palanki mokymuisi ir mokymui aplinka. Labai puiki idėja. Mūsų klasės mokytoja taiko metodą, per pamokas užleidžia medituojančią muziką, vaikai taip atsipalaiduoja ir rezultatai mokymosi yra geresni, vaikai ramesni. Taipogi vis mokinius skatina, sveikina su pasiekimais, taip motyvuoja vaikus labiau stengtis.

9. *Kokiais bendrais bruožais apibūdinumėte kokybiškai, sėkmingai dirbančią mokyklą?*

Orientacija į mokymąsi, ne į mokymą, ugdymo struktūrų ir programų lankstumas, mokyklos ir gyvenimo praktikos ryšys, mokytojų profesinis tobulėjimas.

10. *Kokia turėtų būti ugdymo aplinka atitinkanti mokinių, jūsų poreikius?*

Tokia, kaip mūsų klasėje. Klasė erdvi, yra poilsio zona, kurioje yra minkštas kampas atsisėsti, visada padėta geriamojo vandens. Pamokų metu vaikams užleidžiama rami muzika, vaikų atsipalaidavimui (pagal poreikį).

11. Koks galėtų būti jūsų indėlis kuriant kokybiškai dirbančią mokyklą?

Tai yra labai svarbu, nes tėvai yra atsakingi už vaikų norą mokytis, lankyti mokyklą. Turi domėtis, kas vyksta tavo vaiko gyvenime, palaikyti ryšį su mokytojais ir kitais mokyklos bendruomenės nariais.

**Tėvų (globėjų) atsakymai į pateiktus klausimus
(respondentas T3)**

2. *Jūsų išsilavinimas?*

Aukštasis

3. *Jūsų amžius?*

43 metai.

4. *Dėl kokių priežasčių kreipėtės į socialinį pedagogą?*

Nes pamokų elgėsi netinkamai, tyčiojosi iš vienos mergaitės

Efektyvi Socialinė pedagoginė pagalba

5. *Kokias išskirtumėte pagrindines mokykloje esamas problemas?*

Vaikų tarpusavio santykiai, konkurencija, patyčios. Mokomo dalyko aiškinimas viena kryptimi neleidžiant vaikui interpretuoti.

6. *Efektyvios socialinės pedagoginės pagalbos sėkmę lemiantys ir trukdantys veiksniai?*

Socialinio pedagogo kompetencija, efektyvios socialinio pedagogo konsultacijos. Socialinio pedagogo kompetencijos stoka.

7. *Kokias išskirtumėte socialinės pedagoginės pagalbos teikimo tobulinimo galimybes?*

Socialinių pedagogų tobulinimosi galimybės, efektyviai socialinei pedagoginei pagalbai mokyklose turėtų būti ne vienas, o keli socialiniai pedagogai.

Geros mokyklos aspektai

8. *Ką, Jums teko girdėti apie „Geros mokyklos“ sąvoką? kokia jūsų nuomonė apie tai?*

Girdėjau darbe iš bendradarbių apie tokią idėją, bet manau, kad ši gera idėja yra tik siektina.

9. *Kokiais bendrais bruožais apibūdintumėte kokybiškai, sėkmingai dirbančią mokyklą?*

Mokykla turėtų būti saugi, leidžianti vaikui išnaudoti savo galimybes, gebėjimus, idėjas. Kompetentingi mokytojai ir specialistai.

10. *Kokia turėtų būti ugdymo aplinka atitinkanti mokinių, jūsų poreikius?*

Saugi ir pritaikyta aplinka, kurioje vaikas galėtų tobulėti, atsiskleisti kaip asmenybė, poilsio zonų kūrimas ir naujų technologijų taikymas.

11. *Koks galėtų būti jūsų indėlis kuriant kokybiškai dirbančią mokyklą?*

Tėvai turi domėtis savo vaiko pasiekimais bendrauti ir bendradarbiauti su mokykloje dirbančiais mokytojais ir specialistais.